

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN
PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI

NEGERI KELANTAN
TAHUN 2014

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA TAHUN 2014

**PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN
PENGURUSAN JABATAN/AGENSI
NEGERI KELANTAN**

**Jabatan Audit Negara
Malaysia**

KANDUNGAN

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xi
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2014	
Pendahuluan	3
Objektif Dan Metodologi Pengauditan	4
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2014	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Latar Belakang	7
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	7
Kumpulan Wang Disatukan	7
Wang Awam	8
Akaun Hasil Disatukan	9
Akaun Pinjaman Disatukan	16
Akaun Amanah Disatukan	17
Penyata Prestasi Kewangan	22
Penyata Akaun Memorandum	23
Rumusan Dan Syor Audit	29
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan	33
Rumusan	35
BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI	
Latar Belakang	39
Penambahbaikan Pengurusan Kewangan Oleh Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri	39

PERKARA	MUKA SURAT
----------------	-------------------

Pelaksanaan Indeks Akauntabiliti	40
Objektif Pengauditan	41
Skop Dan Metodologi Pengauditan	41
Kawalan Utama	41
Penemuan Audit	52
Pemeriksaan Audit Mengejut	59
Syor Audit	61

**BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN
PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI**

Pendahuluan	65
Pengauditan Penyata Kewangan	65
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	65
Pengesahan Penyata Kewangan	66
Pembentangan Penyata Kewangan	66
Prestasi Kewangan	66
Syor Audit	76

**BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN
MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI**

Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri	81
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri	81

PENUTUP	85
----------------	-----------

LAMPIRAN

I Sijil Ketua Audit Negara	89
II Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri Dan Bendahari Negeri	90
III Penyata Kedudukan Kewangan	91
IV Penyata Penerimaan Dan pembayaran Wang Tunai	92
V Penyata Prestasi kewangan	94
VI Penyata Akaun Memorandum	95
VII Nota Kepada Penyata Kewangan	96

KATA PENDAHULUAN

KATA PENDAHULUAN

1. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Persekutuan/Negeri/Agensi dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan memperkenankan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Kelantan.
2. Laporan saya ini adalah mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri Kelantan Tahun 2014 disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri dan beberapa Jabatan/Agensi Negeri sepanjang tahun 2014. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2014, pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen yang berkaitan dengan terimaan dan bayaran telah dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri.
3. Pengauditan terhadap penyata kewangan adalah dibuat dengan berpandukan kepada Piawaian Perakaunan Kerajaan dan bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Manakala pengauditan terhadap pengurusan kewangan adalah bertujuan untuk menilai sama ada pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri dilaksanakan mengikut undang-undang dan peraturan kewangan khususnya berhubung dengan kawalan pengurusan, bajet, terimaan, perbelanjaan, kumpulan wang amanah/akaun amanah/deposit, aset dan stor, pinjaman, pelaburan dan penyediaan Penyata Kewangan.
4. Di samping memenuhi kehendak perundangan, saya berharap Laporan ini dapat dijadikan sebagai salah satu asas untuk memperbaiki segala kelemahan dan meningkatkan lagi tahap pengurusan wang awam. Ini penting untuk menjamin setiap Ringgit Malaysia yang dipungut dan dibelanjakan akan dapat menyumbang kepada pembangunan dan keselesaan hidup rakyat.

5. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Jabatan/Agensi Negeri Kelantan yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditran dijalankan. Saya juga ingin melahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(TAN SRI DATO' HAJI AMBRIN BIN BUANG)
Ketua Audit Negara
Malaysia

Putrajaya
13 Julai 2015

INTISARI LAPORAN

INTISARI LAPORAN

BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2014

1. Penyediaan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2014 adalah baik. Kesemua angka dalam Penyata Kewangan dapat disahkan kerana dokumen sokongan yang mencukupi telah dikemukakan. Pada keseluruhannya Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan menunjukkan suatu gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2014.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami penurunan sejumlah RM6.16 juta atau 7.6% iaitu daripada RM80.71 juta pada tahun 2013 kepada RM74.55 juta pada tahun 2014. Akaun Hasil Disatukan menurun sejumlah RM50.46 juta menjadi defisit RM636.37 juta pada tahun 2014 daripada defisit RM585.90 juta pada 2013. Tunggakan bayaran pinjaman boleh tuntut daripada agensi Kerajaan Negeri telah meningkat daripada RM180.77 juta pada tahun 2013 kepada RM213.42 juta tahun 2014. Pelaburan di Penyata Akaun Memorandum mengalami penurunan daripada RM9.34 juta pada tahun 2013 kepada RM9.29 juta tahun 2014. Hutang awam pula meningkat menjadi RM1.29 bilion pada tahun 2014. Tunggakan bayaran balik hutang awam kepada Kerajaan Persekutuan juga turut meningkat daripada RM232.34 juta pada tahun 2013 kepada RM275.32 juta tahun 2014.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

3. Pada keseluruhannya prestasi pelaksanaan projek-projek pembangunan Kerajaan Negeri pada tahun 2014 adalah memuaskan. Walaupun projek-projek yang dirancang berjaya disiapkan sehingga 99% tetapi beberapa projek besar dan berimpak tinggi yang dirancang tidak dapat dilaksanakan menyebabkan perbelanjaan keseluruhan tahun 2014 hanya pada tahap 64% sahaja.

BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

4. Pencapaian pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri Kelantan pada tahun 2014 secara amnya adalah baik. Hasil daripada pengauditan yang telah dijalankan pada tahun 2014 adalah didapati pencapaian pengurusan kewangan di 7 Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap sangat baik dan 7 Jabatan/Agensi adalah pada tahap baik. Jabatan dan Agensi Negeri boleh mempertingkatkan pengurusan kewangan ke

tahap yang lebih baik jika langkah-langkah penambahbaikan dijalankan oleh Jabatan/Agensi seperti mengadakan program latihan/kursus yang berterusan kepada pegawai yang terlibat dalam pengurusan kewangan agar mereka dapat meningkatkan pengetahuan dan kompetensi dalam melaksanakan tugas.

BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

5. Pada umumnya, penyerahan Penyata Kewangan Agensi Negeri adalah memuaskan. Sehingga 30 Jun 2015, 20 daripada 22 Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan telah dapat mengemukakan Penyata Kewangan tahun 2014. Sebagaimana tahun sebelumnya, sebanyak 22 Penyata Kewangan tahun 2013 telah diberi Sijil Tanpa Teguran. Bagaimanapun, dari segi pembentangan Penyata Kewangan, terdapat 1 Penyata Kewangan tahun 2013 belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri walaupun Sijil Audit telah dikeluarkan.

BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

6. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri Kelantan Tahun 2013 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 16 Mac 2015. Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri Kelantan masih memeriksa Laporan Ketua Audit Negara Siri 3 bagi Tahun 2012 dan Tahun 2013. Sehingga 30 Jun 2015, Jawatankuasa telah bermesyuarat sebanyak 3 kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara.

BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2014

BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2014

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1) Akta Acara Kewangan, 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan Penyata Kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh 7 bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9 Akta Audit, 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 kepada Jabatan Audit Negara pada **23 Februari 2015**. Penyata tersebut melaporkan semua urus niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2014 berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata tersebut mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

1.2.1. Penyata Kedudukan Kewangan menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Amanah Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubahsuai yang diguna pakai oleh Kerajaan Negeri, hanya pelaburan yang dipegang bagi maksud Kumpulan Wang Disatukan dilaporkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Manakala pelaburan lain dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.2.2. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan pencapaian kewangan Kerajaan Negeri bagi sesuatu tahun kewangan. Ia terdiri daripada jumlah hasil tahunan ditolak dengan belanja mengurus tahunan yang menghasilkan lebihan/(defisit) hasil tahunan. Seterusnya belanja pembangunan untuk tahun berkenaan ditolak daripada lebihan/(defisit) hasil tadi untuk mendapatkan lebihan/(defisit) keseluruhan. Pembiayaan untuk defisit hasil juga ditunjukkan di dalam Penyata ini.

1.2.3. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan liabiliti Kerajaan Negeri. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan. Manakala liabiliti Kerajaan Negeri pula terdiri daripada Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan.

2. OBJEKTIF DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2014 dan 2015 (sehingga Mac) terhadap Pejabat Perbendaharaan Negeri dan teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan kepada pihak Perbendaharaan Negeri dan Jabatan Negeri melalui surat pemerhatian Audit sebaik sahaja pengauditan selesai dijalankan. Pengesahan terhadap Penyata Kewangan secara muktamad dilaksanakan setelah menerima Penyata Kewangan daripada Pejabat Perbendaharaan Negeri. *Exit Conference* bersama YB Dato' Setiausaha Kerajaan Negeri, YB Dato' Pegawai Kewangan Negeri dan Ketua-ketua Jabatan telah diadakan pada 11 Jun 2015.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2014

3.1. Pengauditan penyata kewangan Kerajaan Negeri telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berasaskan kepada piawaian pengauditan yang diluluskan serta *International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI) 1000. Akta dan Piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada Penyata Kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan itu termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam penyampaian Penyata Kewangan.

3.2. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2014 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan. **Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama tentang kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 dan rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.** Sijil Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan adalah seperti di **Lampiran I** hingga **Lampiran VI**.

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. LATAR BELAKANG

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2014, juga membuat analisis terhadap maklumat kewangan bagi menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri. Hasil analisis yang dijalankan adalah berdasarkan kedudukan Wang Tunai, Pelaburan, Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan. Analisis juga meliputi prestasi penerimaan dan pembayaran wang tunai, prestasi kewangan serta aset dan liabiliti di Penyata Akaun Memorandum.

4.1. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Penyata Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri ini menunjukkan pegangan Wang Awam di bawah Kumpulan Wang Disatukan. Wang Awam terdiri daripada Wang Tunai dan Pelaburan yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan melalui Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.

4.2. KUMPULAN WANG DISATUKAN

4.2.1. Mengikut Penyata Kedudukan Kewangan, Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2014 adalah berjumlah RM74.55 juta. Jumlah tersebut terdiri daripada aset berbentuk wang tunai sejumlah RM65.32 juta dan pelaburan sejumlah RM9.23 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Negeri Kelantan bagi tahun 2014 berbanding tahun 2013 adalah seperti di **Jadual 4.1**.

Jadual 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2014 Berbanding 2013

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Hasil Disatukan	-585.90	-636.37	-50.46	-8.6
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	27.70	36.16	8.46	30.5
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	638.92	674.76	35.84	5.6
	i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	76.50	668.06	591.56	773.3
	ii) Kumpulan Wang Pembangunan	-370.96	-433.92	-62.96	-17.0
	iii) Kumpulan Wang Amanah Awam	577.59	70.56	-507.03	-87.8
	iv) Akaun Deposit	355.78	370.05	14.27	4.0
	Jumlah	80.71	74.55	-6.17	-7.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.2.2. Analisis Audit mendapati Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami penurunan sejumlah RM6.17 juta atau 7.6% iaitu daripada RM80.71 juta pada tahun 2013 menjadi RM74.55 juta pada tahun 2014. Penurunan ini antara lain disebabkan

oleh penurunan baki Akaun Hasil Disatukan dan Kumpulan Wang Pembangunan berjumlah masing-masingnya RM50.46 juta dan RM62.96 juta pada tahun semasa.

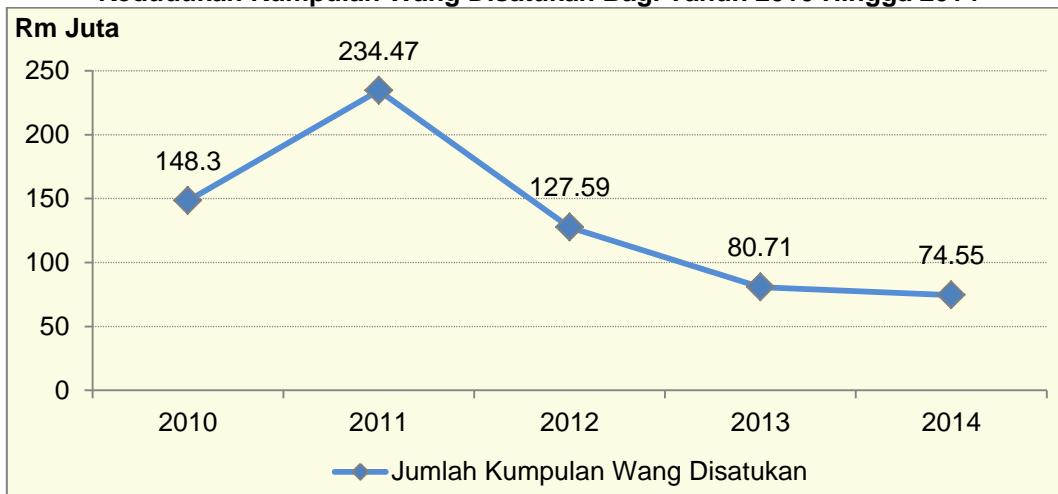
4.2.3. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 4.2** dan **Carta 4.1**. Baki tahun 2014 adalah yang terendah dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.2
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Butiran	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Akaun Hasil Disatukan	-441.57	-438.43	-508.12	-585.90	-636.37
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	1.87	27.70	36.16
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	589.87	672.90	633.84	638.92	674.76
i)	Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	85.86	80.95	81.81	76.50	668.06
ii)	Kumpulan Wang Pembangunan	-160.28	-195.46	-283.26	-370.96	-433.92
iii)	Kumpulan Wang Amanah Awam	349.32	410.05	481.43	577.59	70.56
iv)	Akaun Deposit	314.97	377.36	353.86	355.78	370.05
Jumlah		148.30	234.47	127.59	80.71	74.55

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.3. WANG AWAM

4.3.1. PELABURAN

4.3.1.1. Mengikut Seksyen 8(3)(b) Akta Tatacara Kewangan 1957, Kerajaan Negeri dibenarkan melabur dalam deposit di bank dan pelaburan saham sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah adalah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah selaras dengan Seksyen 9 dan 10, Akta Tatacara

Kewangan 1957, Arahan Amanah dan peraturan yang dikuatkuasakan. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulan Wang Amanah.

4.3.1.2. Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2010 hingga 2014 menunjukkan pelaburan mengalami peningkatan pada tahun 2011 tetapi menurun dalam tahun 2012 hingga 2014. Baki pelaburan bagi tempoh tahun 2010 hingga 2014 seperti di **Jadual 4.3** dan **Carta 4.2**. Baki pelaburan pada tahun 2014 adalah yang terendah dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.3
Baki Pelaburan Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Butiran	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Saham	6.03	4.98	5.43	4.98	4.98
2.	Deposit Dalam Negeri	10.30	106.35	8.73	5.73	4.25
	Jumlah	16.33	111.33	14.16	10.71	9.23

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.2
Kedudukan Baki Pelaburan Am Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengakaunkan semua urus niaga kutipan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Acara Kewangan 1957. Kerajaan Negeri telah mengakhiri tahun kewangan 2014 dengan defisit semasa berjumlah RM50.46 juta. Defisit ini berpunca daripada perbelanjaan mengurus berjumlah RM452.46 juta melebihi hasil yang diperoleh berjumlah RM402.00 juta. Maklumat mengenai hasil dan perbelanjaan mengurus adalah seperti berikut:

4.4.1. Hasil

Kerajaan Negeri memungut tiga jenis hasil yang terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil.

4.4.1.1. Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Yang Diluluskan

Pada tahun 2014, kutipan hasil sebenar berjumlah RM402.00 juta iaitu RM147.25 juta atau 26.8% kurang berbanding anggaran yang diluluskan berjumlah RM549.25 juta seperti di **Jadual 4.4**.

Jadual 4.4
Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Yang Diluluskan

Bil.	Kategori	Anggaran Diluluskan (RM Juta)	Hasil Sebenar (RM Juta)	Perbezaan	
				(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	311.12	82.63	-228.49	-73.4
2.	Hasil Bukan Cukai	133.05	141.64	8.59	6.5
3.	Terimaan Bukan Hasil	105.08	177.73	72.65	69.1
Jumlah		549.25	402.00	-147.25	-26.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.2. Kutipan Hasil Sebenar Tahun 2014 Berbanding 2013

Pada keseluruhannya, hasil yang dikutip oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2014 adalah berjumlah RM402.00 juta iaitu meningkat sedikit dengan sejumlah RM23.89 juta atau 6.3% berbanding tahun 2013 berjumlah RM378.10 juta. Punca peningkatan hasil adalah disebabkan oleh peningkatan dalam Hasil Bukan Cukai iaitu daripada kutipan Premium Tanah dan Bayaran Jabatan Hutan. Kutipan hasil berbanding tahun 2013 adalah seperti di **Jadual 4.5**.

Jadual 4.5
Kutipan Hasil Sebenar Pada Tahun 2014 Berbanding 2013

Bil.	Kategori	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	83.90	82.63	-1.28	-1.5
2.	Hasil Bukan Cukai	114.63	141.64	27.01	23.6
3.	Terimaan Bukan Hasil	179.56	177.73	-1.84	-1.0
Jumlah		378.10	402.00	23.89	6.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.3. Prestasi Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

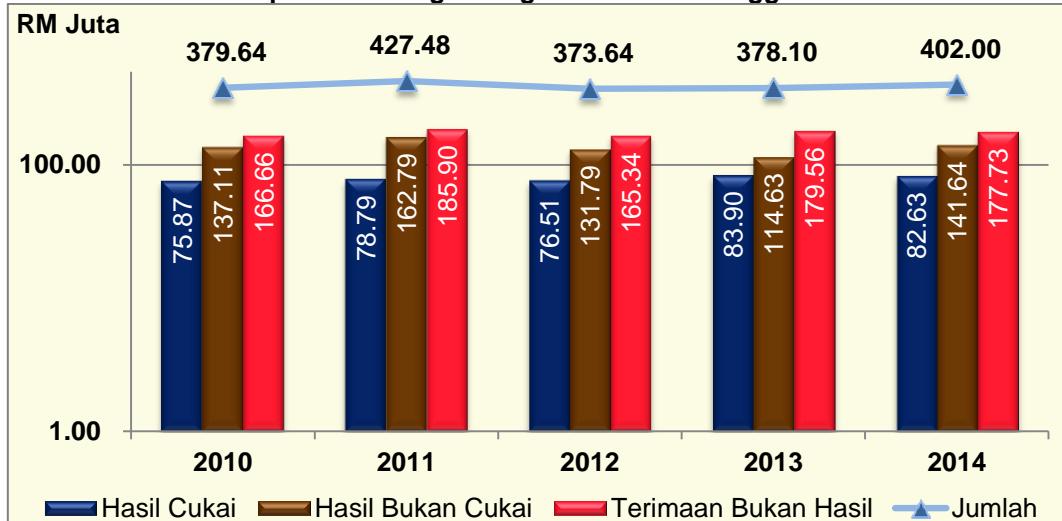
Analisis perbandingan kutipan hasil bagi tempoh tahun 2010 hingga 2014 menunjukkan peningkatan kutipan hasil bagi tahun 2011 tetapi menurun pada tahun 2012 kemudian meningkat untuk tahun 2013 dan 2014. Prestasi hasil negeri bagi tempoh tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 4.6** dan **Carta 4.3**.

Jadual 4.6
Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Butiran Hasil	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Hasil Cukai	75.87	78.79	76.51	83.90	82.63
2.	Hasil Bukan Cukai	137.11	162.79	131.79	114.63	141.64
3.	Terimaan Bukan Hasil	166.66	185.90	165.34	179.56	177.73
Jumlah		379.64	427.48	373.64	378.10	402.00

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.3
Kutipan Hasil Negeri Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.4. Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri

Hasil Kerajaan Negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus. Penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri adalah Premium Tanah, Royalti Kayu Kayan, Cukai Tanah, Pemberian Mengikut Ramai Penduduk dan Premium Perhutanan. Butiran hasil ini telah menyumbang sejumlah RM149.40 juta atau 37.2% daripada jumlah hasil tahun 2014 yang berjumlah RM402.00 juta. Butiran terperinci lima hasil Kerajaan Negeri bagi tempoh 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 4.7**.

Jadual 4.7
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Punca Hasil	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Premium Tanah	29.06	42.08	45.56	22.53	44.60
2.	Royalti Kayu Kayan	24.31	21.49	21.57	20.12	21.33
3.	Cukai Tanah	27.87	30.37	32.37	34.16	34.09
4.	Pemberian Mengikut Ramai Penduduk	20.91	24.58	22.98	27.41	25.87
5.	Premium Perhutanan	28.87	25.62	18.83	30.96	23.51
Jumlah		131.02	144.14	141.31	135.18	149.40

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.5. Perubahan Hasil Yang Ketara Tahun 2014 Berbanding 2013

Perubahan hasil yang ketara pada tahun 2014 berbanding tahun 2013 adalah seperti di **Jadual 4.8**.

Jadual 4.8
Penurunan Hasil Yang Ketara Pada Tahun 2014 Berbanding 2013

Bil.	Butiran Hasil	Pungutan Hasil (Tahun)		Perubahan		Punca
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Pemberian 10% Dari Kos Projek Pembangunan Kerajaan	25.85	16.14	-9.71	-35.56	Hasil tersebut berkurangan pada tahun 2014 adalah disebabkan oleh tuntutan 10% daripada kos projek Kerajaan Persekutuan yang dilaksanakan oleh Kerajaan Negeri adalah berkurangan berbanding tuntutan tahun 2013.
2.	Tunggakan Cukai Tanah	7.08	5.05	-2.03	- 28.67	Penamatian tawaran pengurangan denda 90% ke atas tunggakan cukai tanah pada 31 Disember 2013 telah menyebabkan kutipan menurun pada tahun 2014.
3.	Pelbagai Sumber Daripada Anak Syarikat Agensi Kerajaan	2.34	1.14	-1.2	-51.28	Ianya merupakan sumbangan daripada anak-anak syarikat PKINK dan PMBK kepada Kerajaan Negeri berdasarkan kemampuan kewangan serta aliran tunai syarikat-syarikat berkenaan.
4.	Cukai Galian	1.11	0.05	-1.06	-95.50	Peningkatan atau penurunan adalah berdasarkan banyak mana <i>lead</i> dan <i>zink</i> dijumpai semasa perlombongan emas dilakukan. Pada tahun 2013 <i>lead</i> dan <i>zink</i> yang dijumpai semasa proses perlombongan emas adalah dalam kuantiti yang banyak menyebabkan pungutan diperoleh adalah sebanyak RM1,111,776.12 tetapi bagi tahun 2014 <i>lead</i> dan <i>zink</i> yang dijumpai hanya dalam kuantiti yang sedikit dengan pungutan sebanyak RM1,728.10 sahaja. Kutipan cukai galian bagi tahun 2014 juga terdiri daripada pungutan royalti perak yang menyumbang sebanyak RM45,121.35 dan timah berjumlah RM6,259.43

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2. Perbelanjaan Mengurus

4.4.2.1. Perbelanjaan mengurus terbahagi kepada dua jenis iaitu perbelanjaan tanggungan dan perbelanjaan perbekalan. Mengikut Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan, perbelanjaan tanggungan adalah perbelanjaan yang dipertanggungkan terus kepada Kumpulan Wang Disatukan termasuk bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan bayaran balik hutang awam. Manakala perbelanjaan perbekalan pula adalah untuk membiayai aktiviti dan kegiatan harian.

4.4.2.2. Pada tahun 2014, peruntukan asal yang diluluskan bagi perbelanjaan mengurus adalah RM559.64 juta. Peruntukan ini telah ditambah sejumlah RM45.50 juta menjadikan jumlah peruntukan muktamad bagi tahun 2014 adalah berjumlah RM605.14 juta. Sejumlah RM452.46 juta atau 74.8% telah dibelanjakan daripada jumlah peruntukan muktamad tahun 2014. Pada keseluruhannya, perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri telah menurun sejumlah RM3.43 juta atau 0.8% menjadi RM452.46 juta pada tahun 2014 berbanding RM455.89 juta pada tahun 2013. Punca penurunan perbelanjaan ini adalah disebabkan penurunan butiran Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap dari RM194.37 juta pada tahun 2013 kepada RM176.09 juta pada tahun 2014 iaitu menurun sejumlah RM18.28 juta atau 9.4%. Penurunan perbelanjaan yang ketara di bawah butiran ini adalah bayaran Ganjaran dan Tuntutan Insurans Dan Pampasan. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi tahun 2014 berbanding 2013 mengikut maksud perbelanjaan adalah seperti di **Jadual 4.9**.

Jadual 4.9
Perbelanjaan Mengurus Pada Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Maksud Perbelanjaan	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	156.33	162.20	5.87	3.8
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	88.48	97.16	8.68	9.8
3.	Aset	16.33	15.78	-0.55	-3.4
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	194.37	176.09	-18.28	-9.4
5.	Perbelanjaan Lain	0.38	1.22	0.84	223.1
Jumlah		455.89	452.46	-3.44	-0.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2.3. Perbelanjaan mengurus yang mencatatkan perubahan yang ketara pada tahun 2014 berbanding 2013 adalah seperti di **Jadual 4.10**.

Jadual 4.10
Peningkatan Perbelanjaan Ketara Pada Tahun 2014 Berbanding 2013

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Perubahan		Punca Peningkatan
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Penyelenggaraan Dan Pembaikan kecil Yang Dibeli	8.40	13.64	5.23	62.3	Peningkatan dalam penyelenggaraan bangunan, kemudahan, kenderaan dan alat kelengkapan pejabat bagi Jabatan Kerja Raya, Jabatan Pengairan Dan Saliran, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri, Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli dan Pejabat Tanah Dan Galian.
2.	Perhubungan Dan Utiliti	10.11	12.16	2.05	20.3	Peningkatan ketara adalah di Jabatan Kehakiman Syariah Negeri Kelantan kerana penambahan bagi caj bil elektrik bagi bangunan baru di Tunjong serta peningkatan penggunaan elektrik dan air bagi kerja-kerja penyelenggaraan di Istana Kubang Kerian.
3.	Pulangan Balik Dan Hapuskira	0.27	1.14	0.87	322.2	Peningkatan disebabkan oleh pulangan balik hasil yang telah dipungut pada tahun lepas antaranya adalah bayaran balik premium hutan.
4.	Harta Modal Yang Lain	2.82	3.41	0.59	20.9	Peningkatan disebabkan pembelian genset dan penghawa dingin serta perolehan peralatan dan perabot pejabat serta PA Sistem.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2.4. Analisis perbandingan perbelanjaan mengurus bagi tahun 2010 hingga tahun 2014 menunjukkan peningkatan pada setiap tahun kecuali tahun 2014 seperti yang ditunjukkan di **Jadual 4.11** dan **Carta 4.4**.

Jadual 4.11
Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Emolumen	140.90	140.43	155.95	156.33	162.20
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	72.45	83.67	81.23	88.48	97.16
3.	Aset	12.60	10.93	13.70	16.33	15.78
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	154.26	187.27	192.05	194.37	176.09
5.	Perbelanjaan Lain	2.89	2.05	0.40	0.38	1.22
Jumlah		383.10	424.35	443.33	455.89	452.46

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.4
Perbelanjaan Mengurus Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.3. Prestasi Akaun Hasil Disatukan

4.4.3.1. Kerajaan Negeri Kelantan mengakhiri tahun kewangan 2014 dengan defisit semasa berjumlah RM50.46 juta iaitu pengurangan defisit 35.1% sejumlah RM27.32 juta berbanding defisit berjumlah RM77.78 juta pada tahun 2013. Defisit terkumpul Akaun Hasil Disatukan meningkat 8.6% kepada RM636.37 juta pada tahun 2014 berbanding defisit RM585.90 juta pada tahun 2013. Maklumat lanjut adalah seperti di **Jadual 4.12**.

Jadual 4.12
Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan Pada Tahun 2014 Berbanding 2013

Perihal	Tahun		Perubahan	
	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-508.13	-585.90	-77.78	-15.3
Hasil	378.10	402.00	23.90	6.3
Perbelanjaan Mengurus	455.89	452.46	-3.43	-0.8
Surplus/Defisit Bagi Tahun	-77.78	-50.46	27.32	35.1
Baki Pada 31 Disember	-585.90	-636.37	-50.46	-8.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.3.2. Analisis trend bagi tahun 2010 hingga 2014 mendapati Akaun Hasil Disatukan mencatatkan defisit terkumpul yang berterusan di mana defisit pada tahun 2014 adalah yang tertinggi bagi tempoh lima tahun tersebut. Kedudukan Akaun Hasil Disatukan bagi tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 4.13**. Akaun Hasil Disatukan mencatatkan defisit pada setiap tahun kecuali pada tahun 2011.

Jadual 4.13
Prestasi Hasil Berbanding Perbelanjaan Mengurus Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Perkara	Tahun				
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	-438.11	-441.57	-438.44	-508.13	-585.90
Hasil	379.64	427.48	373.64	378.10	402.00
Perbelanjaan Mengurus	383.10	424.35	443.33	455.89	452.46
Surplus/Defisit Bagi Tahun	-3.46	3.13	-69.69	-77.78	-50.46
Baki Pada 31 Disember	-441.57	-438.44	-508.13	-585.90	-636.37

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

4.5.1. Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan mengikut kehendak Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaun semua pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman dan pindahan penerimaan pinjaman ke Kumpulan Wang Pembangunan atau Akaun Hasil Disatukan.

4.5.2. Pada tahun 2014, Kerajaan Negeri telah menerima pinjaman berjumlah RM118.61 juta daripada Kerajaan Persekutuan. Tujuan pinjaman yang diterima pada tahun semasa adalah bagi membiayai projek berikut:

- Projek Kerja Kajian dan Pelaksanaan Program NRW Seluruh Negeri Kelantan bernilai RM20.05 juta;
- Projek Skim Bekalan Air Merbau Chondong Fasa II, Machang bernilai RM43.12 juta;
- Projek Menaik Taraf Loji Rawatan Air Kg Chap, Bachok bernilai RM16.13 juta;
- Projek Menaik Taraf Loji Rawatan Air Jajahan Gua Musang bernilai RM1.72 juta;
- Projek Mengurangkan Kadar Kehilangan Air Tidak Berhasil bernilai RM3.93 juta; dan
- Projek Pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru) bernilai RM33.66 juta.

4.5.3. Kedudukan Akaun Pinjaman Disatukan bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 4.14**.

Jadual 4.14
Akaun Pinjaman Disatukan Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Pinjaman	Tahun		Perubahan	
	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	1.87	27.70	25.83	1,378.0
Terimaan	62.64	118.61	55.97	89.6
Pindahan	36.81	110.15	73.34	199.2
Baki Pada 31 Disember	27.70	36.16	8.46	30.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5.4. Akaun Pinjaman Disatukan pada akhir tahun 2014 berbaki RM36.16 juta kerana pinjaman-pinjaman bagi membiayai Projek Skim Bekalan Air Merbau Chondong Fasa II, Machang berjumlah RM24.58 juta dan Projek Mengurangkan Kadar Kehilangan Air Tidak Berhasil berjumlah RM3.93 juta belum disalurkan kepada Air Kelantan Sdn. Bhd sementara pinjaman untuk Projek Pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru) berjumlah RM7.65 juta masih belum dipindahkan ke Kumpulan Wang Pembangunan pada 31 Disember 2014.

4.6. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c) Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Wang Deposit. Semua penerimaan dan pembayaran wang amanah diakaunkan mengikut kehendak Arahan Amanah dan Suratcara Amanah di bawah Seksyen 9 dan Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan, 1957. Pada akhir tahun 2014, Akaun Amanah Disatukan berbaki kredit berjumlah RM674.76 juta berbanding baki kredit berjumlah RM638.92 juta pada tahun 2013 iaitu peningkatan sejumlah RM35.84 juta atau 5.61%.

4.6.1. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan di bawah peruntukan Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 bagi tujuan mengakaunkan terimaan daripada peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu. Penubuhannya adalah tertakluk kepada kelulusan Badan Perundangan Negeri.

4.6.1.1. Kumpulan Wang Pembangunan

- a. Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan Tahun 1966 (Akta 70) dan diperakaunkan dalam Penyata Kumpulan Wang Pembangunan. Sumber kewangan bagi kumpulan wang ini terdiri daripada terimaan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan, pindahan daripada Akaun Hasil Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Kumpulan Wang Pembangunan ini hanya boleh dibelanjakan bagi maksud yang ditentukan oleh Akta tersebut. Penerimaan kumpulan wang ini bagi tahun 2014 berjumlah RM76.11 juta adalah terdiri daripada pinjaman dari Kerajaan Persekutuan berjumlah RM26.01 juta dan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM50.10 juta. Pembayaran dari kumpulan wang pembangunan bagi tahun 2014 adalah berjumlah RM139.07 juta berbanding RM174.78 juta pada tahun 2013 iaitu menurun sejumlah RM35.71 juta atau 20.4%.
- b. Baki defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2013 berjumlah RM370.96 juta meningkat dengan ketara kepada RM433.92 juta pada akhir tahun 2014 kerana tahun semasa mencatatkan defisit perbelanjaan pembangunan berjumlah RM62.96 juta. Perbandingan baki defisit bagi tahun 2014 berbanding 2013 adalah seperti di **Jadual 4.15**.

Jadual 4.15
Baki Kumpulan Wang Pembangunan Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Perihal	Tahun		Perubahan	
	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-283.26	-370.96	-87.70	-31.0
Penerimaan	87.09	76.11	-10.98	-12.6
Pembayaran	174.78	139.07	-35.71	-20.4
Lebihan/Kurangan	-87.69	-62.96	-24.73	-28.2
Baki Pada 31 Disember	-370.96	-433.92	-62.96	-16.97

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- c. Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2013 dan 2014 mengikut Jabatan adalah seperti di **Jadual 4.16**.

Jadual 4.16
Perbelanjaan Pembangunan Bagi Tahun 2013 Dan 2014 Mengikut Jabatan

Bil.	Jabatan	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	40.81	4.00	-36.81	-90.2
2.	Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	61.65	67.37	5.72	9.3
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	10.66	9.19	-1.47	-13.8
4.	Jabatan Pertanian Negeri	2.51	2.36	-0.15	-6.0
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	19.54	19.57	0.03	0.2
6.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	2.33	2.25	-0.08	-3.4
7.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.54	0.54	0.00	0.0
8.	Jabatan Perhutanan Negeri	0.98	1.01	0.03	3.1
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	35.74	32.88	-2.86	-8.0
Jumlah		174.78	139.07	-35.71	-20.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- d. Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2014 berbanding peruntukan diluluskan mengikut Jabatan pula adalah seperti di **Jadual 4.17**.

Jadual 4.17
Perbelanjaan Sebenar Berbanding Peruntukan Tahun 2014

Bil.	Jabatan/Agenzi Pelaksana/Lain	Peruntukan 2014 (RM Juta)	Perbelanjaan 2014 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	4.00	4.00	100.0
2.	Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	125.99	67.37	53.5
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	11.72	9.09	77.6
4.	Jabatan Pertanian Negeri	2.36	2.36	100.0
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	21.00	19.57	93.2
6.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	2.25	2.25	100.0
7.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.55	0.54	98.2
8.	Jabatan Perhutanan Negeri	1.01	1.01	100.0
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	43.80	32.88	75.1
10.	Perbelanjaan Mengejut	2.50	0.00	0.0
Jumlah		215.18	139.07	64.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- e. Merujuk kepada **Jadual 4.17**, semua Jabatan telah berbelanja melebihi daripada 50% berbanding peruntukan diterima manakala Perbelanjaan Mengejut pula tidak dibelanjakan langsung sepanjang tahun 2014.

4.6.1.2. Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri

- a. Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 10(1)(a) Akta Tatacara Kewangan Tahun 1957. Sumber kewangan akaun amanah ini adalah daripada pemberian Kerajaan Persekutuan. Akaun amanah ini digunakan khusus bagi membiayai program penyelenggaraan semua jalan negeri dan perbelanjaan pengurusan lain yang berkaitan. Baki Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri pada akhir tahun 2014 adalah berjumlah RM557.15 juta berbanding baki berjumlah RM513.80 juta pada akhir tahun 2013 iaitu peningkatan sejumlah RM43.35 juta atau 8.4%. Kedudukan baki Kumpulan Wang Amanah Penyenggaraan Jalan-jalan Negeri bagi tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 4.18**.

Jadual 4.18
Kedudukan Baki Kumpulan Wang Amanah Penyenggaraan Jalan-Jalan Negeri
Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Tahun	Baki Pada 1 Januari (RM Juta)	Terimaan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Baki Pada 31 Disember (RM Juta)	Penggunaan (%)
2010	227.13	86.99	34.81	279.31	40.0
2011	279.31	100.96	36.40	343.87	36.1
2012	343.87	132.78	56.92	419.73	42.9
2013	419.73	178.59	84.52	513.80	47.3
2014	513.80	185.65	142.30	557.15	76.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- b. Peruntukan daripada Kerajaan Persekutuan yang diterima pada tahun 2014 meningkat sejumlah RM7.06 juta selari dengan peningkatan panjang jalan negeri yang didaftarkan pada tahun 2014 iaitu 19,064.15 km berbanding 18,486.57km pada tahun 2013. Walaupun perbelanjaan meningkat sejumlah RM57.78 juta pada tahun 2014 berbanding 2013, akaun amanah masih menunjukkan baki yang tinggi pada setiap tahun.

4.6.1.3. Tabung Amanah Tok Kenali

- a. Tabung Amanah Tok Kenali (TATOK) telah ditubuhkan di bawah Enakmen No.8 Tahun 1992 dan disifatkan telah mula berkuat kuasa pada 1 Ogos 1992. Ianya ditadbir dan dikawal oleh lembaga yang dikenali sebagai Lembaga Tabung Amanah Tok Kenali yang dipengerusikan oleh Yang Amat Berhormat Menteri Besar. Pihak Berkuasa Kewangan Negeri adalah bertanggungjawab atas pentadbiran dan pengurusan harian hal ehwal Tabung.

- b. Sumber kewangan TATOK adalah daripada wang pampasan yang diterima oleh Kerajaan Negeri di bawah perjanjian antara Kerajaan Negeri Kelantan dan Tenaga Nasional Bhd berkenaan dengan Projek Hidroelektrik Pergau. Selain daripada itu TATOK juga memperoleh pendapatan daripada pelaburan tabung, segala wang yang diterima oleh Negeri di mana Pihak Berkuasa Negeri telah menentukan sama ada dipindah atau dibayar ke dalam Tabung dan segala pemberian, derma, endowmen, hadiah, sumbangan dan bekues sebagaimana yang dibuat kepada atau untuk faedah Tabung. Pendapatan daripada pelaburan Tabung boleh, selepas tamat tempoh lima tahun daripada tarikh mulanya berkuat kuasa Enakmen dan mendapat kelulusan daripada Pihak Berkuasa Negeri digunakan bagi maksud melaksanakan projek-projek pembangunan insan dan Negeri.
- c. Pada tahun 2014, baki akaun ini berjumlah RM5.49 juta berbanding RM7.07 juta pada tahun 2013 iaitu menurun sejumrah RM1.58 juta atau 22.35%. Daripada baki RM5.49 juta, sejumrah RM0.24 juta dipegang dalam bentuk wang tunai dan selebihnya iaitu RM5.25 juta merupakan simpanan pelaburan. Terimaan semasa adalah berjumlah RM1.84 juta dan bayaran semasa adalah berjumlah RM3.42 juta. Terimaan utama TATOK bagi tahun 2014 adalah terdiri daripada sumbangan untuk pembangunan tanah serta sumbangan bagi tujuan penganjuran program berjumlah RM1.55 juta dan keuntungan pelaburan berjumlah RM0.19 juta. Bayaran utama pada tahun 2014 adalah terdiri daripada Pembelian Tanah Majlis Perbandaran Kota Bharu berjumlah RM1.79 juta, Emolumen dan KWSP berjumlah RM0.36 juta, Perkhidmatan dan Bekalan berjumlah RM0.24 juta, Kursus Pembangunan Komuniti Dan Khidmat Masyarakat berjumlah RM0.21 juta, Program Pembangunan Kebajikan/Sumbangan Kebajikan berjumlah RM0.26 juta dan Program Pembangunan Komuniti dan Khidmat Masyarakat Orang Asli yang berjumlah RM0.20 juta.

4.6.2. Kumpulan Wang Amanah Awam

Kumpulan Wang Amanah Awam ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 iaitu terdiri daripada Kumpulan Wang Khas yang dipegang oleh Kerajaan Negeri dan wang amanah yang diterima bagi maksud tertentu. Pengurusan akaun ini perlu dibuat mengikut Arahan Amanah yang diluluskan oleh Perbendaharaan Negeri.

4.6.2.1. Sejumlah 19 akaun amanah diselenggara pada tahun 2014 iaitu sembilan akaun amanah yang masih aktif, tujuh akaun amanah dengan baki tidak berubah, dua akaun amanah yang baru diwujudkan dan satu Akaun Amanah yang telah ditutup pada tahun semasa.

4.6.2.2. Pada tahun 2014, baki Kumpulan Wang Amanah Awam telah menurun sejumrah RM507.03 juta atau 87.8% kepada RM70.56 juta berbanding RM577.59 juta pada tahun 2013. Sebab utama penurunan adalah pindahan baki Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri berjumlah RM513.80 juta di bawah Kumpulan Wang Amanah Awam kepada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan. Ini berikutkan pindaan Arahan

oleh Pihak Berkuasa Negeri yang berkuat kuasa pada 6 Februari 2014 yang menyebabkan perubahan Arahan Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri dari Seksyen 9 kepada Seksyen 10. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Awam pada tahun 2014 berbanding 2013 adalah seperti di **Jadual 4.19**.

Jadual 4.19
Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Awam
Pada Tahun 2014 Berbanding 2013

Perkara	Tahun		Perubahan	
	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	481.43	577.59	96.16	20.0
Penerimaan	326.34	36.07	-290.27	-88.9
Pembayaran	230.17	542.10	312.93	136.0
Baki Pada 31 Disember	577.59	70.56	-507.03	-87.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.6.2.3. Empat akaun amanah dengan baki sejumlah RM0.36 juta tidak aktif bagi tempoh melebihi 3 tahun.

4.6.2.4. Tabung Serambi Mekah

- a. Akaun Amanah Tabung Serambi Mekah ditubuhkan di bawah seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957. Tujuannya untuk mengakaunkan wang pemberian daripada Kerajaan Persekutuan, Kerajaan Negeri, agensi Kerajaan, anak-anak syarikat Kerajaan Negeri dan syarikat-syarikat swasta. Wang dalam Tabung ini akan digunakan untuk membiayai aktiviti-aktiviti pembangunan sosio ekonomi berbentuk bantuan segera kepada golongan fakir miskin, mangsa malapetaka dan bencana alam untuk kesejahteraan rakyat.
- b. Akaun ini yang pada asalnya dikawal oleh Pejabat Perbendaharaan Negeri telah diletakkan di bawah kawalan Pejabat Pembangunan Negeri mulai tahun 2015. Bagaimanapun akaun ini ditadbir oleh suatu Jawatankuasa Akaun yang dipengerusikan oleh YAB Menteri Besar. Pada tahun 2014, baki akaun ini berjumlah RM4.71 juta di mana RM3.17 juta adalah sumbangan daripada Majlis Agama Islam Kelantan. Angka bandingan untuk tahun 2013 ialah RM4.29 juta iaitu merekodkan peningkatan sejumlah RM0.42 juta atau 9.8%.

4.6.2.5. Akaun Amanah Kumpulan Wang Pemulihan Bersama

- a. Akaun Amanah ini ditubuhkan pada tahun 2012 di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957. Penubuhan akaun ini adalah bertujuan bagi pemulihan tanah lombong yang menjadi subjek kepada pajakan melombong pengendalian skala kecil. Wang dalam akaun amanah ini hendaklah digunakan bagi penyediaan pelan pemulihan tanah selain daripada tanah bermilik yang terjejas oleh perlombongan sebelum Enakmen Mineral 2001 berkuat kuasa serta pelan pemulihan tanah kerajaan/tanah rizab dan tanah bermilik (lesen tuan punya) yang terjejas selepas

enakmen ini berkuat kuasa. Wang dalam akaun ini juga digunakan bagi pelaksanaan mana-mana pelan tersebut. Pada tahun 2014, baki kumpulan wang ini berjumlah RM5.91 juta berbanding RM3.06 juta pada tahun 2013 menunjukkan peningkatan sejumlah RM2.85 juta atau 93.0%.

- b. Semenjak ditubuhkan pada tahun 2012 baki akaun ini sentiasa meningkat setiap tahun kerana penerimaan yang semakin bertambah manakala tiada perbelanjaan dibuat daripada akaun ini kerana tiada aktiviti pemuliharan tanah lombong yang dijalankan sepanjang tempoh tiga tahun.

4.7. PENYATA PRESTASI KEWANGAN

4.7.1. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun 2014 menunjukkan perubahan memuaskan berbanding tahun 2013. Pada tahun 2014, Kerajaan Negeri telah mencatatkan penurunan defisit berjumlah RM27.32 juta atau 35.1% menjadikan defisit berjumlah RM50.46 juta berbanding defisit berjumlah RM77.78 juta pada tahun 2013. Penurunan defisit ini adalah disebabkan peningkatan dalam kutipan hasil Kerajaan Negeri dalam tahun 2014 yang berjumlah RM23.80 juta seperti di **Jadual 4.20**.

Jadual 4.20
Perbandingan Prestasi Kewangan Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil	378.10	402.00	23.90	6.3
2.	Perbelanjaan Mengurus	455.89	452.46	-3.43	-0.8
Lebihan/Defisit		-77.78	-50.46	27.32	35.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

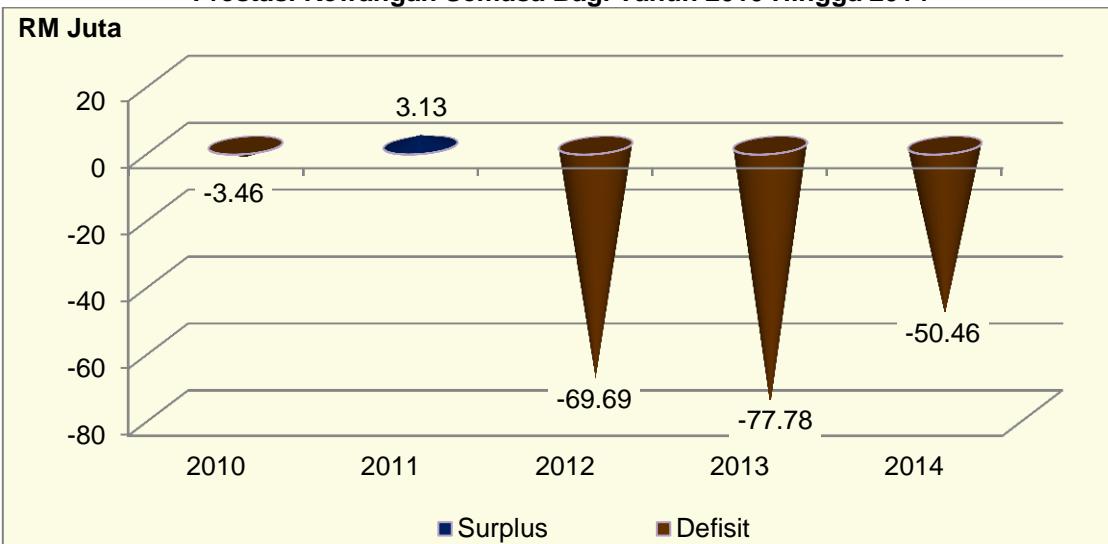
4.7.2. Analisis perbandingan lebihan/kurangan pendapatan bagi tahun 2010 hingga 2014 menunjukkan defisit perbelanjaan mengurus pada setiap tahun kecuali pada tahun 2011 seperti di **Jadual 4.21** dan **Carta 4.5**.

Jadual 4.21
Prestasi Hasil Berbanding Perbelanjaan Mengurus
Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Perkara	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Hasil	379.64	427.48	373.64	378.10	402.00
2.	Perbelanjaan Mengurus	383.10	424.35	443.33	455.89	452.46
Lebihan/Defisit		-3.46	3.13	-69.69	-77.78	-50.46

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.5
Prestasi Kewangan Semasa Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.7.3. Dari segi prestasi kewangan keseluruhan juga menunjukkan peningkatan di mana defisit keseluruhan bagi tahun 2014 menurun sejumrah RM63.03 juta berbanding tahun 2013 iaitu dari defisit keseluruhan berjumlah RM252.56 juta bagi tahun 2013 kepada defisit keseluruhan berjumlah RM189.53 juta bagi tahun 2014. Defisit keseluruhan bagi tahun 2014 telah dibiayai oleh sumber Pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM34.47 juta, Pemberian Pertambahan Hasil II berjumlah RM21.50 juta, Pemberian Tahap Pembangunan berjumlah RM28.60 juta dan perubahan tunai, pelaburan dan amanah berjumlah RM104.96 juta.

4.8. PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum menunjukkan baki aset dan liabiliti Kerajaan yang boleh dilupuskan atau perlu dilunaskan pada masa akan datang yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

4.8.1. Pinjaman Boleh Dituntut

4.8.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi dan Pihak Berkuasa Tempatan menggunakan sumber Kerajaan Negeri atau pinjaman yang diperoleh daripada Kerajaan Persekutuan. Pada akhir tahun 2014, baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumrah RM82.60 juta atau 9.4% daripada RM874.91 juta pada tahun 2013 kepada RM957.51 juta pada tahun 2014. Peningkatan ini disebabkan terutamanya oleh pertambahan pinjaman sejumrah RM84.13 juta kepada Air Kelantan Sdn. Bhd untuk projek-projek bekalan air. Perbandingan baki pinjaman boleh dituntut bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 4.22**.

Jadual 4.22
Kedudukan Pinjaman Boleh Dituntut Pada Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Butiran Pinjaman	Baki Hutang		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Badan Berkanun Negeri	225.16	225.22	0.06	0.03
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	17.67	16.07	-1.60	-9.0
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	632.08	716.22	84.14	13.3
	Jumlah	874.91	957.51	82.60	9.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.1.2. Analisis perbandingan baki pinjaman boleh dituntut bagi tahun 2010 hingga 2014 menunjukkan peningkatan baki Pinjaman Boleh Dituntut bagi setiap tahun. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut bagi tempoh tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Carta 4.6**.

Carta 4.6
Kedudukan Baki Pinjaman Boleh Tuntut Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.1.3. Pada tahun 2014, Agensi sepatutnya membayar ansuran pinjaman Kerajaan Negeri berjumlah RM219.48 juta yang terdiri daripada bayaran anuiti tahun semasa sejumlah RM38.71 juta dan tunggakan berjumlah RM180.77 juta. Kedudukan ansuran pinjaman Agensi yang sepatutnya dijelaskan kepada Kerajaan Negeri berbanding dengan bayaran sebenar yang telah dibuat pada tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 4.23**.

Jadual 4.23
Kedudukan Tuggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut Pada Tahun 2014

Bil.	Agensi	Tuggakan Pada 1.1.2014 (RM Juta)	Anuiti 2014 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Tahun 2014 (RM Juta)	Jumlah Telah Dijelaskan Tahun 2014 (RM Juta)	Tuggakan Pada 31.12.2014 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	66.79	7.10	73.89	4.93	68.96
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	6.24	1.23	7.47	1.13	6.34
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	107.74	30.38	138.12	0.00	138.12
Jumlah		180.77	38.71	219.48	6.06	213.42

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.1.4. Semakan Audit mendapati 31 (56.4%) daripada 55 pinjaman mempunyai tunggakan bayaran balik dengan tempoh tunggakan antara satu hingga 35 tahun melibatkan 149 ansuran tertunggak. Tuggakan bayaran balik pinjaman pada akhir tahun 2014 meningkat sejumlah RM32.65 juta (18.1%) menjadi RM213.42 juta berbanding RM180.77 juta pada akhir tahun 2013. Peningkatan jumlah tunggakan bayaran balik pinjaman ini antaranya adalah disebabkan oleh peminjam membuat bayaran balik kurang daripada amaun anuiti tahun 2014 atau tidak membuat bayaran langsung. Butirannya adalah seperti di **Jadual 4.24**.

Jadual 4.24
Tuggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Tuntut
Kedudukan Pada Akhir Tahun 2013 Dan 2014

Peminjam	Pinjaman			Tuggakan Bayaran Balik				Bil. Ansuran Tertunggak Sehingga Akhir Tahun 2014	Tempoh Tertunggak Sehingga Akhir Tahun 2014 (Tahun)		
	(Bil.)	Ada Tuggakan		31.12.2013 (RM Juta)	31.12.2014 (RM Juta)	Tambah/(Kurangan) (RM Juta)	(%)				
		(Bil.)	(%)								
Badan Berkanun Negeri	12	6	50.0	66.79	68.96	2.17	3.2	39	1-35		
Pihak Berkuasa Tempatan	16	4	25.0	6.24	6.34	0.10	1.6	11	1-24		
Syarikat Kerajaan Negeri	27	21	77.8	107.74	138.12	30.38	28.2	99	1-7		
JUMLAH	55	31	56.4	180.77	213.42	32.65	18.1	149	1-35		

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.2. Pelaburan

4.8.2.1. Pelaburan oleh Kerajaan Negeri yang dibuat menggunakan peruntukan belanja mengurus ada ditunjukkan di Penyata Akaun Memorandum. Pada akhir tahun 2014, baki pelaburan di Penyata Akaun Memorandum berjumlah RM9.29 juta berbanding RM9.34 juta pada tahun 2013 iaitu menurun sejumlah RM0.05 juta atau 0.5%. Penurunan pelaburan ini adalah disebabkan pelupusan pelaburan portfolio yang diuruskan oleh CIMB Private Banking pada tahun 2014. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tempoh lima tahun adalah seperti di **Jadual 4.25**.

Jadual 4.25
Kedudukan Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Bil.	Pelaburan	Tahun				
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
1.	Malaysia Airports Holdings Berhad	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75
2.	Petron, Malaysia Mining Corporation dan Zelan	0.13	0.13	0.13	0.12	0.12
3.	Pelaburan Portfolio	34.00	8.61	6.67	4.47	4.42
Jumlah		38.88	13.49	11.55	9.34	9.29

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.2.2. Kedudukan nilai kos berbanding nilai pasaran pelaburan Kerajaan Negeri bagi tahun 2014 adalah seperti **Jadual 4.26**. Semua pelaburan merekodkan peningkatan harga pada akhir tahun kewangan 2014 kecuali Pelaburan Ziyad NID-i.

Jadual 4.26
Perbandingan Nilai Kos Dan Nilai Pasaran Pelaburan Kerajaan Negeri
Pada 31 Disember 2014

Bil.	Pelaburan	Nilai Kos (RM Juta)	Nilai Pasaran (RM Juta)	Perubahan (RM Juta)
1.	Malaysia Airports Holdings Berhad	4.75	12.92	8.17
2.	Petron Malaysia Refining & Marketing Berhad	0.11	0.28	0.17
3.	Malaysia Mining Corporation Berhad	0.01	0.03	0.02
4.	CIMB Private Banking	2.42	2.56	0.14
5.	Pelaburan Ziyad NID-i	2.00	1.99	-0.01
Jumlah		9.29	17.78	8.49

Sumber: Jadual Pelaburan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3. Hutang Awam

4.8.3.1. Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa ada menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi membiayai projek pembangunannya. Pada tahun 2014, baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan telah meningkat sejumlah RM60.12 juta atau 4.9% menjadi RM1,293.56 juta berbanding RM1,233.44 juta pada tahun 2013. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh Kerajaan Negeri mendapat tambahan pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi Projek Bekalan Air dan pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru). Kerajaan Persekutuan juga telah menghapus kira hutang Kerajaan Negeri di bawah projek Penjadualan Semula Pinjaman Projek-projek Bekalan Air Negeri Kelantan (103B/2004/021) berjumlah RM55.99 juta. Kedudukan hutang Kerajaan Negeri pada tahun 2014 berbanding tahun 2013 adalah seperti di **Jadual 4.27**.

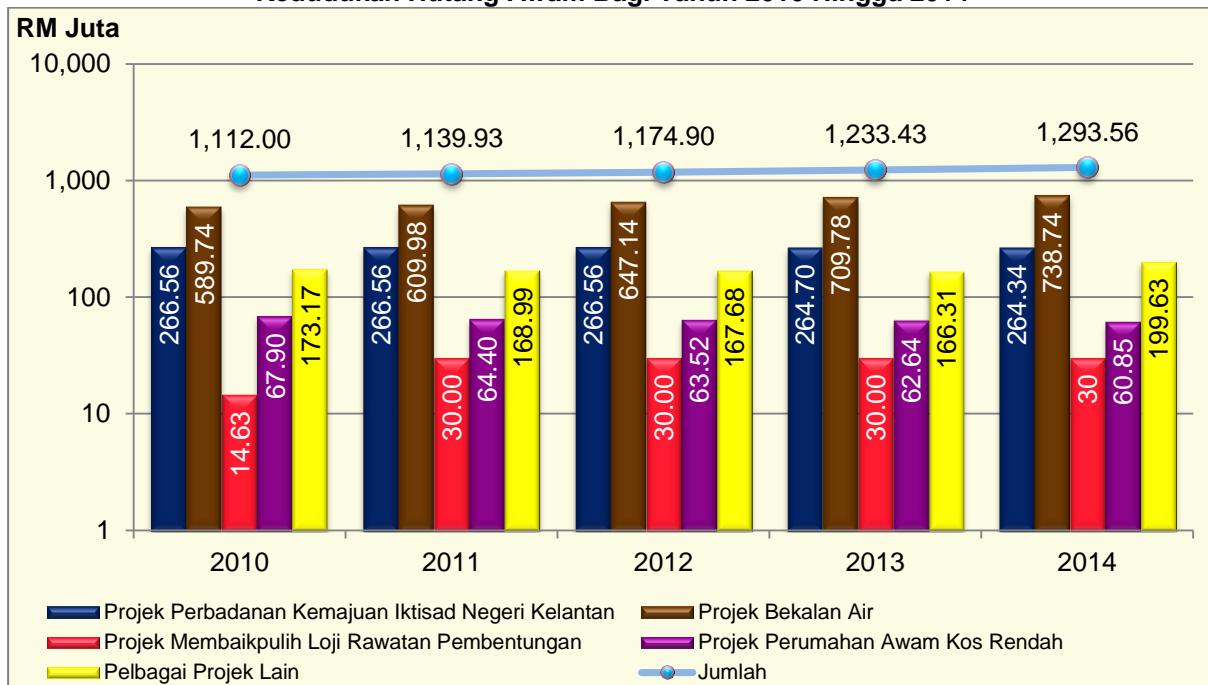
Jadual 4.27
Kedudukan Hutang Awam Pada Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Tujuan Pinjaman	Baki Hutang		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	264.70	264.34	-0.36	-0.1
2.	Projek Bekalan Air	709.78	738.74	28.96	4.1
3.	Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembentungan	30.00	30.00	0.00	0.0
4.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	62.64	60.85	-1.79	-2.9
5.	Pelbagai Projek Lain	166.31	199.63	33.32	20.0
Jumlah		1,233.44	1,293.56	60.12	4.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3.2. Analisis perbandingan baki hutang awam bagi tahun 2010 hingga 2014 menunjukkan peningkatan baki hutang awam bagi setiap tahun. Kedudukan baki hutang awam bagi tempoh tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Carta 4.7**. Kedudukan baki hutang awam tahun 2014 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Carta 4.7
Kedudukan Hutang Awam Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3.3. Selain itu, Kerajaan Negeri mempunyai tunggakan bayaran balik kepada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2014 berjumlah RM275.3 juta iaitu meningkat sejumlah RM42.98 juta atau 18.5% berbanding RM232.34 juta pada tahun 2013. Pada tahun 2014, Kerajaan Negeri telah membuat bayaran balik pinjaman kepada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM2.57 juta atau 0.9% daripada RM277.89 juta jumlah yang perlu dijelaskan dalam tahun semasa. Kedudukan tunggakan bayaran balik hutang awam tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 4.28**.

Jadual 4.28
Jadual Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Hutang Awam Pada Tahun 2014

Bil.	Tujuan Pinjaman	Tunggakan Pada 1.1.2014 (RM Juta)	Anuiti 2014 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Tahun 2014 (RM Juta)	Jumlah Telah Dijelaskan Tahun 2014 (RM Juta)	Tunggakan Pada 31.12.2014 (RM Juta)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	50.94	7.96	58.90	0.36	58.54
2.	Projek Bekalan Air	131.75*	29.02	160.77	0.00	160.77
3.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	6.85	1.93	8.78	1.80	6.98
4.	Pelbagai Projek Lain	42.80	5.28	48.08	0.41	47.67
5.	Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembentungan	0.00	1.36	1.36	0.00	1.36
Jumlah		232.34*	45.55	277.89	2.57	275.32

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Nota: * Dinyatakan semula selepas mengambil kira tunggakan berjumlah RM14.82 juta Penjadualan Semula Pinjaman Projek-projek Bekalan Air Negeri Kelantan (103B/2004/021) yang dihapus kira

4.8.4. Tunggakan Hasil

Peraturan mengenai tunggakan hasil dinyatakan dalam Arahan Perbendaharaan 89, yang menghendaki setiap Pegawai Pengawal menghantar suatu penyata mengenai apa-apa hasil yang sepatutnya diterima pada 31 Disember kepada Bendahari Negeri dengan salinannya kepada Jabatan Audit Negara. Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 7 Tahun 2008 juga menjelaskan dasar dan tatacara Akaun Belum Terima di mana tunggakan hasil adalah sebahagian daripadanya. Selain itu, Surat Pekeliling Perbendaharaan Negeri Bagi Penutupan Akaun Negeri Kelantan Tahun 2014 menghendaki Penyata Tunggakan Hasil 2014 dikemukakan kepada Bendahari Negeri dengan salinannya kepada Pengarah Audit Negeri sebelum atau pada 8 Januari 2015. Tunggakan hasil Negeri Kelantan telah meningkat sejumlah RM9.00 juta atau 9.5% kepada RM103.60 juta pada tahun 2014 berbanding RM94.60 juta pada tahun 2013. Analisis perbandingan tunggakan hasil bagi tahun 2010 hingga 2014 menunjukkan peningkatan tunggakan hasil pada setiap tahun kecuali pada tahun 2011. Kedudukan tunggakan hasil bagi tahun 2010 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 4.29**.

Jadual 4.29
Kedudukan Tunggakan Hasil Bagi Tahun 2010 Hingga 2014

Butiran	Baki Pada Akhir Tahun				
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)
Tunggakan Hasil	84.94	79.93	87.67	94.60	103.60

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.9. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.9.1. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami penurunan sejumlah RM6.16 juta atau 7.6% iaitu daripada RM80.71 juta pada tahun 2013 kepada RM74.55 juta pada tahun 2014. Akaun Hasil Disatukan menurun sejumlah RM50.46 juta menjadi defisit RM636.37 juta pada tahun 2014 daripada defisit RM585.90 juta pada 2013. Tunggakan bayaran pinjaman boleh tuntut daripada agensi Kerajaan Negeri telah meningkat daripada RM180.77 juta pada tahun 2013 kepada RM213.42 juta tahun 2014. Pelaburan di Penyata Akaun Memorandum mencatat penurunan daripada RM9.34 juta pada tahun 2013 kepada RM9.29 juta tahun 2014. Hutang awam pula meningkat daripada RM1.23 bilion kepada RM1.29 bilion direkodkan pada tahun 2014. Tunggakan bayaran balik hutang awam kepada Kerajaan Persekutuan juga turut meningkat daripada RM232.34 juta pada tahun 2013 kepada RM275.32 juta tahun 2014.

4.9.2. Pihak Audit mengesyorkan Kerajaan Negeri merancang dan mengurus keperluan tunainya dengan lebih cekap supaya dapat memenuhi tuntutan perbelanjaan mengurus dan pembangunannya. Selain itu, Kerajaan Negeri hendaklah memastikan pinjaman boleh dituntut dibayar mengikut jadual dan tunggakan bayaran balik dikutip sepenuhnya bagi membolehkan Kerajaan Negeri menjelaskan tunggakan hutangnya kepada Kerajaan Persekutuan.

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN

5.1. Rancangan projek pembangunan Negeri Kelantan digubal bagi menjelaskan strategi, program/projek yang akan diperkenal dan dilaksanakan untuk mencapai objektif pembangunan Negeri Kelantan. Bagi menjayakan rancangan tersebut siling peruntukan yang telah diluluskan oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM1.57 bilion bagi tempoh 2011 hingga 2015 (RMK10). Peruntukan ini telah diagihkan kepada sembilan Jabatan dan sehingga 31 Disember 2014, sejumlah RM632.52 juta atau 40.2% daripada peruntukan RMK10 telah dibelanjakan. Pejabat Perbendaharaan Negeri menerima peruntukan tertinggi iaitu RM758.20 juta atau 48.2% manakala Jabatan Perikanan Negeri Kelantan menerima peruntukan terendah iaitu RM2.56 juta atau 0.2% daripada jumlah keseluruhan peruntukan. Butiran berkaitan seperti di **Jadual 5.1**.

Jadual 5.1
Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan Di Bawah RMK10 Sehingga 31 Disember 2014

Bil.	Jabatan/Pejabat	Peruntukan Yang Diluluskan 2011-2015 (RM Juta)	Perbelanjaan Sehingga 31.12.2014 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	758.20	146.17	19.3
2.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	428.65	193.97	45.2
3.	Pejabat Pembangunan Negeri	197.40	171.61	86.9
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	82.00	67.13	81.9
5.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	45.35	30.86	68.0
6.	Perbelanjaan Mengejut	25.00	0.00	0.00
7.	Jabatan Pertanian Negeri	16.00	9.47	59.2
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	14.00	7.49	53.5
9.	Jabatan Perhutanan Negeri	5.50	3.77	68.6
10.	Jabatan Perikanan Negeri	2.56	2.05	80.1
Jumlah		1,574.66	632.52	40.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

5.2. Pada tahun 2014, sejumlah RM215.18 juta telah diperuntukkan dan sejumlah RM139.07 juta atau 64.6% telah dibelanjakan. Perbandingan peruntukan dan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

Jadual 5.2
Peruntukan Dan Perbelanjaan Pembangunan Di Bawah RMKe-10 Tahun 2014

Bil.	Jabatan/ Agensi Pelaksana/ Lain-lain	Bil. Projek	Peruntukan 2014 (RM Juta)	Perbelanjaan 2014 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	87	4.00	4.00	100.0
2.	Pejabat MB Dan SUK	435	125.99	67.37	53.5
3.	Pejabat Pembangunan Negeri	3,449	43.80	32.88	75.1
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	13	21.00	19.57	93.2
5.	Jabatan Pengairan Dan Saliran	305	11.72	9.09	77.6
6.	Jabatan Pertanian Negeri	158	2.36	2.36	100.0
7.	Perbelanjaan Mengejut	-	2.5	0.00	0.0
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar	13	2.25	2.25	100.0
9.	Jabatan Perhutanan Negeri	12	1.01	1.01	100.0
10.	Jabatan Perikanan Negeri	15	0.55	0.54	98.2
Jumlah		4,487	215.18	139.07	64.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan/ Unit Pembangunan Ekonomi Negeri Kelantan

5.3. Mengikut maklumat daripada Unit Perancang Ekonomi Negeri, pada tahun 2014 sejumlah 4,464 projek berjaya disiapkan daripada 4,487 yang dirancang. Projek-projek tersebut telah dilaksanakan oleh sembilan jabatan. Lima jabatan iaitu Jabatan Perhutanan Negeri, Jabatan Pertanian Negeri, Jabatan Perikanan Negeri, Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri dan Pejabat Pembangunan Negeri berjaya menyiapkan kesemua projek yang dirancang. Sementara terdapat 16 projek sedang dalam pelaksanaan oleh empat jabatan iaitu Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan, Jabatan Pengairan Dan Saliran, Jabatan Kerja Raya Negeri dan Pejabat Perbendaharaan Negeri.

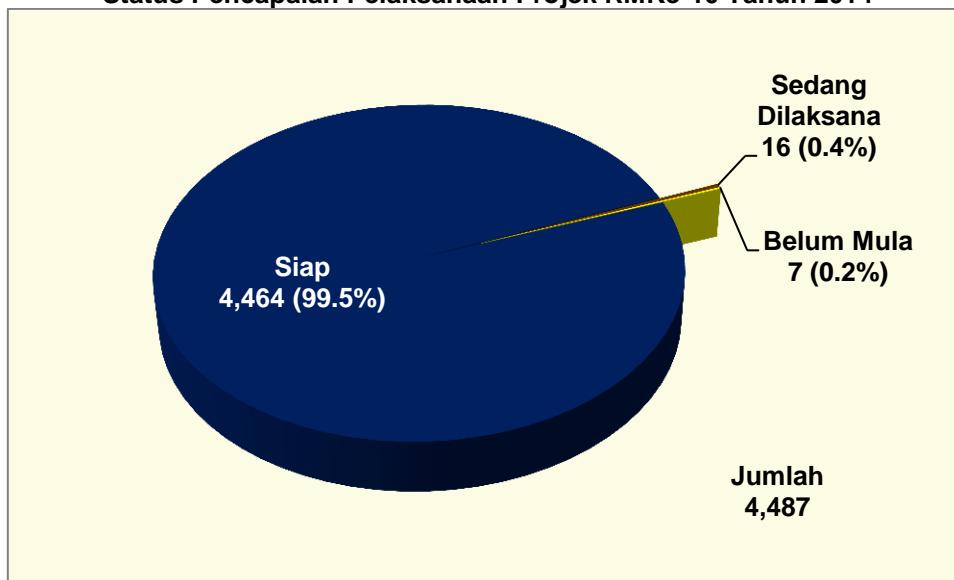
5.4. Keseluruhan daripada 4,487 projek, tujuh projek belum dimulakan melibatkan Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan, Jabatan Kerja Raya Negeri dan Pejabat Perbendaharaan Negeri Kelantan. Projek-projek tersebut adalah Projek Rumah Mampu Milik Kelantan di Pasir Genda, Tanah Merah, Projek Rumah Mampu Milik Kelantan di Bunut Susu, Pasir Mas (Fasa II), Membaiki Jalan Kota Bharu – Kuala Terengganu, KM 10 – KM 21, Membina dan Menyiapkan 4 unit Kuarters 3 tingkat yang mengandungi ruang serba guna di tingkat bawah untuk Maahad Muhammadi Perempuan, Membina dan Menyiapkan 1 Blok Bangunan Akademik 3 tingkat untuk Maahad Saniah, Pasir Puteh, Membina dan Menyiapkan 1 Blok Bangunan Akademik untuk SMU(A) Darul Ulum Diniah, Padang Siam, Tanah Merah dan Membina dan Menyiapkan 1 Blok Bangunan Asrama untuk Maahad Al-Sabirin Ayer Lanas, Jeli. **Jadual 5.3** dan **Carta 5.1** menunjukkan bilangan projek pembangunan di Negeri Kelantan bagi tahun 2014 dan status pelaksanaan projek-projek berkenaan.

Jadual 5.3
Status Pencapaian Pelaksanaan Projek Tahun 2014 Mengikut Jabatan

Bil.	Jabatan/Pejabat	Siap Sebenar	Sedang Dilaksanakan	Belum Mula	Jumlah
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	82	1	4	87
2.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	427	6	2	435
3.	Pejabat Pembangunan Negeri	3,449	0	0	3,449
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	4	8	1	13
5.	Jabatan Pengairan Dan Saliran	304	1	0	305
6.	Jabatan Pertanian Negeri	158	0	0	158
7.	Perbelanjaan Mengejut	-	-	-	-
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar	13	0	0	13
9.	Jabatan Perhutanan Negeri	12	0	0	12
10.	Jabatan Perikanan Negeri	15	0	0	15
Jumlah		4,464	16	7	4,487

Sumber: Unit Pembangunan Ekonomi Negeri Kelantan

Carta 5.1
Status Pencapaian Pelaksanaan Projek RMKe-10 Tahun 2014

Sumber: Unit Pembangunan Ekonomi Negeri Kelantan

5.5. RUMUSAN

Pada keseluruhannya prestasi pelaksanaan projek-projek pembangunan Kerajaan Negeri pada tahun 2014 adalah memuaskan. Walaupun projek-projek yang dirancang berjaya disiapkan sehingga 99% tetapi beberapa projek besar dan berimpak tinggi yang dirancang tidak dapat dilaksanakan menyebabkan perbelanjaan keseluruhan tahun 2014 hanya pada tahap 64% sahaja.

BAHAGIAN IV

PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

BAHAGIAN IV

PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

6. LATAR BELAKANG

6.1. Seksyen 15(A) Akta Tatacara Kewangan, 1957 dan Arahan Perbendaharaan telah menetapkan tugas dan tanggungjawab Pegawai Pengawal di sesebuah Kementerian/Jabatan bagi menjamin wujudnya akauntabiliti pengurusan kewangan Kerajaan. Antara lain, Pegawai Pengawal adalah bertanggungjawab untuk menentukan bahawa peruntukan kewangan dan sumber lain yang secukupnya diperoleh, diguna dan diperakaunkan mengikut peraturan kewangan.

6.2. Selaras dengan perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan serta Akta Audit 1957, setiap tahun Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, pematuhan kepada undang-undang dan peraturan kewangan serta aktiviti Jabatan/Agensi Negeri dan mengemukakan laporan mengenainya untuk dibentangkan di Parlimen dan Dewan Undangan Negeri.

7. PENAMBAHBAIKAN PENGURUSAN KEWANGAN OLEH JABATAN/AGENSI KERAJAAN NEGERI

7.1. Pada tahun 2014, beberapa usaha yang berterusan telah diambil oleh Kerajaan Negeri untuk meningkatkan kecekapan dan keberkesanan pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri. Antara langkah yang diambil adalah seperti berikut:

7.1.1. Bagi menambah baik pengurusan kewangan di semua peringkat Jabatan/Agensi Negeri, Perbendaharaan Negeri telah mengeluarkan 10 pekeliling/surat pekeliling pada tahun 2014 iaitu:

7.1.1.1. Pekeliling Perbendaharaan mengenai langkah-langkah mengurangkan perbelanjaan sektor awam dalam usaha mengamalkan perbelanjaan berhemat bagi tahun 2014.

7.1.1.2. Pekeliling Perbendaharaan bertujuan memaklumkan penambahbaikan syarat-syarat pinjaman kenderaan bagi Ahli Dewan Undangan Negeri (ADUN) Kelantan.

7.1.1.3. Pekeliling Perbendaharaan mengenai dasar dan garis panduan tentang bayaran bonus oleh syarikat-syarikat Kerajaan.

7.1.1.4. Pekeliling Kontrak Pusat untuk mengawal perbelanjaan bagi perolehan perabot, perkhidmatan percetakan dan perolehan komputer bagi tahun 2014/2015.

7.1.1.5. Surat Pekeliling bertujuan memaklumkan pindaan kelayakan tiket penerbangan dan perjalanan ke luar negara.

7.1.1.6. Surat Pekeliling bertujuan memaklumkan mengenai langkah penjimatan dalam perolehan kerajaan mengenai had nilai pembelian terus bagi bekalan dan perkhidmatan serta had nilai kerja-kerja *requisition*.

7.1.1.7. Surat Pekeliling bertujuan memaklumkan mengenai peraturan penutupan akaun Kerajaan Negeri bagi tahun kewangan 2014.

7.1.1.8. Surat Pekeliling bertujuan memaklumkan mengenai pindaan garis panduan perbelanjaan secara berhemat bagi mengurangkan perbelanjaan awam.

8. PELAKSANAAN INDEKS AKAUNTABILITI

8.1. Bagi menentukan tahap pematuhan terhadap undang-undang seperti Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 serta peraturan yang berkaitan, setiap tahun Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri. Bagi Jabatan, aspek pengurusan kewangan yang dinilai adalah kawalan pengurusan, kawalan bajet, kawalan terimaan, kawalan perbelanjaan, pengurusan Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah serta pengurusan aset, inventori dan stor. Manakala bagi Perbendaharaan Negeri dan Agensi pula, selain daripada 6 aspek tersebut, aspek lain yang turut dinilai ialah pengurusan pelaburan, pengurusan pinjaman dan penyata kewangan. Bagi setiap aspek yang diperiksa/dinilai itu akan diberi markah dan akhirnya Jabatan/Agensi yang dinilai akan ditentukan taraf penarafan atau *ranking* berdasarkan jumlah markah keseluruhan yang diperoleh seperti di **Jadual 8.1**.

Jadual 8.1
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan

Markah Keseluruhan (%)	Tahap	Penarafan
90 – 100	Sangat Baik	
70 – 89	Baik	
50 – 69	Memuaskan	
49 ke bawah	Tidak Memuaskan	

Sumber: Jabatan Audit Negara

8.2. OBJEKTIF PENGAUDITAN

Bagi membolehkan penarafan diberi kepada tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri, pengauditan telah dijalankan untuk menentukan sama ada:

- 8.2.1.** Wujudnya struktur dan sistem pengurusan kewangan yang berkesan.
- 8.2.2.** Wujudnya sistem kawalan dalaman yang berkesan terhadap pungutan hasil, perbelanjaan, pengurusan akaun amanah, aset dan inventori, pelaburan serta pinjaman.
- 8.2.3.** Pengurusan kewangan mematuhi undang-undang dan peraturan yang ditetapkan.
- 8.2.4.** Rekod yang berkaitan diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

8.3. SKOP DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

Pada tahun 2014, pengauditan telah dijalankan di 13 Jabatan/Agensi Negeri berdasarkan pusingan, manakala pengauditan setiap tahun dilaksanakan terhadap satu Jabatan Negeri iaitu Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan Negeri. Mulai tahun 2012, Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan telah ditetapkan sebagai Jabatan Negeri yang wajib diaudit pada setiap tahun. Pengauditan telah dijalankan dengan menyemak rekod dan dokumen kewangan bagi tahun 2014 di peringkat Jabatan/Agensi Negeri. Selain itu, semakan juga dibuat terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri Tahun 2013 bagi menentukan kedudukan prestasi pengurusan kewangan Agensi Negeri secara menyeluruh.

8.4. KAWALAN UTAMA

Pelaksanaan sistem penarafan bagi 5 Jabatan Negeri adalah berdasarkan pencapaian pengurusan kewangan mengikut 6 kawalan utama iaitu Kawalan Pengurusan; Kawalan Bajet; Kawalan Terimaan; Kawalan Perbelanjaan; Pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah Dan Deposit; dan Pengurusan Aset, Inventori Dan Stor. Manakala 9 Agensi Negeri pula selain dinilai melalui 6 kawalan utama di atas, telah dilaksanakan tambahan 3 lagi kawalan utama iaitu Pengurusan Pelaburan; Pengurusan Pinjaman; dan Pengurusan Penyata Kewangan. Penjelasan lanjut mengenai kawalan-kawalan tersebut adalah seperti berikut:

8.4.1. Kawalan Pengurusan

8.4.1.1. Bagi menentukan sama ada struktur pengurusan kewangan yang berkesan telah diwujudkan, semakan Audit telah dijalankan terhadap 4 aspek utama kawalan pengurusan iaitu struktur organisasi, sistem dan prosedur, keberkesanan Unit Audit Dalam dan jawatankuasa yang diwujudkan serta pengurusan sumber manusia seperti berikut:

a. Struktur Organisasi

Bagi mewujudkan suatu struktur organisasi yang berkesan, Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Carta organisasi disediakan dengan lengkap dan kemas kini sepetimana yang ditetapkan di dalam Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991.
- ii. Surat penurunan kuasa disediakan dengan lengkap dan sentiasa dikemaskinikan. Had kuasa dan tugas pegawai yang menjalankan tanggungjawab juga perlu dinyatakan dengan jelas. Seksyen 15A(2) Akta Tatacara Kewangan, Arahan Perbendaharaan (AP) 11, AP 69 dan AP 101 adalah berkaitan.
- iii. Kehendak Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 dipatuhi. Pekeliling tersebut menetapkan Senarai Tugas bagi setiap pegawai perlu disediakan dengan lengkap dan jelas menunjukkan hubung kait antara penyelia dengan pegawai bawahan serta rakan sejawat dalam organisasi yang sama. Senarai tugas ini juga perlu sentiasa dikemaskinikan.
- iv. Kehendak Pekeliling Perkhidmatan Bil. 5 Tahun 2007 dipatuhi. Selaras dengan pekeliling tersebut, perancangan dan pelaksanaan pusingan kerja mengikut tempoh yang sesuai dalam pelbagai bidang tugas perlu dilaksanakan bagi membangunkan sumber manusia berpotensi serta berupaya menyumbang kepada kecemerlangan organisasi.

b. Sistem Dan Prosedur

Bagi memastikan sistem dan prosedur yang teratur telah diwujudkan, Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Manual Prosedur Kerja disediakan dengan lengkap, kemas kini dan dikaji semula secara berterusan. Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 adalah berkaitan.
- ii. Fail Meja bagi setiap jawatan disediakan dengan lengkap, kemas kini dan memiliki kesemua 14 ciri asas Fail Meja yang ditetapkan. Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 adalah berkaitan.
- iii. Pemeriksaan mengejut (sepetimana yang ditetapkan di bawah Arahan Perbendaharaan 309) dijalankan secara berkala (tidak kurang dari sekali dalam 6 bulan) terhadap peti besi, peti wang tunai, laci atau bekas-bekas lain yang diguna untuk menyimpan wang, setem atau barang-barang lain yang berharga. Hasil pemeriksaan itu hendaklah direkodkan dengan lengkap untuk memudahkan rujukan.

c. Jawatankuasa Kewangan Dan Unit Audit Dalam

Kerajaan menetapkan pelbagai jawatankuasa berkaitan hal kewangan ditubuhkan di peringkat Jabatan/Agenzi Negeri. Fungsi dan tanggungjawab jawatankuasa tersebut telah ditetapkan melalui surat pekeliling, arahan, garis panduan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa. Bagi memastikan jawatankuasa yang telah diwujudkan berfungsi dengan berkesan, Kerajaan telah juga mengeluarkan Panduan Pengurusan Mesyuarat Dan Urusan Jawatankuasa Kerajaan melalui Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 2 Tahun 1991. Panduan ini menetapkan dengan jelas peranan Pengerusi dan Urus setia dalam sesuatu mesyuarat bagi memastikan keberkesanan jawatankuasa yang telah diwujudkan. Antara jawatankuasa/unit yang perlu diwujudkan bagi memantapkan tahap pengurusan kewangan adalah seperti berikut:

i. Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun

Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun (JPKA) ditubuhkan di setiap pusat tanggungjawab supaya dapat memantapkan lagi pengurusan kewangan dan akaun Agenzi Kerajaan. Sepertimana yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 10 Tahun 2008, Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan seorang Pengerusi dan Ahli Jawatankuasa dilantik, bermesyuarat setiap 3 bulan, membincangkan perkara yang telah ditetapkan dan mengemukakan Laporan Suku Tahun dengan lengkap kepada pihak berkuasa berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

ii. Unit Audit Dalam

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 9 Tahun 2004 yang juga diguna pakai oleh Kerajaan Negeri menghendaki Unit Audit Dalam (UAD) ditubuhkan di Jabatan/Agenzi Negeri untuk membantu Ketua Jabatan memantapkan prestasi pengurusan dan memastikan pencapaian objektif organisasi secara cekap dan berhemat. Bagi melaksanakan fungsinya, UAD adalah bertanggungjawab menyediakan Rancangan Tahunan Audit Dalam, mengemukakan Rancangan Tahunan Audit Dalam kepada Ketua Eksekutif masing-masing selewat-lewatnya pada 31 Januari, membentangkan Laporan Audit Dalam di Mesyuarat Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun dan mengemukakan Laporan Tahunan Audit Dalam kepada Ketua Eksekutif selewat-lewatnya pada 31 Mac tahun berikutnya. Tanggungjawab Ketua Jabatan adalah mengkaji dan meluluskan Rancangan Tahunan dan Laporan Tahunan Audit Dalam, memastikan tindakan susulan diambil terhadap pemerhatian/Laporan Audit Dalam dan memastikan anggota UAD mempertingkatkan pengetahuan dan kemahiran yang diperlukan untuk melaksanakan tanggungjawab mereka secara berkesan.

iii. Jawatankuasa Integriti Dan Tadbir Urus

Selaras dengan Arahan YAB Perdana Menteri No. 1 Tahun 2014, Jawatankuasa Integriti Dan Tadbir Urus (JITU) hendaklah ditubuhkan di peringkat Kerajaan/Jabatan/Agensi Negeri bagi menggantikan Arahan YAB Perdana Menteri No. 1 Tahun 2009. Ia bertujuan mewujudkan pentadbiran Kerajaan dan perkhidmatan awam yang cekap, berdisiplin serta mempunyai integriti tinggi. Antara lainnya, Menteri Besar/Ketua Menteri/Ketua Jabatan hendaklah melantik Ahli Jawatankuasa dan mempengerusikan mesyuarat berkenaan, bermesyuarat setiap 4 bulan, membincangkan perkara yang telah ditetapkan, menyediakan Laporan Suku Tahun dengan lengkap dan seterusnya mengemukakannya kepada pihak berkuasa berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

d. Pengurusan Sumber Manusia

Bagi memastikan pengurusan kewangan dikendalikan dengan baik, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah menguruskan sumber manusianya dengan cekap seperti menentukan bilangan jawatan dan gred yang sesuai, jawatan diisi sepenuhnya dan latihan dalam bidang kewangan diberi kepada mereka yang terlibat. Jabatan/Agensi Negeri juga dikehendaki memberi pengiktirafan kepada kakitangannya yang cemerlang dan sebaliknya mengambil tindakan tatatertib/surcaj terhadap mereka yang didapati gagal/cuui melaksanakan tanggungjawab yang telah ditetapkan.

8.4.2. Kawalan Bajet

8.4.2.1. Bagi menentukan sama ada Kementerian/Jabatan telah menguruskan bajet dan peruntukannya dengan cekap, berhemat dan mengikut peraturan, semakan Audit telah dijalankan terhadap 5 aspek utama kawalan bajet iaitu penyediaan bajet, pengagihan peruntukan, kelulusan pindah/tambah peruntukan, pemantauan kemajuan/prestasi bajet dan pelaporan mengenainya seperti berikut:

a. Penyediaan Bajet

Arahan Perbendaharaan 29 hingga 46 juga menetapkan peraturan penyediaan anggaran hasil dan perbelanjaan. Antara lainnya, peraturan kewangan mengenai penyediaan bajet menetapkan mengenai justifikasi setiap anggaran yang disediakan, ketepatan anggaran yang disediakan, prosedur kelulusan bajet di peringkat Jabatan/Agensi serta pematuhan tempoh yang ditetapkan untuk mengemukakan bajet dan Perjanjian Program kepada Pegawai Kewangan Negeri. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 20 Tahun 2004 menetapkan bajet hendaklah dikemukakan ke Perbendaharaan Negeri tidak lewat 31 Mei setiap tahun.

b. Pengagihan Peruntukan

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 1 Tahun 2007 antara lainnya menetapkan bahawa Pegawai Pengawal perlu mengagihkan peruntukan kepada pemegang waran tertentu sebaik sahaja Waran Am diterima. Mengikut AP 94 pula, pemegang waran peruntukan tersebut boleh mengagihkan waran peruntukan/waran peruntukan kecil kepada pegawai yang berkenaan di mana perlu. Pengagihan waran ini perlu direkodkan dengan lengkap dan kemas kini.

c. Kelulusan Pindah/Tambahan Peruntukan

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 10 Tahun 1992 menetapkan Waran Pindah Peruntukan hendaklah ditandatangani oleh Pegawai Pengawal sendiri atau bagi pihaknya oleh mana-mana pegawai bawahannya yang diberi kuasa secara bertulis. Semua pindah peruntukan hendaklah dibuat dalam tahun kewangan berkenaan dan semua Waran Pindah Peruntukan yang dikeluarkan hendaklah disampaikan kepada Perbendaharaan/Bendahari Negeri atau wakilnya tidak lewat dari 31 Disember bagi tahun kewangan berkenaan. Perenggan 8, Pekeliling Perbendaharaan Bil. 20 Tahun 1990 menetapkan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlulah sentiasa mengawasi dan mengemas kini akaun serta memastikan pindah peruntukan dikemas kini dalam Buku Vot supaya kawalan perbelanjaan dapat diuruskan dengan berkesan. Peraturan juga menetapkan pindahan kepada butiran yang telah dikurangkan melalui pindah peruntukan atau pengurangan kepada butiran yang telah ditambah melalui pindah peruntukan adalah tidak dibenarkan kecuali mendapat kelulusan daripada Pegawai Kewangan Negeri/Ketua Eksekutif/Ahli Mesyuarat Majlis/Lembaga Pengarah Agensi berkenaan terlebih dahulu.

d. Pemantauan Kemajuan/Prestasi Bajet

Peraturan kewangan menghendaki Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan memantau pelaksanaan projek pembangunan dengan rapi bagi memastikan ia dilaksanakan mengikut jadual. Bagi tujuan ini, Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan data mengenai peruntukan dan perbelanjaan projek bagi setiap tahun diisi dan sentiasa dikemas kini dalam Sistem Pemantauan Projek II atau kaedah lain yang diterima pakai, impak setiap aktiviti dinilai sekurang-kurangnya sekali dalam masa 5 tahun dan memastikan perbelanjaan tidak melebihi peruntukan yang telah diluluskan bagi perbelanjaan mengurus, Jabatan/Agensi hendaklah mengemukakan laporan berkala kepada pihak berkuasa berkenaan.

e. Pelaporan

Pegawai Pengawal dikehendaki menyediakan beberapa jenis laporan seperti Laporan Perbelanjaan Dan Tanggungan serta laporan untuk Buku Anggaran Belanjawan Program Dan Prestasi. Laporan ini perlu dikemukakan kepada Pegawai

Kewangan Negeri/Bendahari Negeri dalam tempoh yang ditetapkan. Pegawai Pengawal juga dikehendaki mengemukakan laporan mengenai keperluan aliran wang tunai yang disahkan olehnya kepada Pegawai Kewangan Negeri/Bendahari Negeri. Bagi Ketua Jabatan yang bukan Pegawai Pengawal, laporan berkenaan akan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal berkenaan untuk disatukan.

8.4.3. Kawalan Terimaan

8.4.3.1. Bagi menentukan sama ada segala terimaan telah diurus mengikut peraturan dan diakaunkan dengan sempurna, semakan Audit telah dijalankan terhadap 5 aspek utama kawalan terimaan yang meliputi kawalan borang hasil, penerimaan wang, kemasukan pungutan ke bank, kawalan perakaunan terimaan/hasil dan penyediaan Akaun Belum Terima seperti berikut:

a. Kawalan Borang Hasil

Kawalan terhadap borang hasil seperti buku resit adalah penting untuk memastikan ia tidak disalahgunakan. Borang ini hendaklah direkodkan dengan teratur dalam Daftar Kawalan, disimpan di tempat yang selamat dan disemak secara berkala serta disahkan oleh pegawai yang bertanggungjawab.

b. Penerimaan Wang

Setiap Jabatan/Agenzi Negeri perlu memastikan pegawaiannya yang dipertanggungjawabkan dengan urusan penerimaan wang mematuhi peraturan kewangan yang berkaitan. Semakan Audit telah dijalankan terhadap 4 aspek kawalan dalam yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan bagi penerimaan wang iaitu dari segi kebenaran/kelulusan menerima wang, ciri-ciri keselamatan semasa menerima kutipan dan penyimpanan di pejabat, kawalan penerimaan melalui mel dan penerimaan wang di kaunter.

c. Kemasukan Pungutan Ke Bank

Arahan Perbendaharaan telah menetapkan peraturan mengenai kemasukan wang pungutan ke bank bagi memastikan ketepatan dan keselamatan wang berkenaan. Antaranya adalah mengenai penetapan tempoh memasukkan wang ke bank, kawalan keselamatan penghantaran wang dan penyelenggaraan rekod mengenainya, semakan oleh pegawai bertanggungjawab terhadap slip kemasukan wang ke bank dan keselamatan wang yang tidak sempat dimasukkan ke bank.

d. Kawalan Perakaunan Terimaan/Hasil

Bagi memastikan peraturan mengenai perakaunan terimaan/hasil yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan dipatuhi, semakan Audit telah dijalankan terhadap

penyerahan Akaun Tunai Bulanan kepada Perbendaharaan Negeri, ketepatan penyediaan Penyata Penyesuaian Hasil Bulanan dan ketepatan Buku Tunai.

e. Akaun Belum Terima

Dasar dan tatacara bagi menyelenggarakan dan melaporkan Akaun Belum Terima (ABT) ditetapkan oleh Kerajaan melalui Pekeliling Perbendaharaan Bil. 3 Tahun 2008 dan beberapa Arahan Perbendaharaan. Antara peraturan yang ditetapkan mengenai pengurusan ABT adalah penyediaan Penyata Tunggakan Hasil atau Penyata Akaun Belum Terima yang lengkap dan kemas kini, penyerahan Penyata Akaun Belum Terima kepada Perbendaharaan Negeri dalam tempoh ditetapkan dan tindakan susulan diambil terhadap jumlah terimaan/hasil yang tertunggak.

8.4.4. Kawalan Perbelanjaan

8.4.4.1. Bagi menentukan sama ada semua perbelanjaan mengurus dan pembangunan telah dibuat mengikut peraturan yang ditetapkan dan diperakaunkan dengan tepat, semakan Audit telah dijalankan terhadap 3 aspek utama kawalan perbelanjaan iaitu perakaunan, pengurusan perolehan dan pengurusan bayaran seperti berikut:

a. Perakaunan

Semakan Audit telah dibuat untuk menentukan sejauh mana Buku Vot dan Penyata Penyesuaian Perbelanjaan diselenggarakan oleh Jabatan/Agensi mengikut peraturan yang ditetapkan di dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 11 Tahun 1992 dan AP 95 serta yang berkaitan.

b. Pengurusan Perolehan

Setiap tahun, Jabatan/Agensi Negeri membelanjakan jutaan ringgit untuk tujuan perolehan bekalan, perkhidmatan dan kerja. Bagi menentukan sejauh mana pengurusan perolehan Jabatan/Agensi Negeri telah mematuhi peraturan yang berkaitan, semakan Audit telah dibuat terhadap pengurusan pembelian terus, sebut harga, tender, kontrak dan kontrak pusat.

c. Pengurusan Bayaran

Semakan Audit telah dijalankan terhadap kawalan dalaman bagi proses bayaran; kesempurnaan bayaran yang memerlukan kelulusan khas; penyediaan dan penyimpanan daftar/rekod pembayaran dan Daftar Bil; bayaran pukal serta panjar wang runcit.

8.4.5. Pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah Dan Deposit

8.4.5.1. Pengurusan dan kawalan terhadap Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah dan Deposit adalah penting untuk menentukan ia diurus dengan teratur, mengikut pekeliling dan arahan amanah yang ditetapkan serta diakaunkan dengan betul dan kemas kini. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengurusan seperti berikut:

a. Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah

Tatacara Pengurusan Akaun Amanah ditetapkan melalui Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 18 Tahun 2001. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengendalian Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah di Jabatan/Agensi Negeri dari segi penyediaan dan penyerahan Penyata Tahunan untuk diaudit serta kesempurnaan rekod perakaunan/penyata penyesuaian akaun/transaksi akaun.

b. Pengurusan Kumpulan Wang Pinjaman

Jabatan/Agensi Negeri perlu menguruskan Kumpulan Wang Pinjaman dan Pendahuluan Diri/Pelbagai mengikut Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkaitan seperti berikut:

- i. Pinjaman Kenderaan hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 7 dan 8 Tahun 1993.
- ii. Pinjaman Komputer hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 8 Tahun 1992.
- iii. Pendahuluan Diri hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1993.
- iv. Pendahuluan Pelbagai hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 13 Tahun 1990.

c. Pengurusan Akaun Deposit

Tatacara Dan Pengurusan Akaun Deposit ditetapkan melalui Arahan Perbendaharaan 156 hingga 163.

8.4.6. Pengurusan Aset, Inventori Dan Stor

8.4.6.1. Aset dan inventori yang diperoleh untuk kegunaan pejabat perlu direkodkan, dikawal dan dipantau dengan sempurna bagi mengelakkan dari berlakunya pembaziran dan penyalahgunaannya. Sehubungan ini, semakan Audit telah dijalankan untuk menilai tahap pematuhan Jabatan/Agensi Negeri kepada peraturan yang ditetapkan dalam

Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dan Tatacara Pengurusan Stor berhubung dengan perkara berikut:

a. Kawalan Umum

Mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, Pegawai Pengawal hendaklah mewujudkan Unit Pengurusan Aset yang antaranya bertanggungjawab untuk mengurus pelantikan Pegawai Pemeriksa, Lembaga Pemeriksa dan Jawatankuasa Penyiasat. Unit tersebut juga diberi tanggungjawab menjadi Urus setia kepada Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan yang diwujudkan, menguruskan pelupusan, kehilangan dan hapus kira aset serta menyelaras penyediaan laporan mengenainya. Selain itu, Pegawai Pengawal juga hendaklah melantik seorang Pegawai Aset secara bertulis bagi setiap pusat tanggungjawab di bawahnya dan memastikan Pegawai Aset di peringkat Ibu Pejabat diberi tanggungjawab sebagai Setiausaha Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan.

b. Penerimaan

Mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, seorang Pegawai Penerima hendaklah diberi kuasa untuk menerima dan mengesahkan aset yang diperoleh. Antara lainnya, tanggungjawab seseorang Pegawai Penerima adalah memastikan aset/bekalan pejabat diterima menepati spesifikasi, kualiti dan kuantiti yang telah ditetapkan sebelum pengesahan penerimaannya. Bagi membolehkan Pegawai Penerima membuat rujukan, sesalinan dokumen kontrak hendaklah disimpan oleh pegawai ini. Bagi penerimaan bekalan pejabat pula, Borang Terima Barang perlu disahkan dan direkodkan dalam Kad Kawalan Stok dan Kad Petak. Borang Laporan Penerimaan Aset Alih Kerajaan hendaklah disediakan, disahkan dan dihantar dengan serta merta kepada agen penghantaran atau syarikat pembekal. Aset hendaklah diterima berserta Surat Jaminan dan manual penggunaan/penyenggaraannya.

c. Pendaftaran

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 menetapkan aset perlu didaftarkan dalam tempoh 2 minggu dari tarikh pengesahan penerimaan. Aset tersebut juga perlu dilabelkan dengan tanda Hak Kerajaan dan nombor siri pendaftaran.

d. Penggunaan, Penyimpanan Dan Pemeriksaan Aset

Bagi memastikan penggunaan, penyimpanan dan pemeriksaan aset diurus dengan baik, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan peraturan seperti berikut yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dipatuhi:

- i. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 menetapkan aset diguna hanya bagi tujuan rasmi sahaja dan mengikut tujuan asal perolehannya. Setiap aset hendaklah dikendalikan oleh pegawai yang mahir dan berkelayakan, pengeluaran/penggunaannya direkodkan dengan teratur serta kerosakan aset dilaporkan dengan menggunakan borang yang ditetapkan. Aset juga perlu disimpan di tempat yang selamat dan sesuai serta sentiasa di bawah kawalan pegawai yang bertanggungjawab.
- ii. Pekeliling tersebut juga menghendaki sekurang-kurangnya 2 Pegawai Pemeriksa/Lembaga Verifikasi Stok dilantik secara bertulis. Pemeriksaan aset dilaksanakan sekurang-kurangnya sekali setahun dan verifikasi stok dilaksanakan mengikut tempoh yang ditetapkan. Laporan Pemeriksaan Harta Modal dan Laporan Pemeriksaan Inventori disediakan dengan lengkap dan dikemukakan kepada Ketua Jabatan dan seterusnya kepada Perbendaharaan Negeri di mana berkenaan.
- iii. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 3 Tahun 2013 menetapkan penggunaan kenderaan Jabatan dikawal dengan melantik seorang Pegawai Pengangkutan yang bertanggungjawab meluluskan kegunaan kenderaan dan menyediakan fail sejarah bagi setiap kenderaan, menyelenggarakan Buku Log dengan lengkap dan kemas kini serta menyediakan Cerakinan Bulanan Penggunaan Bahan Api setiap bulan bagi mengawal kegunaan bahan api. Selain itu, penggunaan kenderaan pegawai Gred JUSA hendaklah dikawal dengan teratur di mana pembelian minyak setahun tidak melebihi had yang ditetapkan/diluluskan.
- iv. Pekeliling yang sama juga menyatakan Kad Inden Minyak dan kad elektronik bagi pembayaran tol perlu dikawal dengan teratur melalui penyelenggaraan rekod yang lengkap dan kemas kini. Penyata pembelian atau penyata kad perlu disemak sebelum bayaran dilakukan.

e. Penyenggaraan Aset

Bagi memastikan aset disenggarakan dengan baik, setiap Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Senarai aset yang memerlukan penyenggaraan disediakan dengan lengkap dan kemas kini; jadual penyenggaraan disediakan dan dilaksanakan seperti dirancang; penyenggaraan direkodkan dengan betul dan lengkap, program penyenggaraan dinilai dan penyenggaraan aset oleh pihak swasta diselia dan dipantau bagi memastikan syarat yang ditetapkan dalam perjanjian dipatuhi. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 adalah berkaitan.
- ii. Kehendak Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2013 dipatuhi. Pekeliling ini menetapkan kenderaan perlu disenggarakan secara berjadual manakala kos

penyenggaraan dan pemberian perlu direkodkan dalam fail kenderaan dan Daftar Harta Modal. Kenderaan juga hendaklah disimpan dengan selamat.

f. Pelupusan

Bagi memastikan pelupusan aset diuruskan dengan teratur dan selaras dengan Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, setiap Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Lembaga Pemeriksa dilantik untuk tempoh tidak melebihi 2 tahun. Lembaga Pemeriksa perlu menyediakan jadual pemeriksaan dan ia perlu dilaksanakan dalam tempoh satu bulan dari tarikh arahan dikeluarkan. Laporan Lembaga Pemeriksa hendaklah disediakan dan ditandatangani. Lembaga Pemeriksa juga perlu mengesyorkan kaedah pelupusan yang sesuai.
- ii. Perakuan pelupusan aset mekanikal, teknikal, elektrik dan elektronik disediakan oleh Jabatan/Pegawai Teknikal berkaitan. Perakuan pelupusan aset itu disahkan oleh 2 pegawai yang mempunyai 3 tahun pengalaman dan tidak terlibat dengan pengurusan aset berkenaan.
- iii. Kaedah pelupusan aset dibuat dengan teratur dan ia dilaksanakan dalam tempoh 3 bulan daripada tarikh surat kelulusan dikeluarkan. Sijil Penyaksian Pemusnahan Aset Alih Kerajaan dan Sijil Pelupusan Aset disediakan dan dikemukakan kepada pihak yang meluluskannya. Seterusnya, rekod aset yang telah diluluskan pelupusan itu perlu dikemas kini.

g. Kehilangan Dan Hapus Kira

Bagi memastikan kehilangan dan hapus kira aset diuruskan dengan teratur dan selaras dengan Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, setiap Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Kehilangan aset dilaporkan kepada Ketua Jabatan dengan serta merta dan laporan polis dibuat dalam tempoh 24 jam dari waktu kehilangan. Ketua Pejabat menyedia Laporan Awal dan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal dan Pegawai Kewangan Negeri dalam tempoh 2 hari bekerja. Sesalinan Laporan Awal dikemukakan kepada Pegawai Pengawal, Pegawai Kewangan Negeri dan Ketua Audit Negara atau wakil tempatan Ketua Audit Negara.
- ii. Jawatankuasa Penyiasat dilantik secara bertulis oleh Pegawai Pengawal dalam tempoh 2 minggu daripada tarikh Laporan Awal disediakan. Laporan Akhir disediakan dalam tempoh 2 bulan daripada tarikh lantikan Jawatankuasa tersebut walaupun Laporan Hasil Penyiasatan Polis belum diperoleh. Laporan

Akhir yang lengkap hendaklah dikemukakan kepada pihak yang menerima Laporan Awal. Laporan ini perlu dikemukakan dalam tempoh 4 bulan dari tarikh Laporan Awal dihantar.

8.4.7. Pengurusan Pelaburan

Pelaburan merupakan tindakan melabur dana bagi satu tempoh untuk memperoleh kadar pulangan yang dikehendaki dengan menyedari sepenuhnya risiko yang terbabit. Pelaburan yang dibuat hendaklah mengikut peraturan yang berkaitan. Rekod perlu diselenggara dengan lengkap dan kemas kini bagi memudahkan kawalan dan pemantauan. Antara elemen kawalan yang perlu diwujudkan adalah penubuhan Jawatankuasa Pelaburan yang berfungsi menguruskan pelaburan Agensi. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa melabur, had pelaburan, sasaran pelaburan dan pemantauan pelaburan.

8.4.8. Pengurusan Pinjaman

Pinjaman dibuat bagi membiayai pelbagai projek untuk pembangunan ekonomi negeri, menampung perbelanjaan dan meningkatkan taraf pembangunan serta kemajuan penduduk. Pinjaman tersebut hendaklah digunakan mengikut maksud pinjaman dimohon. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa untuk meminjam, penyelenggaraan rekod pinjaman yang lengkap dan kemas kini, perjanjian pinjaman disediakan dan mekanisme kawalan serta pemantauan pinjaman.

8.4.9. Penyata Kewangan

Keperluan penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan untuk diaudit adalah mengikut Mesyuarat Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 Tahun 2009 dan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan Bil. 1 Tahun 2009. Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan Bil. 1 Tahun 2009 menghendaki Agensi Negeri mengemukakan Penyata Kewangan kepada Ketua Audit Negara tidak lewat dari 30 April setiap tahun. Ini membolehkan Penyata Kewangan dan Laporan Tahunan Agensi Negeri dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada tahun yang sama dan tidak lewat dari 31 Disember setiap tahun. Pekeliling ini bertujuan untuk meningkatkan akauntabiliti dan tadbir urus yang baik di semua Agensi Negeri. Di samping itu, pembentangan awal membolehkan *stakeholders* menilai prestasi Agensi Negeri dengan lebih jelas, lengkap dan relevan.

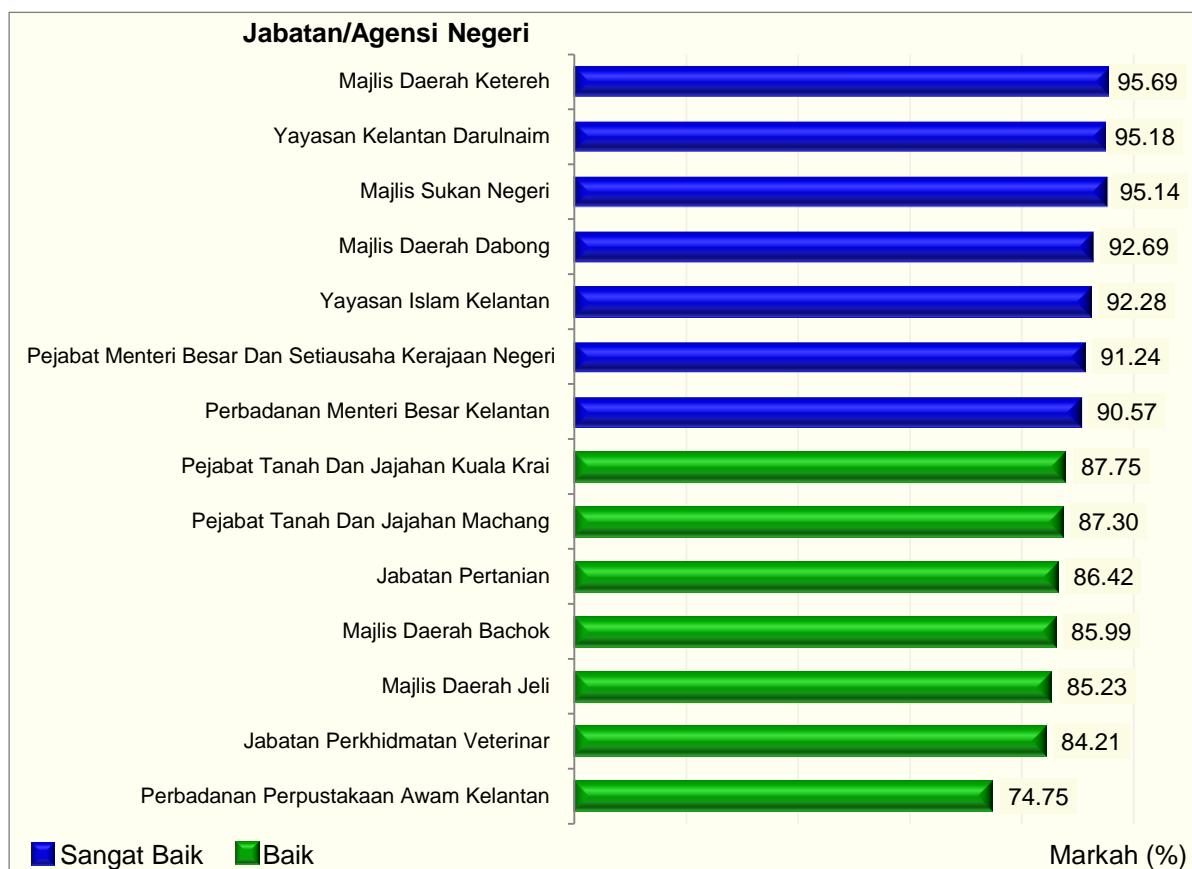
8.5. PENEMUAN AUDIT

8.5.1. Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan

Pada keseluruhannya, prestasi pengurusan kewangan di peringkat Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2014 adalah baik. Pada tahun 2014, daripada 14 Jabatan/Agensi yang diaudit, sebanyak 7 Jabatan/Agensi Negeri mendapat tahap penarafan sangat baik dan 7

Jabatan/Agensi mendapat penarafan pada tahap baik. Tahap prestasi pengurusan kewangan berdasarkan Indeks Akauntabiliti mengikut Jabatan/Agensi Negeri pada tahun 2014 adalah seperti di **Carta 8.1**. Manakala kedudukan tahap prestasi pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri bagi tempoh 2007 hingga 2014 adalah seperti di **Jadual 8.2**.

Carta 8.1
**Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Berdasarkan Indeks Akauntabiliti
Jabatan/Agenzi Negeri Pada Tahun 2014**

Sumber: Jabatan Audit Negara

Jadual 8.2
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Jabatan/Agenzi Negeri
Bagi Tahun 2007 Hingga 2014

Tahap Penarafan	Jabatan/Agensi Negeri							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sangat Baik	-	-	2	4	10	6	8	7
Baik	-	4	12	15	10	12	8	7
Memuaskan	7	7	-	-	1	-	-	-
Tidak Memuaskan	-	-	-	-	-	-	-	-
Jumlah	7	11	14	19	21	18	16	14

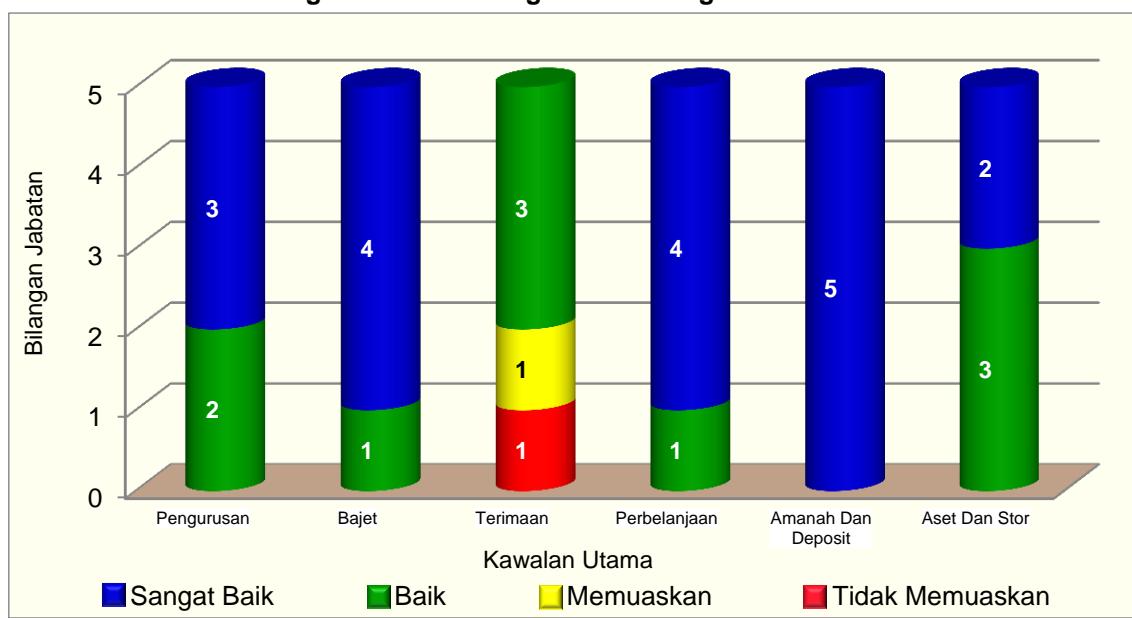
Sumber: Jabatan Audit Negara

8.5.2. Tahap Pematuhan Terhadap Kawalan Utama

8.5.2.1. Jabatan

- a. Semakan Audit di 5 Jabatan mendapati 3 Jabatan mencatatkan tahap sangat baik dan 2 Jabatan mencapai tahap baik dalam Kawalan Pengurusan. Empat Jabatan memperoleh tahap sangat baik dan satu Jabatan pada tahap baik dalam Kawalan Bajet. Bagi Kawalan Perbelanjaan pula 4 Jabatan memperoleh tahap sangat baik dan satu Jabatan pada tahap baik. Kesemua 5 Jabatan memperoleh tahap sangat baik dalam Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit. Selain itu, bagi Pengurusan Aset Dan Stor pula 2 Jabatan berada pada tahap sangat baik dan 3 Jabatan pada tahap baik. Bagaimanapun, bagi Kawalan Terimaan, 3 Jabatan berada pada tahap baik dan masing-masing satu Jabatan berada pada tahap memuaskan dan tidak memuaskan. Tahap pematuhan pengurusan kewangan mengikut kawalan bagi Jabatan adalah seperti di **Carta 8.2**.

Carta 8.2
Tahap Pematuhan Pengurusan Kewangan
Mengikut Kawalan Bagi Jabatan Negeri Tahun 2014

Sumber: Jabatan Audit Negara

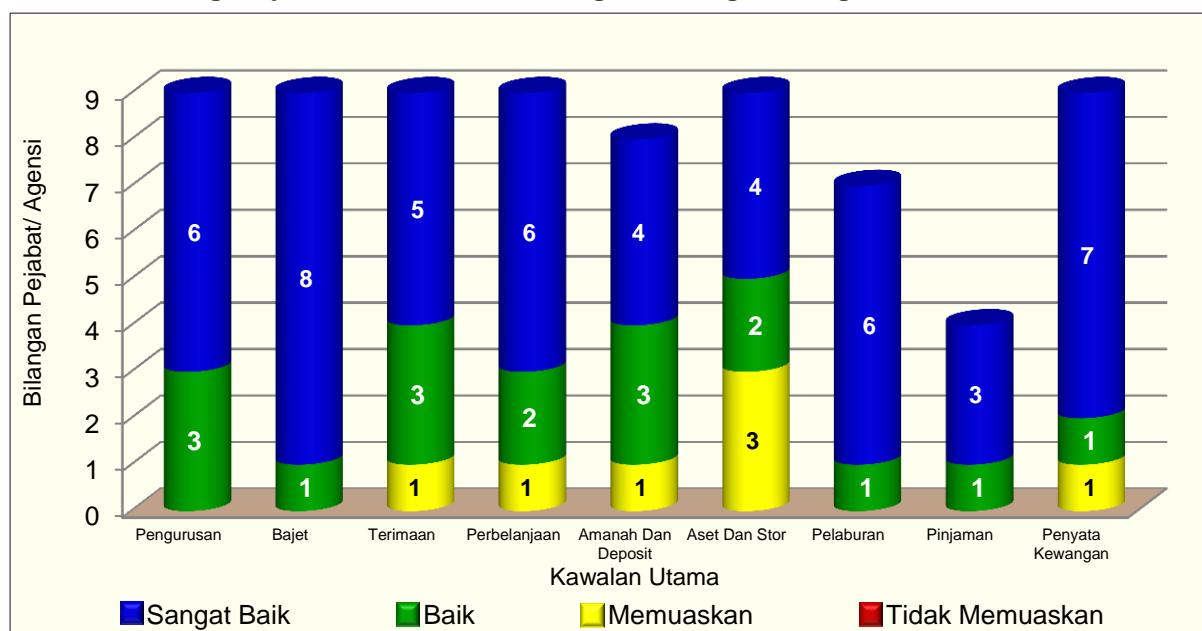
- b. Kelemahan-kelemahan yang ditemui bagi Jabatan Negeri yang mendapat penarafan tidak memuaskan dalam kawalan terimaan adalah seperti berikut:
- Pungutan tidak dimasukkan ke bank dengan segera.
 - Kemasukan pungutan ke bank tidak dicatatkan ke dalam Buku Tunai atau Buku Tunai Elektronik pada hari yang sama.
 - Pegawai bertanggungjawab tidak menyemak penyata pemungut selepas kemasukan ke bank bagi menentukan jumlah sebenar telah dibankkan.

- iv. Akaun Tunai Bulanan tidak diserahkan kepada Pejabat Perakaunan dalam tempoh yang ditetapkan.
- v. Laporan Terperinci Hasil Bulanan yang diterima dari Pejabat Perakaunan tidak disesuaikan dengan Buku Tunai manual/elektronik.
- vi. Pegawai bertanggungjawab tidak menyemak setiap hari Buku Tunai dengan resit.

8.5.2.2. Agensi Negeri

- a. Analisis terhadap tahap pencapaian pengurusan kewangan mendapati 8 Agensi Negeri mencapai tahap sangat baik dan satu Agensi Negeri pada tahap baik dalam Kawalan Bajet. Bagi Pengesahan Penyata Kewangan 7 Agensi Negeri mencapai tahap sangat baik dan satu Agensi Negeri pada tahap baik. Bagi Kawalan Pengurusan, Kawalan Perbelanjaan dan Pengurusan Pelaburan pula masing-masing 6 Agensi Negeri mencapai tahap sangat baik. Sementara bagi Kawalan Terimaan pula 5 Agensi Negeri mencapai tahap sangat baik dan 3 Agensi Negeri mencapai tahap baik. Tahap sangat baik juga dicapai oleh 4 Agensi Negeri dalam Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit dan Pengurusan Aset Dan Stor. Selain itu, bagi Pengurusan Pinjaman, 3 Agensi Negeri mencapai tahap sangat baik dan satu Agensi Negeri pada tahap baik. Maklumat lanjut seperti di **Carta 8.3**.

Carta 8.3
Tahap Pematuhan Pengurusan Kewangan Mengikut Kawalan
Bagi Pejabat Perbendaharaan Negeri Dan Agensi Negeri Tahun 2014

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota: Lima Agensi Tidak Berkaitan Bagi Kawalan Pengurusan Pinjaman, Dua Agensi Tidak Berkaitan Dalam Pengurusan Pelaburan Dan Satu Agensi Tidak Berkaitan Dalam Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit

- b. Kelemahan-kelemahan yang ditemui bagi Agensi Negeri yang mendapat penarafan memuaskan adalah seperti berikut:

i. Pengurusan Aset Dan Stor

- Pegawai Penerima tidak dilantik secara bertulis dan tiada pegawai bertauliah menjalankan pemeriksaan teknikal.
- Senarai Aset di Lokasi (KEW.PA-7) tidak diselenggarakan.
- Pemeriksaan Aset tidak dilakukan sekurang-kurangnya sekali setahun.
- Laporan Pemeriksaan Harta Modal (KEW.PA-10) dan Laporan Pemeriksaan Inventori (KEW.PA-11) tidak disediakan dan tidak dikemukakan kepada Ketua Bahagian/Unit.
- Pengiraan stok tidak dilaksanakan di Stor Pusat, Stor Utama dan Stor Unit secara terus menerus sepanjang tahun apabila berlaku transaksi penerimaan dan pengeluaran.
- Pemeriksaan ke atas semua stok secara 100% di Stor Pusat dan Stor Utama tidak dilaksanakan.
- Laporan Pemeriksaan/Verifikasi Stor KEW.PS-14 tidak disediakan oleh Pegawai yang bertanggungjawab.
- Verifikasi stor tidak dilaksanakan selepas pemeriksaan stok oleh Pegawai Pemverifikasi Stok di Stor Pusat dan Stor Utama.
- Buku Log kenderaan tidak diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini dan penggunaan minyak yang tidak munasabah.
- Kad Inden Minyak disimpan oleh pemandu, Buku Rekod Pergerakan Kad Inden tidak diselenggara dengan lengkap dan kemas kini, Penyata Pembelian minyak tidak disemak dengan salinan resit dan tidak disahkan sebelum bayaran dibuat.
- Laporan Lembaga Pemeriksa (KEW.PA-17) tidak disediakan dan tidak dikemukakan kepada Urus Setia Pelupusan dalam tempoh 2 minggu selepas pemeriksaan dijalankan dan tiada kaedah pelupusan disyorkan oleh Lembaga Pemeriksa.
- Sijil Penyaksian Pemusnahan Aset Alih Kerajaan (KEW PA-18) dan Sijil Pelupusan Aset (KEW.PA-19) tidak disediakan.
- JKPAK tidak bermesyuarat 3 bulan sekali mengikut tempoh yang ditetapkan.

ii. Kawalan Terimaan

- Ciri-ciri keselamatan tidak wujud di ruang tempat Juruwang membuat kutipan hasil.
- Pegawai bertanggungjawab tidak menyemak slip bayar masuk bank selepas kemasukan ke bank bagi menentukan jumlah sebenar telah dibankkan.

- Penyata Penyesuaian Bank tidak disediakan setiap bulan dengan betul dan kemas kini serta tidak disemak dan diluluskan oleh pegawai yang bertanggungjawab.

iii. Kawalan Perbelanjaan

- Pesanan pembelian tempatan tidak dikeluarkan terlebih dahulu bagi setiap pembelian.
- Baucar bayaran tidak disokong dengan dokumen sokongan asal, lengkap dan sempurna.
- Baucar Bayaran/dokumen sokongan tidak ditebuk/cap telah bayar.
- Daftar Bil tidak diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini serta tidak dicetak dan disemak oleh pegawai bertanggungjawab sekurang-kurangnya sekali sebulan dan tidak ditandatangani ringkas.
- Bil tidak dijelaskan dalam tempoh 14 hari.

iv. Pengurusan Akaun Amanah/Deposit

- Daftar bagi Pendahuluan Diri dan Pendahuluan Pelbagai tidak diselenggarakan dengan lengkap serta bayaran balik dan penyelarasannya tidak dibuat mengikut tempoh ditetapkan.

v. Pengesahan Penyata Kewangan

- Penyerahan Penyata Kewangan tidak mengikut arahan yang terkini.
- Penyata Kewangan yang telah disahkan tidak diserahkan kepada Dewan Undangan Negeri/ Setiausaha Kerajaan Negeri untuk dibentangkan.

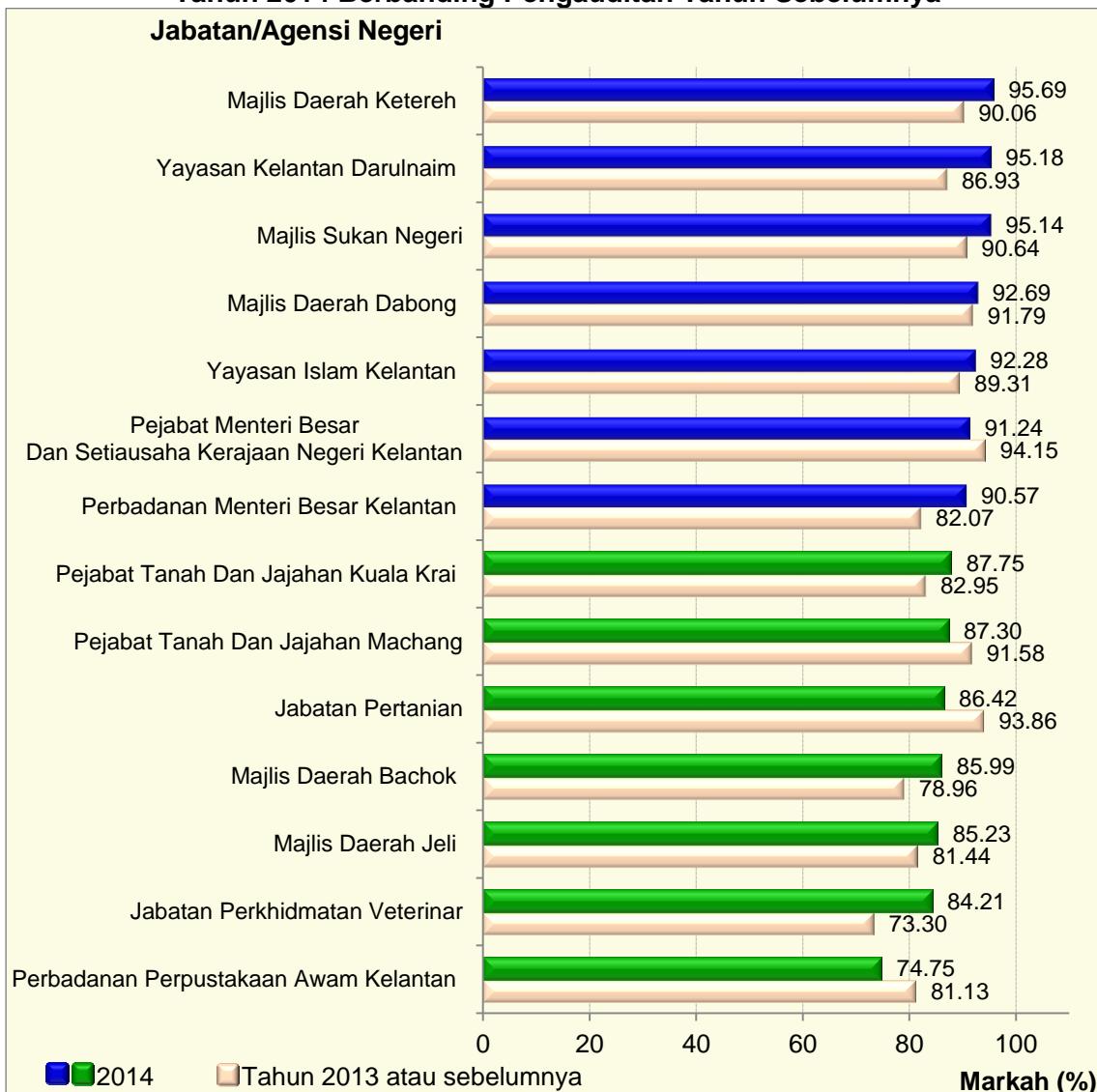
8.5.3. Perbandingan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri

8.5.3.1. Analisis Audit terhadap Jabatan/Agensi Negeri yang telah dilaksanakan pengauditan pada setiap tahun bagi tempoh 2010 hingga 2014, menunjukkan tahap prestasi pengurusan kewangan Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan Negeri adalah sangat baik bagi 3 tahun berturut-turut iaitu pada tahun 2012 hingga 2014. Mulai tahun 2014, 3 lagi Jabatan/Agensi Negeri yang sebelum ini dilaksanakan pengauditan pada setiap tahun iaitu Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan, Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan dan Pejabat Perbendaharaan Negeri akan dilaksanakan pengauditan secara pusingan 3 tahun sekali.

8.5.3.2. Analisis perbandingan terhadap 13 Jabatan/Agensi Negeri yang telah dilaksanakan pengauditan pusingan kali kedua/ketiga bagi tahun 2007/2008, 2011 dan 2014 menunjukkan 3 Agensi Negeri iaitu Yayasan Kelantan Darul Naim, Yayasan Islam Kelantan dan Perbadanan Menteri Besar Kelantan mencapai tahap sangat baik pada

tahun 2014 berbanding tahap baik pada tahun 2011. Majlis Daerah Ketereh, Majlis Sukan Negeri dan Majlis Daerah Dabong mengekalkan prestasi sangat baik pada tahun 2014 berbanding pengauditan tahun 2011. Jabatan Perkhidmatan Veterinar pula mencapai tahap baik pada tahun 2014 berbanding tahap memuaskan pada tahun 2011. Selain itu, analisis perbandingan turut menunjukkan 3 Jabatan/ Agensi Negeri mengekalkan tahap prestasi pengurusan kewangan yang baik dengan peningkatan markah iaitu Pejabat Tanah Dan Jajahan Kuala Krai, Majlis Daerah Bachok dan Majlis Daerah Jeli. Perbadanan Perpustakaan Awam mengalami penurunan markah tetapi masih mengekalkan tahap prestasi pengurusan kewangan yang baik. Bagaimanapun analisis menunjukkan 2 Jabatan Negeri mengalami penurunan tahap prestasi pengurusan kewangan daripada sangat baik kepada baik iaitu Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang dan Jabatan Pertanian Negeri Kelantan seperti di **Carta 8.4**.

Carta 8.4
Kedudukan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan 14 Jabatan/Agensi Negeri
Tahun 2014 Berbanding Pengauditan Tahun Sebelumnya

Sumber: Jabatan Audit Negara

8.6. PEMERIKSAAN AUDIT MENGEJUT

8.6.1. Pemeriksaan Audit Mengejut merupakan satu pendekatan audit yang dilaksanakan tanpa memaklumkan terlebih dahulu tarikh sebenar lawatan kepada pihak Audit. Semakan dijalankan terhadap borang hasil dikawal, hasil, wang awam, harta awam, barang berharga yang disimpan oleh Pejabat/Agensi Kerajaan supaya diuruskan mengikut peraturan kewangan yang sedang berkuat kuasa serta wujud pematuhan kepada Arahan Perbendaharaan/Perkhidmatan termasuk juga lawatan dan tinjauan secara mengejut terhadap aktiviti dan operasi Jabatan/Agensi.

8.6.2. Hasil daripada Pemeriksaan Audit Mengejut yang telah dijalankan mendapati secara keseluruhannya kelemahan yang diperhatikan adalah seperti di **Jadual 8.3**. Pemeriksaan secara mengejut yang dijalankan mendapati secara keseluruhannya sejumlah 5 pejabat atau 41.7% daripada 12 pejabat tersebut telah mematuhi kesemua peraturan dan prosedur utama yang ditetapkan dan sejumlah 7 pejabat lagi atau 58.3% masih tidak mematuhi semua peraturan. Jabatan Pengairan dan Saliran Jajahan Gua Musang, Jabatan Pengairan dan Saliran Jajahan Jeli, Pejabat Kebajikan Masyarakat Jajahan Tanah Merah, Pejabat Kebajikan Masyarakat Jajahan Gua Musang dan Pejabat Pertanian Jajahan Kuala Krai yang didapati mematuhi peraturan dengan sepenuhnya. Ketua Jabatan/Pejabat/Agensi Negeri yang berkenaan telah dimaklumkan berkenaan perkara yang dibangkitkan dan telah diminta untuk mengambil tindakan pembetulan dengan sewajarnya.

Jadual 8.3
Isu Audit Hasil Pemeriksaan Mengejut Bagi Tahun 2014

Bil.	Jabatan/Pejabat/Agensi	Penemuan Audit
1.	Jabatan Kerja Raya Jajahan Jeli	<ul style="list-style-type: none">i. Resit Rasmi tidak dikeluarkan secara bersiri [AP66(c)].ii. Daftar mel tidak diselenggara dengan kemas kini dan lengkap.iii. Terdapat wang kutipan yang tidak dibankkan dengan segera [AP78(a)].iv. Tiada semakan dibuat terhadap cetakan bank di slip bayar masuk bank/penyata pemungut bagi mengesahkan ketepatan amaun wang yang dibankkan [AP80(d)].v. Stok setem fizikal tidak bersamaan dengan Daftar Setem.vi. Terdapat terimaan dan pengeluaran setem yang tidak direkod dan tidak disahkan oleh Ketua Pejabat.vii. Ketua Jabatan tidak melakukan Pemeriksaan Mengejut sekurang-kurangnya sekali dalam tempoh 6 bulan. AP 309 (a).viii. Hasil Pemeriksaan Mengejut yang dilakukan tidak direkodkan ke dalam buku yang disimpan [AP 309(b)].

Bil.	Jabatan/Pejabat/Agenensi	Penemuan Audit
2.	Pejabat Agama Jajahan Jeli	<ul style="list-style-type: none"> i. Terdapat wang kutipan yang tidak dibankkan dengan segera [AP78(a)]. ii. Tiada semakan dibuat terhadap cetakan bank di slip bayar masuk bank/penyata pemungut bagi mengesahkan ketepatan amaun wang yang dibankkan [AP80(d)]. iii. Perakuan tidak dibuat di belakang helaian pertama salinan pejabat buku resit [AP66]. iv. Surat perwakilan kuasa secara bertulis tidak disediakan kepada pegawai yang memungut hasil [AP69]. v. Stok setem fizikal tidak bersamaan dengan Daftar Setem. vi. Terdapat terimaan dan pengeluaran setem yang tidak direkod dan tidak disahkan oleh Ketua Pejabat. vii. Ketua Jabatan tidak melakukan Pemeriksaan Mengejut sekurang-kurangnya sekali dalam tempoh 6 bulan. AP 309 (a). viii. Hasil Pemeriksaan Mengejut yang dilakukan tidak direkodkan ke dalam buku yang disimpan [AP 309(b)].
3.	Pejabat Agama Jajahan Gua Musang	<ul style="list-style-type: none"> i. Tiada semakan dibuat terhadap cetakan bank di slip bayar masuk bank/penyata pemungut bagi mengesahkan ketepatan amaun wang yang dibankkan [AP80(d)]. ii. Ketua Jabatan tidak melakukan Pemeriksaan Mengejut sekurang-kurangnya sekali dalam tempoh 6 bulan. AP 309 (a) iii. Hasil Pemeriksaan Mengejut yang dilakukan tidak direkodkan ke dalam buku yang disimpan [AP 309(b)].
4.	Jabatan Kerja Raya Jajahan Bachok	<ul style="list-style-type: none"> i. Tiada notis pemberitahuan awam untuk mendapatkan resit rasmi setelah wang dibayar. ii. Stok setem fizikal tidak bersamaan dengan Daftar Setem. iii. Terdapat terimaan dan pengeluaran setem yang tidak direkod dan tidak disahkan oleh Ketua Pejabat. iv. Ketua Jabatan tidak melakukan Pemeriksaan Mengejut sekurang-kurangnya sekali dalam tempoh 6 bulan. AP 309 (a). v. Hasil Pemeriksaan Mengejut yang dilakukan tidak direkodkan ke dalam buku yang disimpan [AP 309(b)].
5.	Pejabat Hutan Jajahan Kelantan Barat	<ul style="list-style-type: none"> i. Daftar barang-barang berharga tidak disediakan. ii. Barang-barang berharga didaftarkan dalam keadaan tidak memuaskan (hilang). iii. Stok setem fizikal tidak bersamaan dengan Daftar Setem. iv. Terdapat terimaan dan pengeluaran setem yang tidak direkod dan tidak disahkan oleh Ketua Pejabat.
6.	Pejabat Pertanian Jajahan Gua Musang	<ul style="list-style-type: none"> i. Surat perwakilan kuasa secara bertulis tidak disediakan kepada pegawai yang memungut hasil [AP69]. ii. Kad akses tidak diberikan pada pegawai yang diberi kuasa. iii. Kad akses/katalaluan bagi pegawai bertukar/berhenti belum dibatalkan.
7.	Jabatan Kerja Raya Jajahan Kuala Krai	<ul style="list-style-type: none"> i. Stok setem fizikal tidak bersamaan dengan Daftar Setem. ii. Terdapat terimaan dan pengeluaran setem yang tidak direkod dan tidak disahkan oleh Ketua Pejabat. iii. Ketua Jabatan tidak melakukan Pemeriksaan Mengejut sekurang-kurangnya sekali dalam tempoh 6 bulan. AP 309 (a). iv. Hasil Pemeriksaan Mengejut yang dilakukan tidak direkodkan ke dalam buku yang disimpan [AP 309(b)].

Sumber: Jabatan Audit Negara

9. SYOR AUDIT

Sungguhpun sebahagian besar prestasi pengurusan kewangan di peringkat Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2014 menunjukkan peningkatan, namun bagi memantapkan lagi prestasi pengurusan kewangan ini, adalah disyorkan supaya Jabatan/Agensi Negeri mengambil tindakan terhadap perkara berikut:

9.1. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan Jawatankuasa Audit membincangkan secara terperinci isu-isu yang dibangkitkan oleh Jabatan Audit Negara dan Unit Audit Dalam serta memastikan tindakan *corrective* dan *preventive* diambil. Tindakan *corrective* adalah untuk memastikan kelemahan yang dibangkitkan dapat diperbetulkan. Manakala tindakan *preventive* adalah bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang.

9.2. Penglibatan/Penyeliaan oleh Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu dipertingkatkan. Mereka perlu terlibat secara *hands-on* dalam pengurusan kewangan. Memandangkan pengauditan terhadap pengurusan kewangan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara bagi tujuan memberi penarafan adalah terhad kepada beberapa Pusat Tanggungjawab (PTJ) sahaja. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan Unit Audit Dalam menjalankan pengauditan di PTJ yang lain untuk memastikan sama ada kelemahan yang sama tidak berlaku di pejabat berkenaan.

9.3. Latihan yang berterusan diberikan kepada pegawai-pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan.

9.4. Sentiasa peka terhadap pekeliling terbaru yang dikeluarkan oleh Kerajaan bagi membantu melicinkan lagi proses pengurusan kewangan di jabatan/agensi. Lembaga pengurusan agensi juga perlu segera memberi kebenaran kepada pihak pengurusan untuk mengguna pakai pekeliling atau arahan baru yang dikeluarkan tersebut.

BAHAGIAN V

PENYERAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

BAHAGIAN V

PENYERAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

10. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara dikehendaki menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN), Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Agama Islam (MAI). Objektif pengauditan adalah untuk memberikan pendapat terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

10.1. PENG AUDITAN PENYATA KEWANGAN

10.1.1. Selaras dengan Seksyen 5(c) Akta Audit 1957, Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan Agensi Negeri yang bertujuan untuk memastikan segala akaun serta rekod kewangan diselenggara dengan teratur dan kemas kini. Sehingga akhir tahun 2014, Ketua Audit Negara bertanggungjawab melaksanakan pengauditan terhadap 9 BBN, 12 PBT dan satu MAI. Daripada jumlah tersebut, penyata kewangan bagi MAI diaudit terus oleh Jabatan Audit Negara. Firma Audit Swasta telah dilantik untuk menjalankan pengauditan terhadap 9 Penyata Kewangan BBN dan 12 Penyata Kewangan PBT. Pelantikan Firma Audit Swasta ini adalah selaras dengan peruntukan di bawah Seksyen 7(3), Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau. Kerja pengauditan yang dilaksanakan oleh Firma Audit Swasta sentiasa dipantau oleh Jabatan Audit Negara melalui penyediaan Memorandum Perancangan Audit, lawatan dan perbincangan antara pihak Firma Audit Swasta dengan pegawai Jabatan Audit Negara serta penyediaan Borang Semakan yang perlu disertakan bersama Laporan Akhir yang dihantar kepada Jabatan Audit Negara.

10.2. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

Mesyuarat Jawatankuasa Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 Tahun 2009 pada 20 April 2009 bersetuju supaya tarikh penyerahan penyata kewangan bagi BBN, MAI dan PBT dikemukakan sebelum/pada 30 April setiap tahun. Kerajaan Negeri telah mengeluarkan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Bilangan 1 Tahun 2009, mengarahkan semua Agensi Kerajaan Negeri mengemukakan Penyata Kewangan sebelum 30 April setiap tahun selaras dengan keputusan Mesyuarat Jawatankuasa. Penyerahan Penyata Kewangan oleh BBN dan PBT serta Majlis Agama Islam bagi Negeri Kelantan untuk diaudit adalah baik. Setakat 30 Jun 2015, 9 BBN dan 10 PBT serta MAI telah mengemukakan Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember

2014 untuk diaudit sebelum atau pada 30 April 2014. Dua PBT terlibat dalam bencana alam pada akhir 2014 iaitu Majlis Daerah Dabong dan Majlis Daerah Kuala Krai telah memohon pelanjutan tempoh penyerahan Penyata Kewangan daripada Setiausaha Kerajaan Negeri.

10.3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

Kesemua 22 Penyata Kewangan BBN, MAI dan PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2013 telah diaudit dan dikeluarkan Sijil Audit. Sebanyak 22 Penyata Kewangan tahun 2013 telah diberi Sijil Audit Tanpa Teguran.

10.4. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri telah menetapkan bahawa Penyata Kewangan Agensi yang telah diaudit berserta pendapat Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Manakala bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Akta Kerajaan Tempatan 1976 menghendaki satu salinan Penyata Kewangan dan pendapat yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Semua Penyata Kewangan tahun 2013 yang telah disahkan oleh Ketua Audit Negara telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri kecuali Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan.

10.5. PRESTASI KEWANGAN

Analisis prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan yang merangkumi prestasi secara menyeluruh, penggunaan geran pembangunan dan operasi dilaporkan seperti berikut:

10.5.1. Analisis Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri

10.5.1.1. Sehingga 30 Jun 2015, Jabatan Audit Negara telah membuat pengesahan dan mengeluarkan Sijil Audit terhadap Penyata Kewangan bagi tahun 2013 untuk kesemua 9 BBN di Kelantan. Manakala 2 Penyata Kewangan bagi tahun 2014 telah diberikan Sijil Audit iaitu Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan dan Majlis Sukan Negeri Kelantan. Penyata Kewangan untuk 7 BBN masih dalam proses penganuditan.

10.5.1.2. Analisis prestasi kewangan BBN adalah berdasarkan 9 Penyata Kewangan BBN tahun 2014 yang telah diterima sehingga 30 Jun 2015. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2014 bagi BBN adalah kurang memuaskan berbanding tahun 2013. Pada akhir tahun 2014, lebihan pendapatan terkumpul menurun sejumlah RM5.07 juta atau 3.1% dan lebihan jumlah aset menurun sejumlah RM48.39 juta atau 5.5%. Lebihan pendapatan tahun semasa atau keuntungan tahun semasa menurun sejumlah RM3.06 juta atau 72.7% berbanding tahun 2013. Selain itu, aset bersih semasa juga

menurun sejumlah RM44.64 juta atau 16.8% berbanding tahun 2013. Prestasi kewangan BBN bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.1**.

Jadual 10.1
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Perkara	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Lebihan Pendapatan Terkumpul	162.53	157.46	-5.07	-3.1
2.	Lebihan Jumlah Aset	877.43	829.04	-48.39	-5.5
3.	Aset Bersih Semasa	266.16	221.52	-44.64	-16.8
4.	Lebihan Pendapatan Semasa	4.21	1.15	-3.06	-72.7

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.1.3. Pada tahun 2014, 5 BBN mencatatkan surplus manakala baki 4 yang lain mencatatkan defisit bagi tahun semasa. Perbadanan Menteri Besar Kelantan memperoleh lebihan pendapatan semasa tertinggi yang berjumlah RM2.98 juta. Bagaimanapun, 1 BBN mengalami liabiliti semasa bersih iaitu Yayasan Islam Kelantan berjumlah RM9.98 juta. Butiran terperinci prestasi kewangan BBN bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 adalah seperti di **Jadual 10.2**.

Jadual 10.2
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2014

Bil.	Agensi Negeri	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2014			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2014		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
1.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	23.16	20.18	2.98	102.64	12.52	90.12
2.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	30.96	28.87	2.09	197.75	110.03	87.72
3.	Yayasan Kelantan Darulnaim	25.19	24.55	0.64	48.07	12.76	35.31
4.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	0.13	0.25	-0.12	25.19	12.30	12.89
5.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	5.27	3.80	1.47	2.32	-	2.32
6.	Perbadanan Stadium Kelantan	1.48	1.58	-0.1	2.08	0.35	1.73
7.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	3.10	3.10	-	1.66	0.53	1.13
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	3.67	3.29	0.38	1.02	0.74	0.28
9.	Yayasan Islam Kelantan	112.57	118.76	-6.19	17.42	27.40	-9.98
Jumlah		205.53	204.38	1.15	398.15	175.75	222.40

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.2. Analisis Aset

10.5.2.1. Aset BBN merupakan aset semasa dan aset bukan semasa yang terdiri daripada komponen utama seperti hartaanah, loji dan peralatan, pelaburan, penghutang

dan wang tunai. Pada akhir tahun 2014, jumlah aset yang dimiliki oleh 9 BBN adalah bernilai RM1,408.55 juta berbanding RM1,464.01 juta pada tahun 2013 iaitu penurunan sejumlah RM55.46 juta atau 3.8%. Majlis Sukan Negeri Kelantan mencatatkan peningkatan aset yang ketara pada tahun 2014 berbanding tahun 2013 iaitu sejumlah RM1.47 juta. Kedudukan aset bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.3**.

Jadual 10.3
Jumlah Aset Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2013 dan 2014

Bil.	Agensi Negeri	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	2.07	3.54	1.47	71.0
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	5.89	6.31	0.42	7.1
3.	Yayasan Islam Kelantan	44.00	45.98	1.98	4.5
4.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	6.56	6.75	0.19	2.9
5.	Perbadanan Stadium Kelantan	72.73	72.36	-0.37	-0.5
6.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	590.68	584.65	-6.03	-1.0
7.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	216.41	213.73	-2.68	-1.2
8.	Yayasan Kelantan Darulnaim	110.91	102.45	-8.46	-7.6
9.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	414.76	372.78	-41.98	-10.1
Jumlah		1,464.01	1,408.55	-55.46	-3.8

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.2.2. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya , jumlah aset semasa bersih menurun sejumlah RM44.64 juta atau 16.8%, iaitu daripada RM266.16 juta pada tahun 2013 kepada RM221.52 juta pada tahun 2014. Empat BBN mencatatkan liabiliti semasa bersih iaitu Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan, Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Yayasan Islam Kelantan dan Yayasan Kelantan Darulnaim. Kedudukan aset semasa bersih bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.4**.

Jadual 10.4
Kedudukan Aset/(Liabiliti) Semasa Bersih Bagi Tahun 2013 dan 2014

Bil.	Perkara	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Yayasan Islam Kelantan	-0.2	-9.98	-9.78	4,890.0
2.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	1.07	2.32	1.25	116.8
3.	Perbadanan Stadium Kelantan	1.13	1.73	0.60	53.1
4.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	1.10	1.13	0.03	2.7
5.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	89.85	90.12	0.27	0.3
6.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	110.94	87.72	-23.22	-20.9
7.	Yayasan Kelantan Darulnaim	36.05	35.31	-0.74	-2.1
8.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	26.34	12.89	-13.45	-51.1
9.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	-0.12	0.28	0.40	-333.3
Jumlah		266.16	221.52	-44.64	-16.8

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.3. Analisis Pelaburan

Pada akhir tahun 2014, jumlah pelaburan bagi 5 BBN adalah sejumlah RM396.80 juta. Pelaburan ini terdiri daripada pelaburan dalam syarikat subsidiari, syarikat bersekutu, pelaburan harta tanah, pelaburan saham tersiar harga dan lain-lain. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah pelaburan telah meningkat daripada RM389.45 juta pada tahun 2013 kepada RM396.80 juta pada tahun 2014 seperti di **Jadual 10.5**.

Jadual 10.5
Analisis Pelaburan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Agensi Negeri	Syarikat Subsidiari (RM Juta)		Syarikat Bersekutu (RM Juta)		Lain-lain (RM Juta)		Jumlah (RM Juta)	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	250.53	257.53	8.40	8.40	0.07	0.07	259.00	266.00
2.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	75.70	76.70	-	-	30.71	29.83	106.41	106.53
3.	Yayasan Kelantan Darulhaim	0.51	0.51	2.28	2.20	20.65	20.97	23.44	23.68
4.	Yayasan Islam Kelantan	-	-	-	-	0.10	0.09	0.10	0.09
5.	Perbadanan Stadium Kelantan	-	-	-	-	0.50	0.50	0.50	0.50
Jumlah		326.74	334.74	10.68	10.60	52.03	51.46	389.45	396.80

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.4. Analisis Liabiliti

Liabiliti terdiri daripada tanggungan semasa dan jangka panjang dengan komponen utama seperti pinjaman, pembiutang, deposit dan pendahuluan. Pada akhir tahun 2014, jumlah liabiliti bagi 9 Badan Berkanun Negeri menurun daripada RM586.85 juta pada tahun 2013 kepada RM579.51 juta pada tahun 2014. Tiga Badan Berkanun Negeri mencatatkan peningkatan liabiliti iaitu Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Yayasan Islam Kelantan dan Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan. Analisis Audit mendapati Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan mencatatkan peningkatan liabiliti yang ketara iaitu sejumlah RM7.53 juta disebabkan peningkatan deposit/wang cagaran dan pembiutang. Kedudukan liabiliti BBN adalah seperti di **Jadual 10.6**.

Jadual 10.6
Jumlah Liabiliti Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Agensi Negeri	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	4.77	12.30	7.53	157.9
2.	Yayasan Islam Kelantan	31.07	38.63	7.56	24.3
3.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	0.70	0.74	0.04	5.7
4.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	-	-	-	-
5.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	354.05	345.93	-8.12	-2.3
6.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	164.86	159.19	-5.67	-3.4
7.	Perbadanan Stadium Kelantan	6.75	6.05	-0.70	-10.4

Bil.	Agensi Negeri	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
8.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	0.63	0.53	-0.10	-15.9
9.	Yayasan Kelantan Darulnaim	24.02	16.14	-7.88	-32.8
Jumlah		586.85	579.51	-7.34	-1.3

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.5. Analisis Nisbah

10.5.5.1. Nisbah semasa digunakan untuk menentukan sejauh mana Agensi mampu membayar hutang jangka pendek sekiranya aset semasa dicairkan. Pada umumnya, semakin tinggi nisbah semakin baik kecairan sesebuah Agensi. Analisis Audit mendapati nisbah semasa bagi Yayasan Islam Kelantan adalah kurang daripada satu disebabkan liabiliti semasa yang tinggi dicatatkan bagi Agensi tersebut. Sebahagian besar daripada liabiliti semasa Yayasan Islam Kelantan adalah belanja terakru iaitu emolumen.

10.5.5.2. Nisbah hutang mengukur peratus dana yang dibiayai oleh sumber selain ekuiti. Ia juga digunakan untuk mengukur kemampuan Agensi memenuhi obligasi kepada pembiutang. Analisis Audit mendapati nisbah hutang bagi kesemua BBN adalah memuaskan kerana kurang daripada 100%. Nisbah hutang yang dicatatkan oleh Yayasan Islam Kelantan adalah pada 84.0% disebabkan sebahagian besar liabiliti adalah belanja terakru bagi emolumen dan terutang kepada Kerajaan Negeri. **Jadual 10.7** menunjukkan analisis kecairan dan kestabilan BBN bagi tahun 2014.

Jadual 10.7
Analisis Kecairan Dan Kestabilan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2014

Bil.	Agensi Negeri	Nisbah Semasa	Nisbah Cepat	Modal Kerja (RM Juta)	Aliran Tunai Bersih (RM Juta)	Nisbah Hutang (%)
1.	Yayasan Islam Kelantan	0.64	0.63	-9.98	0.34	84.0
2.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	8.20	7.79	90.12	10.63	74.5
3.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	1.80	1.63	87.73	12.50	59.2
4.	Yayasan Kelantan Darulnaim	3.77	3.77	35.31	31.45	15.8
5.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	1.38	1.38	0.28	0.98	11.7
6.	Perbadanan Stadium Kelantan	5.93	5.93	1.73	2.03	8.4
7.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	3.15	3.15	1.13	1.44	7.8
8.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	2.05	2.05	12.88	19.04	3.3
9.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	338.38	338.38	2.31	2.32	0.2

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.6. Prestasi Anak Syarikat Badan Berkanun Negeri

10.5.6.1. Analisis Pelaburan Dalam Syarikat

Pada tahun 2014, PKINK melabur sejumlah RM265.93 juta dalam 19 syarikat, YAKIN melabur sejumlah RM2.71 juta dalam 9 syarikat dan PMBK melabur sejumlah RM76.70 juta dalam 9 syarikat manakala pelaburan PPLRNK dalam 5 syarikat telah dirosotnilai kerana nilai aset setara bersih yang negatif. Bagi pelaburan dalam syarikat bersekutu, PKINK melabur paling tinggi dengan jumlah pelaburan sejumlah RM8.40 juta. Analisis pelaburan pada kos dalam anak syarikat dan syarikat bersekutu oleh BBN adalah seperti di **Jadual 10.8**.

Jadual 10.8
Analisis Pelaburan Pada Kos Dalam Anak Syarikat Dan Syarikat Bersekutu

Perkara	Badan Berkanun				Jumlah
	PKINK	YAKIN	PMBK	PPLRNK	
Anak Syarikat (100%)	9	2	9	5	25
Anak Syarikat (>50%)	5	1	0	0	6
Syarikat Bersekutu (<50%)	5	6	0	0	11
Jumlah Syarikat	19	9	9	5	42
Pelaburan (RM Juta)	265.93	2.71	76.70	0.40	345.74

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.6.2. Status Anak Syarikat

Analisis Audit mendapati 4 BBN telah melabur dalam 31 anak syarikat iaitu 27 anak syarikat berstatus aktif dan 4 berstatus dorman. Daripada 4 BBN, PKINK mempunyai bilangan anak syarikat terbanyak iaitu 14 anak syarikat. Daripada 14 anak syarikat PKINK, hanya satu syarikat berstatus dorman. Bilangan anak syarikat yang aktif dan dorman adalah seperti di **Jadual 10.9**.

Jadual 10.9
Bilangan Anak Syarikat Yang Aktif Dan Dorman Bagi Tahun 2014

Bil.	BBN	Bilangan Anak Syarikat (Ekuiti lebih daripada 50%)		
		Status Aktif	Status Dorman	Jumlah Syarikat
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	13	1	14
2.	Yayasan Kelantan Darulnaim	3	0	3
3.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat	2	3	5
4.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	9	0	9
Jumlah		27	4	31

Sumber: Penyata Kewangan BBN

10.5.6.3. Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Syarikat

Pada 31 Disember 2014, sebanyak 16 anak syarikat yang aktif di bawah 4 BBN mempunyai keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM90.54 juta. Dari segi kerugian terkumpul, analisis Audit mendapati 15 anak syarikat BBN mempunyai

kerugian terkumpul secara keseluruhan berjumlah RM34.09 juta. Antara anak syarikat yang mempunyai keuntungan terkumpul tertinggi ialah anak syarikat kepada PKINK iaitu Binaraya PKINK Sdn. Bhd. sejumlah RM17.41 juta dan SPP Development Sdn. Bhd. Sejumlah RM11.48 juta. Analisis keuntungan terkumpul dan kerugian terkumpul anak syarikat BBN bagi tahun kewangan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.10**.

Jadual 10.10
Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Anak Syarikat
Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun Kewangan 2014

Bil.	BBN	Keuntungan Terkumpul		Kerugian Terkumpul		Keuntungan/Kerugian Bersih (RM Juta)
		Bil. Anak Syarikat	Jumlah (RM Juta)	Bil. Anak Syarikat	Jumlah (RM Juta)	
1.	PKINK	11	67.45	3	15.93	51.52
2.	YAKIN	1	11.02	2	1.24	9.78
3.	PMBK	4	12.07	5	15.11	-3.04
4.	PPLRNK	0	0	5	1.81	-1.81
Jumlah		16	90.54	15	34.09	56.45

Sumber: Penyata Kewangan Anak Syarikat

10.5.7. Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

10.5.7.1. Pada tahun 2014, secara keseluruhannya PBT telah mencatatkan defisit semasa sejumlah RM3.09 juta iaitu penurunan sejumlah RM5.14 juta atau 62.5% berbanding tahun sebelumnya. Tiga PBT mencatatkan surplus manakala baki 7 yang lain mencatatkan defisit bagi tahun 2014. Dua PBT lagi iaitu Majlis Daerah Dabong (MDB) dan Majlis Daerah Kuala Krai (MDKK) telah memohon perlanjutan tempoh penyerahan Penyata Kewangan sehingga 30 Jun 2015. Majlis Daerah Pasir Puteh mencatatkan perubahan yang paling tinggi daripada defisit sejumlah RM0.44 juta pada tahun 2013 kepada surplus sejumlah RM1.68 juta pada tahun 2014 iaitu peningkatan sejumlah RM2.12 juta. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh meningkatnya hasil daripada lesen, pendaftaran dan permit. Kedudukan surplus dan defisit bagi PBT adalah seperti di **Jadual 10.11** manakala perbandingan pencapaian kewangan bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.12**.

Jadual 10.11
Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Bagi Tahun 2014

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31.12.2014			Lembaran Imbangan Pada 31.12.2014		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/Defisit (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	58.55	61.42	-2.87	35.37	22.24	13.14
2.	Majlis Daerah Pasir Puteh	9.45	7.77	1.68	11.33	4.26	7.07
3.	Majlis Daerah Tumpat	11.00	9.35	1.65	8.16	1.86	6.30
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	9.85	11.73	-1.88	6.66	2.09	4.57
5.	Majlis Daerah Ketereh	7.38	9.27	-1.89	5.41	0.88	4.53

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31.12.2014			Lembaran Imbangan Pada 31.12.2014		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
6.	Majlis Daerah Machang	4.79	5.46	-0.67	5.54	1.26	4.28
7.	Majlis Daerah Gua Musang	10.62	9.19	1.43	7.33	3.48	3.84
8.	Majlis Daerah Tanah Merah	7.16	7.56	-0.40	5.65	2.24	3.41
9.	Majlis Daerah Bachok	4.62	4.63	-0.01	3.83	0.94	2.89
10.	Majlis Daerah Jeli	2.67	2.80	-0.13	0.60	0.35	0.25
11.	Majlis Daerah Kuala Krai	-	-	-	-	-	-
12.	Majlis Daerah Dabong	-	-	-	-	-	-
Jumlah		126.09	129.18	-3.09	89.88	39.6	50.28

Sumber: Penyata Kewangan PBT

Jadual 10.12
Kedudukan Kewangan Tahunan Bagi Majlis Perbandaran Dan Majlis Daerah

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2013 Surplus/ (Defisit) (RM Juta)	2014 Surplus/ (Defisit) (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Ketereh	-0.78	-1.89	-1.11	142.3
2.	Majlis Daerah Gua Musang	1.01	1.43	0.42	41.6
3.	Majlis Daerah Pasir Mas	-1.48	-1.88	-0.40	27.0
4.	Majlis Daerah Tanah Merah	-0.54	-0.40	0.14	-25.9
5.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	-3.99	-2.87	1.12	-28.1
6.	Majlis Daerah Machang	-0.41	-0.67	-0.26	-63.4
7.	Majlis Daerah Jeli	-0.55	-0.13	0.42	-76.4
8.	Majlis Daerah Bachok	-0.66	-0.01	0.65	-98.5
9.	Majlis Daerah Pasir Puteh	-0.44	1.68	2.12	-481.8
10.	Majlis Daerah Tumpat	-0.30	1.65	1.95	-650.0
11.	Majlis Daerah Dabong	0.11	-	-	-
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	-0.20	-	-	-
Jumlah		-8.23	-3.09	5.14	62.5

Sumber: Penyata Kewangan PBT

10.5.7.2. Aset Semasa Bersih

- Pada tahun 2014, aset semasa bersih bagi kesemua PBT adalah berjumlah RM50.28 juta iaitu meningkat sejumlah RM7.44 juta atau 17.3% berbanding tahun 2013. Adalah didapati 4 PBT mencatatkan peningkatan dalam aset semasa bersih manakala 6 Pihak Berkuasa Tempatan lagi mencatatkan pengurangan dalam aset semasa bersih pada tahun 2014 berbanding tahun sebelumnya. Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI (MPKB-BRI) mencatatkan perubahan yang ketara iaitu peningkatan aset semasa bersih iaitu daripada liabiliti semasa bersih berjumlah RM3.46 juta pada tahun 2013 kepada aset semasa bersih berjumlah RM13.14 juta pada tahun 2014 disebabkan pengurangan dan penyelesaian pinjaman jangka pendek. Kedudukan aset semasa bersih Pihak Berkuasa Tempatan adalah seperti di **Jadual 10.13**.

Jadual 10.13
Aset Semasa Bersih PBT Di Negeri Kelantan
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2013 Dan 2014

PBT	Tahun 2013			Tahun 2014		
	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
MPKB-BRI	37.17	40.63	-3.46	35.37	22.24	13.14
MDPP	12.51	3.16	9.35	11.33	4.26	7.07
MDT	6.02	1.48	4.54	8.16	1.86	6.30
MDPM	7.39	1.77	5.62	6.66	2.09	4.57
MDK	6.77	0.99	5.78	5.41	0.88	4.53
MDM	6.88	0.95	5.93	5.54	1.26	4.28
MDGM	6.22	1.38	4.84	7.33	3.48	3.84
MDTM	5.29	2.42	2.87	5.65	2.24	3.41
MDB	3.48	0.81	2.67	3.83	0.94	2.89
MDJ	0.62	0.27	0.35	0.6	0.35	0.25
MDKK	4.06	1.47	2.59	-	-	-
MDD	2.17	0.41	1.76	-	-	-
Jumlah	98.58	55.74	42.84	89.88	39.60	50.28

Sumber: Penyata Kewangan PBT

10.5.7.3. Tunggakan Hasil Cukai Taksiran

- a. Cukai taksiran adalah cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976. Cukai taksiran adalah merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Cukai taksiran dikenakan ke atas pegangan seperti rumah kediaman, harta perdagangan (kedai, kilang, hotel dan sebagainya), harta industri (kilang, pelabuhan dan sebagainya) dan tanah. Caruman bantu kadar merupakan cukai tahunan yang dikenakan ke atas bangunan milik kerajaan. Sehingga akhir tahun 2014, sejumlah RM42.03 juta cukai taksiran telah diiktiraf oleh PBT. Hasil cukai taksiran ini menyusut sejumlah RM1.58 juta atau 3.62% berbanding hasil cukai taksiran pada tahun 2013. Hasil cukai taksiran PBT bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.14**.

Jadual 10.14
Hasil Cukai Taksiran Pihak Berkuasa Tempatan Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Pasir Mas	1.53	1.83	0.30	19.61
2.	Majlis Daerah Tanah Merah	1.51	1.80	0.29	19.21
3.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	26.60	29.00	2.40	9.02
4.	Majlis Daerah Bachok	0.91	0.96	0.05	5.49
5.	Majlis Daerah Pasir Puteh	2.42	2.52	0.10	4.13
6.	Majlis Daerah Tumpat	1.26	1.31	0.05	3.97
7.	Majlis Daerah Machang	1.02	1.06	0.04	3.92
8.	Majlis Daerah Jeli	0.12	0.12	0.00	0.00
9.	Majlis Daerah Gua Musang	3.21	2.04	-1.17	-36.45
10.	Majlis Daerah Ketereh	2.35	1.39	-0.96	-40.85
11.	Majlis Daerah Dabong	0.62	0.00	-0.62	-100.00
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	2.06	0.00	-2.06	-100.00
Jumlah		43.61	42.03	-1.58	-3.62

Sumber: Penyata Kewangan PBT

- b. Penyata Kewangan bagi 10 Pihak Berkuasa Tempatan menunjukkan tunggakan hasil cukai taksiran pada 31 Disember 2014 berjumlah RM45.79 juta iaitu penurunan sejumlah RM4.21 juta berbanding tahun sebelumnya. Analisis terhadap tunggakan hasil cukai taksiran mendapat 4 PBT iaitu Majlis Daerah Pasir Mas , Majlis Daerah Ketereh, Majlis Daerah Tumpat dan Majlis Daerah Bachok mencatatkan penurunan tunggakan hasil cukai taksiran pada tahun 2014 berbanding tahun sebelumnya iaitu sejumlah RM1.21 juta. Manakala, 4 PBT mencatatkan peningkatan tunggakan hasil cukai taksiran iaitu antara RM0.02 juta hingga RM0.37 juta. Dua PBT tidak menunjukkan sebarang perubahan. Antara sebab peningkatan tunggakan hasil cukai taksiran ialah bertambahnya bilangan harta dan pegangan baru di kawasan Majlis serta kegagalan pemegang harta menjelaskan cukai taksiran mengikut tempoh yang ditetapkan. Kedudukan terperinci tunggakan hasil cukai taksiran bagi tahun 2013 dan 2014 adalah seperti di **Jadual 10.15**.

Jadual 10.15
Tunggakan Cukai Taksiran Bagi Tahun 2013 Dan 2014

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Ketereh	1.72	1.15	-0.57	-33.14
2.	Majlis Daerah Pasir Mas	2.75	2.40	-0.35	-12.73
3.	Majlis Daerah Bachok	3.10	2.90	-0.20	-6.45
4.	Majlis Daerah Tumpat	3.19	3.10	-0.09	-2.82
5.	Majlis Daerah Jeli	0.00	0.02	0.02	0.00
6.	Majlis Daerah Gua Musang	0.32	0.32	0.00	0.00
7.	Majlis Daerah Machang	4.42	4.42	0.00	0.00
8.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	23.56	23.82	0.26	1.10
9.	Majlis Daerah Pasir Puteh	3.08	3.30	0.22	7.14
10.	Majlis Daerah Tanah Merah	3.99	4.36	0.37	9.27
11.	Majlis Daerah Dabong	1.07	-	-	-
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	2.80	-	-	-
Jumlah		50.00	45.79	-4.21	-8.42

Sumber: Penyata Kewangan PBT

10.5.7.4. Tunggakan Cukai Taksiran Berbanding Jumlah Pendapatan

Berdasarkan penyata kewangan bagi tahun 2014, jumlah pendapatan bagi 10 PBT adalah RM126.09 juta. Manakala, tunggakan cukai taksiran pula adalah berjumlah RM45.79 juta. Terdapat Majlis yang mempunyai tunggakan cukai taksiran melebihi 25% daripada pendapatan tahunan. Peningkatan tunggakan cukai taksiran perlu diambil perhatian serius untuk mengukuhkan lagi kedudukan kewangan Pihak Berkuasa Tempatan yang berkenaan. Analisis tunggakan cukai taksiran berbanding pendapatan bagi tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 10.16**.

Jadual 10.16
Peratus Tuggakan Berbanding Pendapatan Cukai Taksiran Bagi Tahun 2014

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tuggakan (RM Juta)	Pendapatan (RM Juta)	Tuggakan Berbanding Pendapatan (%)
1.	Majlis Daerah Jeli	0.02	2.67	0.75
2.	Majlis Daerah Gua Musang	0.32	10.62	3.01
3.	Majlis Daerah Ketereh	1.15	7.38	15.58
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	2.40	9.85	24.37
5.	Majlis Daerah Tumpat	3.10	11.00	28.18
6.	Majlis Daerah Pasir Puteh	3.30	9.45	34.92
7.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	23.82	58.55	40.68
8.	Majlis Daerah Tanah Merah	4.36	7.16	60.89
9.	Majlis Daerah Bachok	2.90	4.62	62.77
10.	Majlis Daerah Machang	4.42	4.79	92.28
11.	Majlis Daerah Dabong	-	-	-
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	-	-	-
Jumlah		45.79	126.09	36.32

Sumber: Penyata Kewangan PBT

10.6. SYOR AUDIT

10.6.1. Secara umumnya, kedudukan penyediaan penyata kewangan dan prestasi kewangan bagi BBN, MAI dan PBT adalah baik. Kesemua 22 penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2013 telah diberi Sijil Tanpa Teguran.

10.6.2. Bagi meningkatkan lagi tahap penyediaan penyata kewangan dan kedudukan prestasi kewangan BBN dan PBT, pihak Audit mengesyorkan Agensi berkenaan mengambil tindakan penambahbaikan seperti berikut:

10.6.2.1. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar BBN perlu memastikan Penyata Kewangan diserahkan pada atau sebelum 30 April setiap tahun selaras dengan Mesyuarat Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 Tahun 2009 dan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Bilangan 1 Tahun 2009.

10.6.2.2. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar BBN perlu bertindak proaktif dan tegas dalam melaksanakan program dan aktiviti Agensi yang dapat menjana pendapatan BBN. PBT hendaklah menimbang langkah yang berkesan dan mengambil tindakan proaktif untuk memungut hasil bagi mengurangkan trend tuggakan cukai taksiran.

10.6.2.3. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar BBN perlu mengambil tindakan tegas terhadap tuggakan hutang daripada penghutang dan juga daripada anak syarikat BBN supaya dapat mengukuhkan kedudukan tunai.

10.6.2.4. Bagi anak syarikat BBN yang mengalami kerugian berterusan dan berstatus dorman, Lembaga Pengarah hendaklah mengkaji semula kedudukan syarikat berkenaan sama ada untuk meneruskan operasi atau sebaliknya. Anak syarikat BBN hendaklah mengamalkan tadbir urus yang baik.

10.6.2.5. Bagi BBN yang kecil dan belum mewujudkan Unit Audit Dalam, pengauditan berkala oleh Unit Audit Dalam, Pejabat Menteri Besar Dan SUK hendaklah dilaksanakan untuk penambahbaikan pengurusan kewangan Agensi secara berterusan.

10.6.2.6. Peraturan Kewangan dan Perakaunan hendaklah disediakan oleh BBN mengikut kesesuaian BBN dengan kelulusan daripada Lembaga Pengarah dan Pejabat Perbendaharaan Negeri.

BAHAGIAN VI

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

BAHAGIAN VI

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

11. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI; DAN AKTIVITI JABATAN/AGENSI DAN PENGURUSAN SYARIKAT KERAJAAN

Mengikut Seksyen 16(2) Akta Tatacara Kewangan 1957, Laporan Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2013 Siri 1 dan Siri 2 telah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri Kelantan pada 13 Oktober 2014. Manakala Laporan Ketua Audit Negara tahun 2013 mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2013 Siri 3 telah pun dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 17 Mac 2015. Seterusnya, Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Tahun 2014 Siri 1 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Kelantan pada 15 Jun 2015.

12. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Kelantan (Jawatankuasa) masih memeriksa Laporan Ketua Audit Negara Siri 3 bagi Tahun 2012 dan Tahun 2013. Sehingga 30 Jun 2015, Laporan Jawatankuasa terhadap Laporan Ketua Audit Negara Siri 3 Tahun 2012 dan 2013 belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Jawatankuasa telah bersidang sebanyak 3 kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2012 dan 2013. Jawatankuasa juga telah memanggil Jabatan/Agensi/Syarikat yang berkaitan bagi mendapatkan taklimat selaras dengan peranan Jawatankuasa untuk memastikan wujudnya Akauntabiliti Awam. Jawatankuasa hendaklah lebih kerap bermesyuarat untuk membincangkan Laporan Ketua Audit Negara dan membuat lawatan ke tapak projek dan syarikat Kerajaan Negeri, mengkaji isu lama Laporan Ketua Audit Negara yang belum selesai dan memastikan syor Jawatankuasa diambil tindakan oleh Ketua Jabatan/Agensi/Syarikat Kerajaan Negeri. Perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa semasa mesyuaratnya sehingga 30 Jun 2015 adalah seperti di **Jadual 12.1**.

Jadual 12.1
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Sehingga 30 Jun 2015

Tarikh	Perkara	Agensi
13 April 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Audit Bil.1/2015 Mengadakan perbincangan dan pemilihan perenggan Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 3 Tahun 2012, Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 1, 2 dan 3 Tahun 2013.	
21 Mei 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 2/2015 Lawatan Pemeriksaan Jawatankuasa Kira-kira Kerajaan Kelantan ke Yayasan Kelantan Darul Naim (YAKIN).	YAKIN
8 Jun 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Bil.3/2015 Lawatan Pemeriksaan Jawatankuasa Kira-kira Kerajaan Kelantan ke Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Kelantan	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Kelantan

Sumber: Jabatan Audit Negara

PENUTUP

PENUTUP

Pada umumnya, tahap penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri adalah baik. Tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agensi pada tahun 2014 telah menunjukkan peningkatan dalam prestasi berbanding tahun 2013. Prestasinya masih boleh dipertingkatkan lagi sekiranya Pegawai Pengawal/ Ketua Jabatan bukan sahaja mengambil tindakan memperbetulkan kelemahan yang telah dibangkitkan oleh pihak Audit, bahkan juga mengambil tindakan *preventive* bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang. Sehubungan ini, bagi memantapkan lagi prestasi pengurusan kewangan, adalah disyorkan perkara berikut:

- a. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu mengaturkan supaya pemeriksaan secara menyeluruh dijalankan untuk menentukan sama ada kelemahan yang dibangkitkan oleh Jabatan Audit Negara juga berlaku di bahagian lain dan seterusnya mengambil tindakan pembetulan memandangkan pengauditan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara adalah berdasarkan kepada sampel dan skop tertentu.
- b. Jabatan/Agensi perlu mempertingkatkan keberkesanannya fungsi Unit Audit Dalam (UAD). Antaranya ialah dengan memastikan anggota UAD mendapat latihan dan bimbingan yang secukupnya, perancangan audit tahunan disediakan supaya pengauditan dapat dilaksanakan mengikut keutamaan, penilaian dibuat secara objektif dan bebas bukan sahaja berkaitan dengan aspek kawalan dalaman malahan pengurusan risiko dan tadbir urus organisasi, melaporkan penemuan yang signifikan serta mengesyorkan cadangan yang memberi impak kepada organisasi.
- c. Bagi memperbaiki tahap pengurusan kewangan, penglibatan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu dipertingkatkan. Mereka perlu terlibat secara *hands on* dalam urusan tersebut.
- d. Ketua Jabatan perlu mewujudkan sistem *check and balance*, pemantauan berterusan dan pemeriksaan mengejut, mengadakan penilaian secara berkala ke atas kemahiran dan keupayaan pegawai serta memberi latihan kepada pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan bagi meningkatkan kecekapan mereka. Ini adalah bagi mengelakkan pegawai kurang mahir atau kurang pengetahuan menggunakan budi bicara apabila membuat keputusan.

JABATAN AUDIT NEGARA

Putrajaya
13 Julai 2015

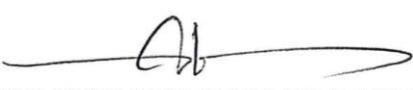
LAMPIRAN

**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2014**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 telah diaudit atas arahan saya selaras dengan Akta Audit 1957. Pihak pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpandukan piawaian pgaudit yang diluluskan.

Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada 31 Disember 2014; hasil operasi serta aliran tunainya bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)

Ketua Audit Negara

Malaysia.

Putrajaya

11 Jun 2015

**PERNYATAAN PEGAWAI KEWANGAN NEGERI
DAN BENDAHARI NEGERI**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan dan Nota kepada Penyata Kewangan disediakan:

- (a) mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting*; dan
- (b) dengan menyatukan maklumat kewangan daripada semua Jabatan Kerajaan Negeri Kelantan

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan dan Penyata Akaun Memorandum berserta Nota kepada Penyata Kewangan menunjukkan kedudukan yang benar dan saksama pada 31 Disember 2014.

Pada masa pernyataan ini ditandatangani, mengikut sebaik-baik pengetahuan kami, tidak wujud apa-apa keadaan yang boleh menjelaskan ketepatan dan kesahihan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri 2014.

DATO' HAJI NIK KAZIM BIN HAJI NIK YUSOFF , D.P.S.K (Kelantan)

Pegawai Kewangan Negeri Kelantan

23 Februari 2015

AB GHAFAR BIN SULAIMAN

Bendahari Negeri Kelantan

23 Februari 2015

**PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN
pada 31 Disember 2014**

		<i>2014</i>	<i>2013</i>
	<i>Nota</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
WANG AWAM			
WANG TUNAI	3	65,322,205	70,004,132
PELABURAN	4	9,228,500	10,711,320
		74,550,705	80,715,452
DIPEGANG BAGI:			
KUMPULAN WANG DISATUKAN			
AKAUN HASIL DISATUKAN	5	(636,369,941)	(585,905,720)
AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	6	36,164,202	27,705,396
AKAUN AMANAH DISATUKAN	7	674,756,444	638,915,776
		74,550,705	80,715,452

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

**PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI
bagi tahun berakhir 31 Disember 2014**

		<u>2014</u>	<u>2013</u>
	<i>Nota</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
TERIMAAN			
Hasil	5		
Hasil Cukai		82,626,780	83,904,834
Hasil Bukan Cukai		141,644,341	114,634,382
Terimaan Bukan Hasil		<u>177,726,008</u>	<u>401,997,130</u>
		<u>177,726,008</u>	<u>179,564,086</u>
		<u>401,997,130</u>	<u>378,103,302</u>
Pinjaman	6		
Dalam Negeri		<u>118,607,062</u>	<u>118,607,062</u>
		<u>118,607,062</u>	<u>62,644,747</u>
Terimaan Modal	7		
Pelbagai Terimaan Modal		50,096,105	50,272,300
Jualan Instrumen Kewangan		<u>1,482,820</u>	<u>51,578,925</u>
		<u>1,482,820</u>	<u>3,450,000</u>
		<u>51,578,925</u>	<u>53,722,300</u>
Terimaan Lain	3, 7		
Terimaan Amanah		<u>98,800,245</u>	<u>98,800,245</u>
		<u>98,800,245</u>	<u>92,773,838</u>
		<u>98,800,245</u>	<u>92,773,838</u>
Jumlah Terimaan		<u>670,983,362</u>	<u>587,244,187</u>

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI (sambungan)
bagi tahun berakhir 31 Disember 2014

	<u>Nota</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	
		RM	RM	RM
BAYARAN				
Perbelanjaan Mengurus	5			
Emolumen		162,203,781		156,327,551
Perkhidmatan dan Bekalan		97,159,793		88,484,159
Aset		15,782,926		16,329,489
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap		171,321,401		188,843,749
Perbelanjaan Lain		1,223,188	447,691,088	378,583
				450,363,531
Perbelanjaan Pembangunan	7			
Langsung		113,055,682		137,966,159
Pinjaman		26,013,043	139,068,725	36,813,849
				174,780,008
Perbelanjaan Modal				
Pembelian Instrumen Kewangan	4	0.00	0.00	0.00
Pinjaman				
Dalam Negeri	6	88,905,476	88,905,476	5,524,759
				5,524,759
Bayaran Lain				
Akaun Amanah	3, 7	0.00	0.00	0.00
Jumlah Bayaran		675,665,289		630,668,298
Tambahan / (Kurangan) Wang Tunai		(4,681,927)		(43,424,111)
Wang Tunai Pada 1 Januari		70,004,132		113,428,243
WANG TUNAI PADA 31 DISEMBER		65,322,205		70,004,132

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

**PENYATA PRESTASI KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2014**

	<i>Nota</i>	<u>2014</u>		<u>2013</u>
		<u>Anggaran</u>	<u>Sebenar</u>	<u>Sebenar</u>
		<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
HASIL	5	549,251,160	401,997,130	378,103,302
<i>Tolak:</i> Belanja Mengurus	5	605,138,471	452,461,351	455,888,290
LEBIHAN/(KURANGAN) HASIL		(55,887,311)	(50,464,222)	(77,784,988)
<i>Tolak:</i> Belanja Pembangunan	7	215,183,110	139,068,725	174,780,008
LEBIHAN / (KURANGAN) KESELURUHAN		(271,070,421)	(189,532,947)	(252,564,996)
KURANGAN DIBIAYAI OLEH:				
Pinjaman	6	34,471,849	62,644,747	
Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan	7	50,096,105	50,272,300	
Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah		104,964,992	139,647,949	
JUMLAH PEMBIAYAAN		189,532,947	252,564,996	

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

**PENYATA AKAUN MEMORANDUM
pada 31 Disember 2014**

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
<i>Nota</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
MEMORANDUM ASET		
Pinjaman Boleh Dituntut		
8	957,515,780	874,913,073
Pelaburan		
8	9,289,184	9,335,925
MEMORANDUM LIABILITI		
Hutang Awam		
9	1,293,560,341	1,233,435,715

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2014**

DASAR DAN KAEADAH PERAKAUNAN YANG SIGNIFIKAN

1. DASAR DAN PRINSIP PERAKAUNAN

- Dasar dan prinsip perakaunan diguna secara konsisten dalam penyediaan penyata kewangan kecuali dinyatakan sebaliknya.
- a) Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan Negeri.
 - b) Perakaunan Kerajaan Negeri adalah berasaskan Kumpulanwang Disatukan selaras dengan:
 - i) Perkara 97 Perlumbagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa segala hasil yang diterima kecuali Zakat, Fitrah, dan Baitulmal atau lain-lain hasil Agama Islam seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu kumpulanwang.
 - ii) Perkara 104 Perlumbagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulanwang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Dewan Undangan Negeri kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.
 - iii) Seksyen 7 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] memperuntukkan Kumpulanwang Disatukan dibahagi kepada Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.
 - c) Kerajaan Negeri mengamalkan asas perakaunan tunai ubahsuai. Semua urus niaga bayaran dan terimaan diakaunkan apabila bayaran dibuat dan terimaan diperoleh dengan pengubahsuai seperti berikut:
 - i) Bayaran bagi kerja yang telah dijalankan, bekalan dan perkhidmatan yang telah diterima sehingga 31 Disember tahun kewangan semasa boleh dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya dan dikenakan kepada peruntukan tahun kewangan semasa.
 - ii) Terimaan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambilkira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada 31 Disember tahun kewangan semasa merupakan wang tunai dalam perjalanan dan diakaunkan sebagai hasil tahun kewangan semasa.
 - iii) Mengakaun urus niaga bukan tunai tertentu seperti pindahan peruntukan daripada Akaun Hasil Disatukan ke Akaun Amanah Disatukan, Untung Rugi Pelaburan, Hapuskira Pinjaman Amanah, Penukaran Pinjaman Kepada Ekuiti dan seumpamanya.
 - d) Entiti perakaunan terdiri daripada semua Jabatan Kerajaan Negeri.
 - e) Tahun kewangan sebagaimana yang telah ditetapkan di bawah Seksyen 3 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] adalah satu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.
 - f) Mata wang yang digunakan dalam penyata kewangan ini adalah Ringgit Malaysia (RM). Urus niaga yang melibatkan mata wang asing telah ditukar kepada nilai setara RM berdasarkan kadar pertukaran Bank Negara Malaysia mengikut polisi yang ditetapkan.
 - g) Penyata Kewangan disediakan mengikut asas yang sama dengan Anggaran Perbelanjaan bagi membolehkan perbandingan dibuat.

- h) Apabila berlaku perubahan ke atas persembahan atau klasifikasi butiran, angka perbandingan telah dinyatakan semula kecuali dinyatakan sebaliknya.
- i) Amaun telah digenapkan kepada Ringgit Malaysia (RM) yang terdekat yang mungkin memberi kesan perbezaan RM1 bagi beberapa butiran yang dinyatakan di antara Penyata Kewangan dengan Nota Kepada Penyata Kewangan.

2. PERSEMBAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Persembahan Penyata Kewangan dan nota yang disertakan bagi tahun 2014 telah dibuat penambahbaikan bagi memudahkan pemahaman dan penganalisisan.

Penyata Prestasi Kewangan adalah penyata yang menunjukkan prestasi kewangan Kerajaan Negeri secara keseluruhan.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disedia mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard (IPSAS) - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting* mengandungi komponen berikut :

- a) Penyata Kedudukan Kewangan
- b) Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai
- c) Penyata Prestasi Kewangan
- d) Penyata Akaun Memorandum
- e) Nota Kepada Penyata Kewangan

3. WANG TUNAI

Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan.

Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan. Pelaburan Deposit Dalam Negeri dalam tempoh tiga (3) bulan atau kurang berjumlah RM39,000,000 juta telah diklasifikasi sebagai Wang Tunai Dalam Bank selaras dengan para 1.2.3. *Cash Basis IPSAS*.

Wang Tunai Dalam Perjalanan menunjukkan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambilkira dalam buku tunai Pejabat Perbendaharaan Negeri pada akhir tahun kewangan.

Wang Tunai Dalam Tangan merupakan Panjar Wang Runcit.

Wang Tunai pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

Perihal	2014		2013	
	RM	RM	RM	RM
Wang Tunai Dalam Bank	65,109,728		69,925,859	
Wang Tunai Dalam Perjalanan	176,065		47,096	
Wang Tunai Dalam Tangan	36,412		31,177	
JUMLAH WANG TUNAI	65,322,205		70,004,132	

Bagi Tahun 2014, amaun berjumlah RM98,800,245 juta adalah perbezaan antara Terimaan dan Bayaran Akaun Amanah didalam Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai. Oleh itu angka bandingan Tahun 2013 telah dinyatakan semula untuk diselaraskan dengan persembahan Penyata Kewangan tahun semasa.

4. PELABURAN

Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulanwang Amanah dan Pelaburan Am dan dinyatakan pada nilai kos.

Pelaburan Kumpulanwang Amanah ialah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulanwang Amanah selaras dengan arahan amanah Seksyen 9 dan suratcara amanah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] serta peraturan yang berkuatkuasa. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulanwang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulanwang Amanah.

Pelaburan Am juga merangkumi pelaburan daripada penukaran pinjaman kepada ekuiti.

Pelaburan pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

Perihal	2014		2013	
	Nilai Kos		Nilai Kos	
	Pelaburan	Pelaburan	Kumpulanwang	Pelaburan Am
	Amanah	Amanah	Amanah	Amanah
Perihal	RM	RM	RM	RM
Saham	1,000,000	3,978,500	1,000,000	3,981,320
Deposit Dalam Negeri	4,250,000	0.00	5,730,000	0.00
<i>Jumlah</i>	<i>5,250,000</i>	<i>3,978,500</i>	<i>6,730,000</i>	<i>3,981,320</i>
JUMLAH PELABURAN		9,228,500		10,711,320

5. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengakau semua urus niaga terimaan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan selaras dengan Perkara 97 dan 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61].

Akaun Hasil Disatukan bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

Perihal	Anggaran RM	2014		2013	
		Sebenar RM	% Anggaran	Sebenar RM	% Anggaran
<i>BAKI PADA 1 JANUARI</i>		(585,905,720)		(508,120,732)	
HASIL					
Hasil Cukai	311,120,530	82,626,780	26.56	83,904,834	28.27
Hasil Bukan Cukai	133,050,540	141,644,341	106.46	114,634,382	66.82
Terimaan Bukan Hasil	105,080,090	177,726,008	169.13	179,564,086	158.34
<i>Jumlah Hasil</i>	549,251,160	401,997,130	73.19	378,103,302	64.99
PERBELANJAAN MENGURUS					
Emolumen	185,698,804	162,203,781	87.35	156,327,551	90.70
Perkhidmatan dan Bekalan	104,678,746	97,159,793	92.82	88,484,159	92.01
Aset	18,936,653	15,782,926	83.35	16,329,489	76.21
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap**	293,658,759	176,091,664	59.96	194,368,508	69.02
Perbelanjaan-perbelanjaan lain	2,165,510	1,223,188	56.48	378,583	17.44
<i>Perbelanjaan Mengurus (sebelum pindahan)</i>	605,138,471	452,461,351	74.77	455,888,290	79.46
<i>Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulanwang Pembangunan</i>		0.00		0.00	0.00
<i>Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulanwang Amanah Bekalan Air</i>		0.00		0.00	0.00
<i>Jumlah Perbelanjaan Mengurus (selepas pindahan)</i>	605,138,471	452,461,351	74.77	455,888,290	77.12
<i>Lebihan/(Kurangan) bagi Tahun</i>		(50,464,222)		(77,784,988)	
BAKI PADA 31 DISEMBER		(636,369,941)		(585,905,720)	

Nota: (**) - Tidak termasuk pindahan ke Kumpulanwang Pembangunan.

a) Hasil

Hasil diakurunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali diperuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang.

Hasil mengikut penjerisannya bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

Perihal	Anggaran Asal	Anggaran Disemak	2014		2013	
			Sebenar		Sebenar	%
			RM	RM	RM	Anggaran
HASIL CUKAI						
Cukai Langsung	310,603,530	310,603,530	82,129,504	26.44	83,587,093	28.57
Cukai Langsung Lain	2,000	2,000	0.00	0.00	915	30.50
Pelbagai Cukai Tidak Langsung	515,000	515,000	497,276	96.56	316,826	7.45
<i>Jumlah Hasil Cukai</i>	311,120,530	311,120,530	82,626,780	26.56	83,904,834	28.27
HASIL BUKAN CUKAI						
Lesen Dan Permit	5,215,520	5,215,520	4,626,869	88.71	5,693,700	66.64
Perkhidmatan dan Bayaran Perkhidmatan	35,691,390	35,691,390	41,967,424	117.58	28,687,390	101.07
Perolehan daripada Jualan Barang-barang	73,077,300	73,077,300	83,074,969	113.68	68,372,680	71.47
Sewaan	389,540	389,540	447,129	114.78	349,144	88.50
Keuntungan Pembiayaan dan Perolehan Daripada Simpanan' Pelaburan	7,250,030	7,250,030	3,038,855	41.92	4,261,278	52.59
Denda Dan Hukuman	11,426,760	11,426,760	8,489,094	74.29	7,270,191	23.86
<i>Jumlah Hasil Bukan Cukai</i>	133,050,540	133,050,540	141,644,341	106.46	114,634,382	66.82
TERIMAAN BUKAN HASIL						
Pulangan Balik Perbelanjaan	21,680,080	21,680,080	9,886,054	45.60	9,997,191	37.02
Terimaan Daripada Agensi-Agenzi Kerajaan Yang Lain	83,400,010	83,400,010	167,839,955	201.25	169,566,895	196.26
<i>Jumlah Terimaan Bukan Hasil</i>	105,080,090	105,080,090	177,726,008	169.13	179,564,086	158.34
JUMLAH HASIL	549,251,160	549,251,160	401,997,130	73.19	378,103,302	64.99

b) Perbelanjaan Mengurus

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan seperti berikut:

- i) Emolumen, barang-barang dan perkhidmatan
- ii) Pindahan seperti caruman kepada Kumpulanwang Pembangunan dan Kumpulanwang Bekalan Air
- iii) Peruntukan kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan melalui pemberian dan pinjaman

Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan mengikut undang-undang.

Perbelanjaan bagi Maksud Bekalan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri selaras dengan Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan.

Bagi maksud perbelanjaan yang telah melebihi peruntukan, suatu Anggaran Tambahan telah dibentangkan di dalam Dewan Undangan Negeri pada 24 - 25 Jun 2014 dan 13 - 15 Oktober 2014 mengikut Peraturan (113) (1) daripada Peraturan-Peraturan dan Perintah Tetap Dewan.

Perbelanjaan Mengurus mengikut Maksud Perbelanjaan bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Maksud Perbelanjaan</i>	<i>2014</i>			
	<i>Anggaran Asal</i> <i>RM</i>	<i>Anggaran Dipinda</i> <i>RM</i>	<i>Sebenar</i> <i>RM</i>	<i>% Anggaran</i>
PERBELANJAAN TANGGUNGAN				
T. 01 Peruntukan Diraja	1,939,080	1,939,080	1,939,080	100.00
T. 02 Elaun Di Bawah Perlembagaan Dan Lain-Lain Elaun	320,000	320,000	131,040	40.95
T. 03 Pengetua Dewan	147,195	147,195	115,311	78.34
T. 04 Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	501,210	501,210	369,907	73.80
T. 05 Pampasan Pekerja	10	10	0.00	0.00
T. 06 Bayaran Atas Kira-Kira Hutang Kerajaan	15,000,000	15,000,000	4,770,263	31.80
T. 07 Majlis Perajaan Negeri dan Majlis Penasihat Raja	546,700	546,700	450,923	82.48
T. 08 Bayaran Pelbagai	10	10	0.00	0.00
T. 09 Perbendaharaan Negeri Kelantan	9,600,000	9,600,000	6,888,049	71.75
<i>Jumlah Perbelanjaan Tanggungan</i>	28,054,205	28,054,205	14,664,575	52.27

PERBELANJAAN BEKALAN

B. 01 Pejabat Sultan	18,999,500	27,148,750	26,324,454	96.96
B. 02 Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	31,280,221	34,133,871	29,398,386	86.13
B. 03 Dewan Undangan Negeri	11,464,210	12,670,210	11,596,546	91.53
B. 04 Perkhidmatan Serbanika	54,310,980	58,095,611	51,856,248	89.26
B. 05 Pejabat Pengarah Tanah Dan Galian	8,798,981	8,874,981	8,273,812	93.23
B. 06 Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok	4,408,500	4,452,250	4,304,544	96.68
B. 07 Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu	8,358,300	8,500,800	7,853,850	92.39
B. 08 Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang	4,067,450	4,102,950	3,816,604	93.02
B. 09 Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas	5,809,100	5,964,600	5,660,840	94.91
B. 10 Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh	5,577,630	5,622,630	4,783,605	85.08
B. 11 Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah	4,604,500	4,683,500	4,430,323	94.59
B. 12 Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat	5,087,590	5,132,090	4,612,509	89.88
B. 13 Pejabat Tanah Dan Jajahan Kuala Krai	4,343,420	4,379,420	3,651,422	83.38
B. 14 Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang	4,510,020	4,585,020	4,127,767	90.03
B. 15 Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli	3,729,000	3,765,500	3,462,707	91.96
B. 16 Jabatan Perhutanan Negeri	14,145,010	14,364,010	11,854,357	82.53
B. 17 Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	21,083,250	21,566,000	19,997,915	92.73
B. 18 Jabatan Pertanian Negeri	14,142,250	14,262,250	11,893,313	83.39
B. 19 Jabatan Kerja Raya Negeri	27,551,280	35,248,278	32,039,537	90.90
B. 20 Pejabat Mufti	1,558,180	1,568,680	1,383,316	88.18
B. 21 Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	33,573,140	35,419,976	32,863,640	92.78
B. 22 Jabatan Kebajikan Masyarakat	17,655,500	18,915,930	18,876,745	99.79
B. 23 Pejabat Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	666,300	672,300	612,159	91.05
B. 24 Jabatan Perancang Bandar Dan Desa	2,617,140	2,639,640	2,345,043	88.84
B. 25 Pejabat Perbendaharaan Negeri	96,641,600	112,481,756	96,131,586	85.46
B. 26 Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	7,992,560	8,063,560	7,294,583	90.46
B. 27 Pejabat Pembangunan Negeri	18,833,010	19,725,590	16,504,905	83.67
B. 28 Pejabat Tanah Dan Jajahan Kecil Lojing	580,431	585,431	427,108	72.96
B. 29 Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	6,804,250	7,048,250	5,982,386	84.88
B. 30 Peruntukan Kepada Kumpulan Wang Terkanun	86,551,473	86,551,473	0.00	0.00
B. 31 Jabatan Perikanan Negeri	717,100	725,100	680,930	93.91
B. 32 Jabatan Air Negeri	5,125,859	5,133,859	4,755,639	92.63
Jumlah Perbelanjaan Bekalan	531,587,735	577,084,266	437,796,777	75.86
PERBELANJAAN MENGURUS (sebelum pindahan)	559,641,940	605,138,471	452,461,351	74.77
PINDAHAN LEBIHAN HASIL KE KUMPULANWANG PEMBANGUNAN			0.00	
PINDAHAN LEBIHAN HASIL KE KUMPULANWANG AMANAH BEKALAN AIR			0.00	
PERBELANJAAN MENGURUS (selepas pindahan)			452,461,351	

Perbezaan ketara di antara anggaran asal dengan anggaran dipinda dan di antara anggaran dipinda dengan perbelanjaan sebenar diterangkan di Laporan Bendahari Negeri.

Maklumat terperinci perbelanjaan mengurus dapat dirujuk di Lampiran 1 - Penyata Perbelanjaan Mengurus bagi tahun berakhir 31 Disember 2014.

6. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

Akaun Pinjaman Disatukan menunjukkan jumlah pinjaman yang diterima oleh Kerajaan Negeri daripada Kerajaan Persekutuan di bawah kuasa Undang-Undang Negeri. Perbelanjaan daripada akaun ini adalah terdiri daripada pinjaman balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun atau Syarikat Milik Kerajaan serta pindahan Kumpulanwang Pembangunan untuk tujuan perbelanjaan pembangunan.

Semua Amaun Pinjaman dipindahkan ke Kumpulanwang Pembangunan pada akhir tahun kecuali baki berjumlah RM36,164,202.00 juta yang merupakan pinjaman kepada Projek-Projek Bekalan Air Kelantan Sdn. Bhd. dan Projek Pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru) dari Kerajaan Persekutuan.

Bagi Tahun 2014, pinjaman Projek-Projek Bekalan Air Kelantan Sdn Bhd (AKSB) telah ditunjukkan sebagai bayaran pinjaman dibawah Akaun Pinjaman Disatukan dan tidak lagi sebagai pindahan kepada Kumpulanwang Pembangunan . Oleh itu angka bandingan bayaran bagi Akaun Pinjaman Disatukan Tahun 2013 berjumlah RM36,813,849 telah dinyatakan semula untuk diselaraskan dengan persembahan Penyata Kewangan tahun semasa.

Perihal	2014		2013	
	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM		
PINJAMAN				
Dalam Negeri				
Baki pada 1 Januari		27,705,396		1,874,498
Terimaan		118,607,062		62,644,747
Bayaran		(84,135,213)		(36,813,849)
PINDAHAN				
PINDAHAN KE				
<i>Kumpulanwang Pembangunan</i>		(26,013,043)		0.00
BAKI AKAUN PINJAMAN DISATUKAN		36,164,202		27,705,396

7. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan mengakaun semua terimaan dan bayaran wang amanah mengikut kehendak undang-undang, akta-akta amanah, suratcara amanah, arahan amanah dan perjanjian. Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada Kumpulanwang Amanah Kerajaan, Kumpulanwang Amanah Awam dan Akaun Deposit.

Bagi Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan, sebahagian besar urus niaga semasa terdiri daripada urus niaga Akaun Penyelesaian. Akaun Penyelesaian ini mengakaunkan urus niaga bagi Akaun Kawalan, Akaun Kena Bayar dan akaun seumpamanya yang tidak melibatkan terimaan atau bayaran sebenar.

Akaun Amanah Disatukan pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki pada 01.01.2014 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>Debit</i> <i>RM</i>	<i>Kredit</i> <i>RM</i>	<i>Baki pada 31.12.2014 (Debit)/Kredit RM</i>
KUMPULANWANG AMANAH KERAJAAN				
Kumpulanwang Pembangunan	(370,958,096)	139,068,725	76,109,148	(433,917,673)
Kumpulanwang Bekalan Air	(87,771,528)	0.00	0.00	(87,771,528)
Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan	164,276,650	353,606,803	945,159,519	755,829,365
<i>Jumlah Kumpulanwang Amanah Kerajaan</i>	(294,452,974)	492,675,528	1,021,268,667	234,140,164
 KUMPULANWANG AMANAH AWAM				
Kumpulanwang Amanah Awam	577,593,726	543,104,659	36,073,953	70,563,021
<i>Jumlah Kumpulanwang Amanah Awam</i>	577,593,726	543,104,659	36,073,953	70,563,021
 AKAUN DEPOSIT				
Deposit Am	355,775,024	117,807,388	132,085,624	370,053,259
<i>Jumlah Akaun Deposit</i>	355,775,024	117,807,388	132,085,624	370,053,259
JUMLAH AKAUN AMANAH DISATUKAN	638,915,776	1,153,587,575	1,189,428,244	674,756,444

Kumpulanwang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri telah diubah penubuhan dibawah Seksyen 9 kepada Seksyen 10 yang mana surat ikatan Amanah tersebut berkuatkuasa pada 06 Februari 2014. Oleh itu baki Akaun Amanah tersebut telah dipindahkan daripada Kumpulanwang Amanah Awam kepada Kumpulanwang Amanah Kerajaan berjumlah RM513,805,263.33.

Kurangan pembiayaan berjumlah RM189,532,946.54 di Penyata Prestasi Kewangan dibiayai oleh Pinjaman Dalam Negeri , Terimaan Bayaran Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan Modal serta Perubahan Dalam Tunai, Pelaburan dan Amanah.

a) Kumpulanwang Amanah Kerajaan

Kumpulanwang Amanah Kerajaan mengakaun terimaan dari peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulanwang Amanah Kerajaan terdiri daripada Kumpulanwang Pembangunan, Kumpulanwang Amanah Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan.

- i) Kumpulanwang Pembangunan mengakaun terimaan dan bayaran pembangunan seperti yang diperuntukkan oleh Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966 [Akta 406].

Terimaan utama bagi Kumpulanwang ini terdiri daripada Pemberian Kerajaan Persekutuan iaitu Pemberian Pertambahan Hasil dan Pemberian Berdasarkan Tahap Pembangunan Ekonomi, Infrastruktur dan Kesejahteraan Hidup, pinjaman yang diberi oleh Kerajaan Persekutuan untuk maksud pembangunan dan caruman atau pindahan dari Akaun Hasil Disatukan.

Bayaran Kumpulanwang ini adalah perbelanjaan pembangunan secara langsung atau pinjaman.

Kumpulanwang Pembangunan pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2014</i> <i>(Debit)/Kredit</i> <i>RM</i>	<i>2013</i> <i>(Debit)/Kredit</i> <i>RM</i>
<i>BAKI PADA 1 JANUARI</i>	(370,958,096)	(283,264,237)
TERIMAAN		
Pindahan Dari Akaun Pinjaman Disatukan	26,013,043	0.00
Pemberian Tahap Pembangunan, Ekonomi Dan Kesejahteraan Hidup	28,597,000	28,597,000
Pemberian Pertambahan Hasil Bahagian II	21,499,105	21,675,300
<i>Jumlah Terimaan</i>	76,109,148	50,272,300
BAYARAN		
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	(113,055,682)	(137,966,159)
Pinjaman	(26,013,043)	0.00
<i>Jumlah Bayaran</i>	(139,068,725)	(137,966,159)
<i>Lebihan/(Kurangan)</i>	(62,959,577)	(87,693,859)
BAKI KUMPULANWANG PEMBANGUNAN PADA 31 DISEMBER	(433,917,673)	(370,958,096)

Maklumat terperinci perbelanjaan pembangunan dapat dirujuk di Lampiran 2 - Penyata Perbelanjaan Pembangunan bagi tahun berakhir 31 Disember 2014.

ii) Sumber kewangan Kumpulanwang Amanah Bekalan Air merupakan pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan.

Kumpulanwang Amanah Bekalan Air pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2013 (Debit)/Kredit RM</i>
BAKI PADA 1 JANUARI	(87,771,528)	(87,771,528)
TERIMAAN		
Pindahan Dari Akaun Hasil Disatukan		
Bekalan Air	0.00	0.00
Jumlah Terimaan	0.00	0.00
BAYARAN		
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	0.00	0.00
Pinjaman	0.00	0.00
Jumlah Bayaran	0.00	0.00
Lebihan/(Kurangan)		
BAKI KUMPULANWANG AMANAH BEKALAN AIR PADA 31 DISEMBER	(87,771,528)	(87,771,528)

iii) Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan terdiri daripada Akaun Penyelesaian, Akaun Pinjaman, Kumpulanwang Luar Jangka, Akaun Kena Bayar dan Pelbagai Kumpulanwang yang ditubuhkan melalui enakmen yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri, iaitu di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61). Penubuhan Kumpulanwang ini adalah untuk membolehkan Kerajaan menyalurkan peruntukan ke satu tabung untuk sesuatu tujuan. Sebahagian dari Kumpulanwang ini pula merupakan Kumpulanwang pusingan manakala yang lain adalah bayaran langsung.

Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2013 (Debit)/Kredit RM</i>
AKAUN PENYELESAIAN		
Akaun Penyelesaian Cek Terbatal	8,169,926	11,470,029
Akaun Pendahuluan Daripada Kerajaan Persekutuan	139,000,000	101,000,000
Akaun Pendahuluan Daripada Perbadanan Menteri Besar	15,000,000	15,000,000
Akaun Transit Kerajaan Persekutuan	0.00	1,519,357
Terimaan melalui Portal Jabatan Veterinar	0.00	66
Jumlah Akaun Penyelesaian	162,169,926	128,989,452

AKAUN PINJAMAN

Pinjaman Perumahan ADUN
 Pendahuluan Membeli Kenderaan
 Pendahuluan Pembiayaan Komputer
 Pendahuluan Diri Pelbagai
 Pendahuluan Diri Pegawai Kerajaan

1,559,270	976,058
3,441,469	4,099,585
1,168,063	1,159,305
1,451,563	1,438,857
458,980	500,991
8,079,345	8,174,796

Jumlah Akaun Pinjaman

KUMPULANWANG LUAR JANGKA

Kumpulanwang Belanja Mengejut
Jumlah Kumpulanwang Luar Jangka

6,000,000	6,000,000
6,000,000	6,000,000

PELBAGAI KUMPULANWANG

Kumpulanwang Penyelenggaraan Jalan Negeri (KAPJN)
 Kumpulanwang Simpanan Kerabat DiRaja
 Tabung Amanah Tok Kenali

557,152,780	0.00
521,807	521,807
5,491,148	7,071,630
563,165,735	7,593,437

AKAUN KENA BAYAR

Akaun Kena Bayar

Jumlah Pelbagai Kumpulanwang

16,414,360	13,518,964
16,414,360	13,518,964
755,829,365	164,276,650

b) Kumpulanwang Amanah Awam

Kumpulanwang Amanah Awam mengakaun terimaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut akta khas atau Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulanwang Amanah Awam terdiri daripada Amanah Am yang diwujudkan di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Sumber Kewangan Kumpulanwang ini adalah daripada sumbangan Syarikat Swasta atau orang ramai untuk tujuan tertentu.

Kumpulanwang Amanah Awam yang matan bagi setiap Kumpulanwang Amanah Awam pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2014</i> <i>RM</i>	<i>2013</i> <i>RM</i>
AMANAH AM		
Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan		
<i>Jumlah Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan</i>	255,090	289,946
Jabatan Pengarah Tanah Dan Galian		
<i>Jumlah Jabatan Pengarah Tanah Dan Galian</i>	5,905,276	3,058,656
Jabatan Perhutanan Negeri		
<i>Jumlah Jabatan Perhutanan Negeri</i>	48,098,982	48,649,579
Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri		
<i>Jumlah Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri</i>	1,259	1,259
Jabatan Hal Ehwal Agama Islam		
<i>Jumlah Jabatan Hal Ehwal Agama Islam</i>	32,036	32,036
Pejabat Perbendaharaan Negeri		
<i>Jumlah Pejabat Perbendaharaan Negeri</i>	11,033,858	525,020,612
Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri		
<i>Jumlah Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri</i>	107,701	109,329
Pejabat Pembangunan Negeri		
<i>Jumlah Pejabat Pembangunan Negeri</i>	5,059,642	350,231
Jabatan Kehakiman Syariah Negeri		
<i>Jumlah Jabatan Kehakiman Syariah Negeri</i>	69,177	82,080
JUMLAH KUMPULAN WANG AMANAH AWAM	70,563,021	577,593,726

c) Akaun Deposit

Akaun Deposit mengakaunkan wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah mana-mana undang-undang atau mengikut perjanjian. Akaun Deposit terdiri daripada Deposit Am, Deposit Pengambilbalik Tanah dan Deposit Perumahan Awam Kos Rendah.

Akaun Deposit yang matan bagi setiap kategori Deposit pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2013 (Debit)/Kredit RM</i>
DEPOSIT AM		
Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan		
<i>Deposit Sewa Rumah Transit Panji</i>	34,280	34,280
<i>Pejabat Setiausaha Kerajaan</i>	528,003	712,534
<i>Perumahan SUK - Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	193,018	193,018
<i>Deposit Harga Rumah Awam Kos Rendah Gaal, Pasir Puteh</i>	38,501	38,501
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan Projek UPEN</i>	473,000	257,000
Pejabat Pengarah Tanah Dan Galian	22,276,394	21,420,829
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok</i>	4,028,010	4,181,064
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu</i>	25,261,926	28,040,731
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang</i>	2,306,006	1,933,045
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas</i>	5,290,715	5,147,473
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh</i>	9,115,330	6,899,040
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah</i>	23,789,222	10,369,701
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat</i>	2,378,105	2,431,919
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Kuala Krai</i>	27,382,279	27,146,874
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang</i>	68,615,046	68,950,094
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli</i>	15,410,662	15,688,688
Jabatan Perhutanan Negeri	139,458,580	130,256,364
Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	252,434	353,008
<i>Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri</i>	0.00	424,841
Jabatan Pertanian Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	0.00	0.00
<i>Jabatan Pertanian Negeri</i>	770	270
Jabatan Kerja Raya Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	2,451,193	1,454,844
<i>Jabatan Kerja Raya Negeri</i>	3,360,245	4,732,374
<i>Deposit Jabatan Kerja Raya Mekanikal</i>	0.00	0.00
Pejabat Perbendaharaan Negeri		
<i>Perbendaharaan Negeri Kelantan</i>	27,400	26,400
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	25,983	25,983

	2014 (Debit)/Kredit RM	2013 (Debit) Kredit RM
<i>Perihal</i>		
Pejabat Pembangunan Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	585,917	697,951
Jabatan Kehakiman Syariah Negeri		
<i>Deposit Perintah Bersaling</i>	1,000.00	0.00
<i>Mahkamah Rendah Syariah Jeli</i>	300	4,300
<i>Mahkamah Rendah Syariah Bachok</i>	10,530	10,530
<i>Mahkamah Rendah Syariah Gua Musang</i>	12,400	14,900
<i>Mahkamah Rendah Syariah Kota Bharu</i>	118,604	238,784
<i>Mahkamah Rendah Syariah Kuala Krai</i>	42,220	37,320
<i>Mahkamah Rendah Syariah Machang</i>	14,000	22,000
<i>Mahkamah Rendah Syariah Pasir Mas</i>	29,190	21,090
<i>Mahkamah Rendah Syariah Pasir Puteh</i>	14,500	13,850
<i>Mahkamah Rendah Syariah Tanah Merah</i>	38,770	44,770
<i>Mahkamah Rendah Syariah Tumpat</i>	45,460	40,460
<i>Mahkamah Tinggi Syariah</i>	16,000	18,800
Pejabat Perikanan Negeri		
<i>Deposit Pejabat Perikanan Pasir Puteh</i>	60,000	60,000
<i>Pejabat Perikanan Bachok</i>	1,486,976	1,506,976
<i>Pejabat Perikanan Kota Bharu</i>	146,879	146,879
<i>Pejabat Perikanan Tumpat</i>	97,399	98,785
Jabatan Air Negeri Kelantan		
<i>Jabatan Air Negeri Kelantan</i>	208,586	147,063
<i>Jumlah Deposit Am</i>	2,928,731	3,124,458

DEPOSIT PENGAMBILAN BALIK TANAH

Pejabat Tanah Dan Galian	3,662,516	6,248,914
Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok	94,967	1,416,261
Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu	9,540,701	12,633,900
Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas	109,177	583,720
Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat	770,840	787,991
<i>Jumlah Deposit Pengambilan Balik Tanah</i>	14,178,202	21,670,786

2014 (Debit)/Kredit RM	2013 (Debit)/Kredit RM
------------------------------	------------------------------

DEPOSIT PERUMAHAN AWAM KOS RENDAH

Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan

<i>Rumah Awam Kos Rendah Padang Tembak, Pengkalan Chepa</i>	8,376	8,376
<i>Rumah Awam Kos Rendah Bachok I dan II</i>	2,280	2,280
<i>Rumah Awam Kos Rendah Bachok III</i>	2,708	2,708
<i>Rumah Awam Kos Rendah Bandar Pasir Putih</i>	11,800	11,980
<i>Rumah Awam Kos Rendah Banggol Kulim</i>	12,280	12,280
<i>Rumah Awam Kos Rendah Batu 3 Jalan Pahi, Kuala Krai</i>	6,492	6,492
<i>Rumah Awam Kos Rendah Batu II Tanah Merah</i>	6,700	6,700
<i>Rumah Awam Kos Rendah Binjai Manis</i>	5,120	5,120
<i>Rumah Awam Kos Rendah Buluh Kubu</i>	4,839	4,839
<i>Rumah Awam Kos Rendah Chabang Empat</i>	6,240	7,260
<i>Rumah Awam Kos Rendah Cherang Ruku</i>	4,925	4,925
<i>Rumah Awam Kos Rendah Geting</i>	9,600	10,080
<i>Rumah Awam Kos Rendah Gua Musang</i>	17,220	18,720
<i>Rumah Awam Kos Rendah Jalan Joh Machang</i>	11,840	12,400
<i>Rumah Awam Kos Rendah Ju Bakar Tumpat</i>	10,740	14,340
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kampung Dangar</i>	10,683	10,843
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kampung Lati</i>	12,160	12,960
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kandis</i>	6,264	6,264
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kok Lanas</i>	5,100	5,100
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kusial Baru</i>	10,090	10,160
<i>Rumah Awam Kos Rendah Limau Hantu</i>	7,360	7,520
<i>Rumah Awam Kos Rendah Manal Jaya</i>	2,810	2,810
<i>Rumah Awam Kos Rendah Padang Selising</i>	4,525	4,525
<i>Rumah Awam Kos Rendah Panyit</i>	1,605	1,605
<i>Rumah Awam Kos Rendah Perupok</i>	2,454	2,454
<i>Rumah Awam Kos Rendah SPKA Jalan Joh</i>	3,866	3,866
<i>Rumah Awam Kos Rendah Selising</i>	6,720	7,280
<i>Rumah Awam Kos Rendah Semut Api</i>	4,520	6,380
<i>Rumah Awam Kos Rendah Sungai Durian</i>	6,150	7,134
<i>Rumah Awam Kos Rendah Temangan</i>	2,850	2,800
<i>Rumah Pangsa Kampung Sireh</i>	11,253	11,052
<i>Rumah Teres Kayu Jalan Hamzah</i>	23,895	23,895
<i>Rumah Teres Kayu Wakaf Mek Zainab</i>	5,760	5,760
 <i>Jumlah Deposit Perumahan Awam Kos Rendah</i>	 249,225	 260,908
 JUMLAH AKAUN DEPOSIT	 17,356,157	 25,056,152

8. MEMORANDUM ASET

Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan kerajaan iaitu Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan, tetapi tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Pinjaman Boleh Dituntut

Pinjaman Boleh Dituntut adalah baki pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun, dan Syarikat Milik Kerajaan yang mana sumber-sumber ini adalah terdiri daripada Sumber Negeri dan Sumber Persekutuan yang dipinjamkan balik oleh Kerajaan Negeri kepada agensi-agensi berkenaan.

Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

Perihal	<i>Baki Belum Selesai pada</i>	
	<i>2014</i> <i>RM</i>	<i>2013</i> <i>RM</i>
Badan-Badan Berkanun		
Sumber Negeri	30,130,146	28,734,905
Sumber Persekutuan	195,091,914	196,426,129
Pihak Berkuasa Tempatan		
Sumber Negeri	9,216,466	10,524,919
Sumber Persekutuan	6,856,211	7,141,289
Syarikat		
Sumber Persekutuan	716,221,044	632,085,831
<i>Jumlah Pinjaman Boleh Dituntut (Sumber Negeri)</i>	39,346,612	39,259,824
<i>Jumlah Pinjaman Boleh Dituntut (Sumber Persekutuan)</i>	918,169,169	835,653,249
JUMLAH PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	957,515,780	874,913,073

Maklumat terperinci Pinjaman Boleh Dituntut dapat dirujuk di Lampiran 3 - Penyata Akaun Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2014.

(b) Pelaburan

Pelaburan adalah pegangan ekuiti dalam syarikat dan lain-lain.

Pelaburan pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

Perihal	<i>Nilai Kos</i>	
	<i>2014</i> <i>RM</i>	<i>2013</i> <i>RM</i>
Pelaburan Am		
Saham	4,865,000	4,865,000
Pelaburan	4,424,184	4,470,925
JUMLAH PELABURAN	9,289,184	9,335,925

Maklumat terperinci Pelaburan dapat dirujuk di Lampiran 4 - Penyata Akaun Memorandum Pelaburan pada 31 Disember 2014.

9. MEMORANDUM LIABILITI

Memorandum Liabiliti menunjukkan sebahagian liabiliti Kerajaan iaitu Hutang Awam yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Hutang Awam

Hutang Awam adalah terdiri daripada baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan. Ini termasuklah jumlah pinjaman yang diterima untuk dipinjamkan balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan Negeri serta untuk membiayai perbelanjaan pembangunan dan projek Perumahan Awam Kos Rendah.

Maklumat terperinci Hutang Awam dapat dirujuk di Lampiran 5 - Penyata Akaun Memorandum Hutang Awam pada 31 Disember 2014.

Hutang Awam pada 31 Disember 2014 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
PINJAMAN		
Hutang Awam		
Pinjaman Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	264,342,826	264,700,520
Pinjaman Projek Bekalan Air	738,737,800	709,781,703
Pinjaman Projek Syarikat Majaari Sdn. Bhd.	30,000,000	30,000,000
Pinjaman Projek Perumahan Awam Kos Rendah	60,846,867	62,644,049
Pinjaman Projek Sektor Pelbagai	199,632,848	166,309,443
JUMLAH HUTANG AWAM	1,293,560,341	1,233,435,715

10. AKAUN BELUM TERIMA

Akaun Belum Terima pada 31 Disember 2014 adalah berjumlah RM103,605,240.95. Daripada jumlah tersebut sebanyak RM55,640,493.01 adalah dari Denda Cukai Tanah.

www.audit.gov.my

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA
No. 15, Aras 1-5
Persiaran Perdana, Presint 2
62518 wilayah persekutuan Putrajaya